20 let NOVI GLAS

LETO XXI. ŠT. 30 (994) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 28. JULIJA 2016

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 – 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Obetajo se pomembne novosti novega zakona o založništvu

V teh dneh s pričakovanjem, a tudi z določeno zaskrbljenostjo spremljamo sprejemanje nove zakonodaje o založništvu, ki bo na dnevnem redu senatne zbornice prihodnjo sredo. Zakon dejansko preureja državno financiranje založb, ki izdajajo časopise, in zdaj tudi krajevne televizijske in radijske postaje, a preurejuje tudi delovanje vsedržavnega sveta časnikarske zbornice, ki bo po novem štel 36 članov, in napoveduje novosti glede časnikarskega poklica.

V minulih dneh je senatna komisija za bilanco npr. odločila, da bodo ob časopisih in revijah ter njihovih spletnih variantah v zakonskem besedilu, ki bo odslej pri ministrstvu za gospodarska vprašanja urejalo 'sklad za pluralizem in inovacijo, svobodo izražanja in digitalizacijo medijev', upoštevali tudi krajevne televizijske in radijske postaje, ki jih bodo seveda obravnavali drugače kot tisk. Federacija italijanskega katoliškega tiska Fisc je predlagala popravek, ki bi upošteval tudi to pomembno stvarnost krajevnega tiska, a kaže, da ga za zdaj niso še vzeli v poštev. Ponovni dvojni postopek v poslanski in senatni zbornici naj bi se končal do konca septembra, vendar je pogojnik skorajda obvezen. Ko bo zakonsko besedilo sprejeto, bodo morali pripraviti in sprejeti še poseben odlok, ki bo podrobno določal izvajalske norme, tako da bo novi zakon stopil v veljavo v prvih mesecih prihodnjega leta.

Vlada bo torej iz leta v leto določala vsakoletne prispevke za posamezne časopise, upoštevajoč posebne kriterije. Zakon npr. izključuje možnost, da bi iz tega sklada črpala sredstva tudi strankarska ali sindikalna glasila, upošteva pa različne oblike ureditve založb. Če se obetajo težave glede financiranja t. i. katoliškega tiska, so stvari precej nedorečene tudi glede manjšinskega tiska, saj zakonsko besedilo za zdaj le na splošno jamči financiranje tega tiska, glede zneskov in kriterijev pa bo treba počakati na vladni odlok.

V kolikor je tudi Novi glas na osnovi dosedanjega zakona 250 iz leta 1990 prejemal sicer skromen prispevek (za leto 2014 npr. nekaj več kot 6000 evrov) in ker naša zadružna ureditev, upajmo, ustreza kriterijem, ki jih bodo določili v Rimu, smo zmerno optimisti, da bo ob pomoči manjšinskih parlamentarcev dokončno zakonsko besedilo tudi stvarno omogočalo koriščenje sredstev iz omenjnega sklada in torej primerno dodeljevanje državnih sredstev tudi za potrebe Novega glasa in ostali manjšinski tisk oz. njihove spletne variante.

JUP

V jubilejnem letu Božjega usmiljenja bodo sveta vrata v svetišču na Repentabru odprta od 7. do 15. avgusta 2016

Foto dpd

GORICA Franc Fabec in Joško Sirk na Srečanju pod lipami

"Simbioza je vsem v prid, če je pametno izvedena"

Na tokratnem večeru srečanj pod lipami, ki jih, kot znano, prirejata Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, je zavel vonj po domači zemlji. Domačo grudo, ki so jo naši predniki zelo ljubili, saj jim je kot dobra mati leto za letom podarjala svoje sadove, v današnjem času vse premalo cenimo. Včasih se marsikdo olajšano oddahne, ko proda - večkrat tujcu - še zadnjo podedovano njivico, in se pri tem morda niti ne zaveda, da s tem dejanjem izgublja ne samo on, ampak vsa slovenska skupnost dragocen košček tiste zemlje, iz katere črpajo moč naše korenine. Če narodna skupnost ni več gospodar na svoji zemlji, se začnejo njeni temelji majati. Prav pod pomenljivim naslovom *Na svoji zemlji*, ki nam mimogrede prikliče v spomin prvi slovenski celovečerni film v režiji Franceta Štiglica, sta gosta pod lipami, Franc Fabec iz Tržaške, predsednik Kmečke zveze in kmetijski podjetnik, nekdanji predsednik lokalne akcijske skupine LAS Kras, in Joško Sirk iz Goriške, priznan gostinec in turistični podjetnik, in njun sogovornik, agronom Miloš Čotar, ki ga z njima vežejo prijateljski stiki, spregovorila o vlogi kmetijske in turistične ponudbe na slovenskem narodnem območju. V dolgem pogovoru so se dotaknili kar nekaj kočljivih in obširnih tematik z različnih področij, ki bi jih bilo vredno še poglobiti – vseskozi je ob tem poslušalce prešinjala misel na to, koliko smo Slovenci narodno zavedni in če ni morda narodni ponos bolj trdno zasidran v kraški skali kot pa med vinorodnimi briškimi griči.

Po pozdravnih besedah predsednice KCLB Franke Žgavec sta se na povabilo Miloša Čotarja gosta kar sama predstavila. Franc Fabec ne izhaja iz tradicionalne kmečke družine; l. 2000 je končal študij zgodovine in nekaj let poučeval in raziskoval. Takrat so se njegovi domači že začeli zanimati za turistične ponudbe. Zato je moral opustiti svoje skomine po zgodovinskem raziskovanju; še ga sicer zamiče v te vode, čeprav je zdaj predvsem kmetijski podjetnik. Povedal je, da se je njegova družina začela ukvarjati s kmetijstvom pred dvajsetimi ali tridesetimi leti.

/ str. 3

Iva Koršič

Pogovor

Mara Černic o ukinjanju pokrajin, projektu Kras 2014+ in še čem...

6

Pred slovesnostjo ob Ruski kapelici

Vse poti, ki vodijo na Vršič

Rusko kapelico tik pod Vršičem bo v soboto obiskal Vladimir Putin. Gre za zelo nevsakdanji dogodek, predvsem zaradi pomembnosti gosta. V današnjih razmerah sirske krize in boja proti Islamski državi je ruski predsednik še bolj v središču svetovnega dogajanja, kot je že sicer. A kljub vsemu temu si je prvi človek v Kremlju vzel čas, da ob stoti obletnici postavitve ruske kapelice pride pod slovenske Alpe na spominsko svečanost za padlimi ruskimi vojaki.

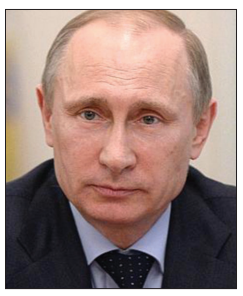

Prijatelji, prijatelji...

Začudenje ob tem obisku je torej veliko. Povedati je seveda treba, da je ruska kapelica močno zasidrana v ruski zavesti. Padli ruski ujetniki v gradnji ceste čez Vršič pod snežnimi plazovi so postali prepoznaven simbol za Rusijo. Monografijo o ruski kapelici so leta 2007 predstavili v Dumi, obeležitev in slovesnosti pod Vršičem pa se vseskozi udeležujejo visoki ruski funkcionarji. Lani je bil v tem času v Sloveniji predsednik ruske vlade Dimitrij Medvedjev. Letos pa je organizatorjem uspel veliki met. Na Vršič bo pripotoval Vladimir Putin. Kaj to pomeni?

Najprej je to pokazatelj diplomatskih stikov med državama. Slovenija je v zadnjih letih vodila zelo prijateljsko diplomatsko politiko do Kremlja v mirnih časih, v zadnjih letih, odkar so se razmere med ZDA in Rusijo zaostrile zaradi Ukrajine in Sirije, pa še vedno zelo spravljivo. Nekaj primerov? Erjavec je marca 2014 kandidiral Slovenijo za posrednico pri pogajanjih glede Ukrajine med Evropsko unijo in Rusijo. Takrat je Erjavec tudi nasprotoval uvedbi sankcij proti Rusiji, ker - tako slovenski zunanji minister - onemogočajo politični dialog in diplomatsko reševanje krize. Tukaj so tudi poslovni odnosi. Slovenija je leta 2009 pristopila k projektu Južni tok, dogovor je bil takrat uradno sklenjen med "neuradnim" navzkrižnim obiskom ruskega političnega vrha v Sloveniji in slovenskega v Rusiji po zaslugi dodatnih tekem za uvrstitev na svetovno nogometno prvenstvo, ko sta si nasproti stali slovenska in ruska reprezentanca (takrat je bila na oblasti Pahorjeva vlada). Da bomo pri tem čim bolj jasni, privilegiran odnos z Rusijo so gradile v prvi vrsti vlade z levo-sredinskim predznakom.

Reakcija Nata

No, za primerjavo: pomislite na poljsko izrazito protirusko nastrojenost ali na odnos, ki ga do Moskve kažejo baltske države. Ne smemo pa prezreti, da je Slovenija članica severno-atlantskega zavezništva Nato. Slovensko spogledovanje s Putinom je, posebej v zadnjem obdobju, sprožilo precejšnje pomisleke pri zahodnih zaveznikih, predvsem v zadnjem obdobju, ko se napetosti z Rusijo stopnjujejo. Nezadovoljstvo je bilo seveda izraženo z diplomatskimi potezami.

/ str. 13

kil

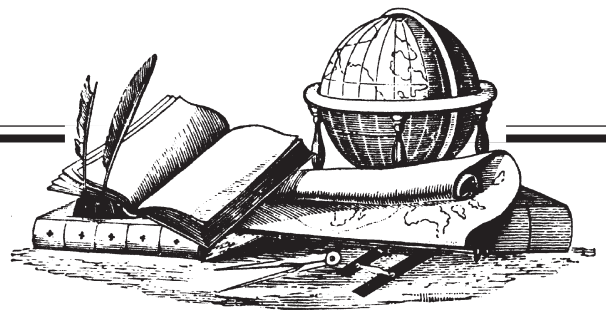

Deželna sredstva za projekte in za mladinsko dejavnost

Znani rezultati razpisa za financiranje

Na spletni strani Dežele FJK so v prejšnjih dneh objavili rezultate dveh razpisov za financiranje projektov slovenskih društev in ustanov po deželnem zakonu številka 26 iz leta 2007. Hkrati so objavili tudi lestvico razpisa in seznam porazdelitve prispevkov za vzgojne storitve, razvoj kulturnih izmenjav in mladinskih dejavnosti. V tem primeru gre za sredstva za ustanove, ki se posebej ukvarjajo z mladimi. O porazdelitvi sredstev je mnenje podala pristojna komisija pri službi za jezikovne manjšine naše dežele. V obeh sklopih so za leti 2015 in 2016 skupaj porazdelili 380 tisoč evrov, od tega je šlo 180 tisoč evrov za poglavje projektov, preostalih 200 tisoč evrov pa za ustanove, ki imajo v središču delovanja mlade. Začnimo pregled prav pri seznamu prejemnikov prispevkov za storitve, ki se osredotočajo na mlajše. Prejemnikov za leto 2015 je deset, medtem ko jih je za letošnje leto 9. Za vsako leto je bilo skupno namenjenih nekaj več kot 99 tisoč evrov. Za leto 2015 je bil najnižji podeljen znesek 3.700 evrov - za nabrežinsko združenje staršev, najvišji 15.440 evrov - za Slovik. Ostale ustanove so dobile po 10 tisoč evrov. Tudi za letošnje leto je bila vrednost prispevka za večino ustanov v višini 10 tisoč evrov. 11.144 evrov je bilo podeljenih Sloviku, 18 tisoč evrov pa Mladinskemu domu.

Poglejmo še prispevke, ki so bili podeljeni posameznim projektom. Na razpisu za lansko leto je bilo najuspešnejše Združenje cerkvenih pevskih zborov, ki so mu podelili 25 tisoč evrov za projekt *Govorica manjšine na spletu*. Podobne zneske sta prejela tudi Kulturno društvo Rečan za projekt *Senjam beneške pesmi* in Slovenski klub s projektom *Magajna 100*. Med prejemniki sta še Združenje staršev iz Romjana in Kulturna zadruga Maja. Za letošnje proračunsko leto je najvišje točkovanje in najvišji znesek - 25 tisoč evrov - prejelo Združenje *Don Evgen Blanchini* s projektom *Arhitekture slovenske prisotnosti na spletu*. Isti znesek si je zagotovila tudi Kulturna Zadruga Maja. Med prejemniki so še Godbeno društvo Nabrežina, kulturno društvo Ivan Grbec, Mladinski pevski zbor Vesela pomlad, kulturno društvo Lipa in društvo Briški grič.

Prispevki za vzgojne storitve, razvoj kulturnih izmenjav in mladinskih dejavnosti. Lestvica financiranih prošenj

Ustanova	Točke/ dodeljeni prispevki	
	2015	2016
Slovenska zamejska skavtska organizacija	70 / 10.000 evrov	70 / 10.000 evrov
Slovenski taborniki v Italiji Rod Modrega Vala	70 / 10.000 evrov	73 / 10.000 evrov
Društvo Mladinski Dom	69 / 10.000 evrov	72 / 18.000 evrov
Sklad Mitja Čuk	66 / 10.000 evrov	66 / 10.000 evrov
Študijski center Melanie Klein	66 / 10.000 evrov	66 / 10.000 evrov
Združenje staršev OŠ Virgil Šček – Nabrežina	65 / 3.700 evrov	/
Združenje staršev osnovne šole in vrtca s slovenskim učnim jezikom Romjan	64 / 10.000 evrov	64/ 10.000 evrov
Šolske sestre	64 / 10.000 evrov	64 / 10.000 evrov
Zavod Svete Družine	64 / 10.000 evrov	64 / 10.000 evrov
Slovenski izobraževalni konzorcij Slovik	64 / 15.441 evrov	64 / 11.144 evrov
SKUPNO	99.141 evrov	99.144 evrov

Financiranje prijavljenih projektov za leto 2015

Ustanova	Naslov projekta	Skupno število točk	Dodeljeni prispevek
ZCPZ GO	Govorica manjšine na spletu	75	25.000 evrov
Kulturno društvo Rečan	Senjam beneške pesmi	52	24.000 evrov
Slovenski klub	Magajna 100	49	25.000 evrov
Kulturna zadruga Maja	Doberdob – Rezija (Spomenik padlim slovenskim vojakom med 1. Svetovno vojno in monografija Rezija)	44	13.814

Financiranje prijavljenih projektov za leto 2016

Ustanova	Naslov projekta	Točke	Dodeljeni prispevek
Združenje "Don Evgen Blanchini"	Arhitekture slovenske prisotnosti na spletu	76	25.000 evrov
Godbeno društvo Nabrežina	Skupej z'gud'mo 2016	71	6.350 evrov
SKD Ivan Grbec	Ivan Grbec: skladatelj in pedagog	68	8.280 evrov
Kulturna zadruga Maja	Odkrivamo talente "Across the border 2016"	66	25.000 evrov
SOMPD Vesela pomlad	Naš planet v pesmi in besedi	45	15.000 evrov
SKD Lipa	Dogodki in doživljaji tekom strašne svetovne vojske; tisk in prevod dnevnika Mihaela Žagarja 1914 – 1929	43	2.000 evrov
SKRD Briški grič	Bilo je nekoč... med zgodovino in tradicijami	43	9.687 evrov

Uspešno izveden projekt tržaškega Liceja France Prešeren

Greener and Happier – working together for our global village

V šolskem letu 2015/2016 smo na Liceju Franceta Prešerna uspešno speljali projekt *Greener and Happier - working together for our global village*, poseben projekt, ki ga je finančno podprla Dežela Furlanija Julijska krajina. Pobudniki tega projekta, Licej Franceta Prešerna, ISIS Arturo Malignani iz Vidma in OIKOS onlus, smo se julija 2014 uspešno odzvali na deželni razpis. Projekt je bil na deželni ravni tretje najbolje ocenjen, na pokrajinski pa celo prvi. Rdeča nit je bila iskanje sreče in blagostanja ne v ekonomski rasti, temveč v kakovosti medosebnih odnosov, okoljski sprejemljivosti in zdravem življenjskem stilu.

Petindvajset dijakov in dijakinj iz obeh šol se je od 6. do 12. septembra 2015 udeležilo zelenega tedna v zaselku Osais nedaleč od bolj popularnega kraja Pesariis, ki slovi po urarstvu. Dijaki in dijakinje so v jutranjem času aktivno sodelovali v delavnici, ki jo je v angleškem jeziku vodila ravnateljica multikulturne višje srednje šole Anna Frank High School v severnem Izraelu, in razpravljali o identiteti, o stereotipih in predsodkih. V popoldanskem času so z veseljem sodelovali pri praktičnih dejavnostih, kakršno je na primer nabiranje fižola. Pridružili so se tudi bolj teoretskim delavnicam, kot je na primer filozofska diskusija, ki jo je v italijanščini vodila in moderirala Agata Gridel, ustanoviteljica združenja MAKAKOS. V ospredju so bile teme sprejemanja dvoma kot metodologije spoznanja. Med organiziranimi dejavnostmi sta omembe vredna vzpon na planšarijo in ustvarjalno delo s spoznavanjem tehnike akvarela. V večernih urah so se udeleženci sprostili na plesu ob zvokih lokalnih tradicionalnih viž ali pa ob pogovoru. Del izkušnje je bila tudi organizacija bivanja v župnišču s koordinacijo del, kot so čiščenje in pospravljanje bivanjskih prostorov, dežurstvo v kuhinji in obednici.

Februarja 2016 sta si sledili dve srečanji. Na prvem so nekateri dijaki in dijakinje iz razredov 2. C in 3. C jezikovnega liceja gostili vrstnike liceja Arturo Malignani iz Vidma. V dopoldanskem delu srečanja so sodelovali v delavnicah s kulturnima posrednicama združenja Interethnos, sociologinjo Hrvatico Melito Richter in Senegalko Fama Cisse. V ospredju so bile teme identitete v sklopu vojne v nekdanji Jugoslaviji, pa tudi o množičnem odseljevanju iz Afrike kot posledica izkoriščanja obdelovalnih površin in naravnih virov s strani multinacionalk. V popoldanskem delu srečanja sta dijakom in dijakinjam spregovorila aktivist Matteo Danieli iz Italijanskega centra za solidarnost v Trstu in Bengalec Daniel Manik, ki je udeležence srečanja pritegnil s svojo zgodbo prosilca za azil. Na drugem srečanju so se dijaki in dijakinje srečali na zavodu Malignani v Vidmu in se udeležili delavnice s prostovoljci. Lorenzo Latini jim je predstavil prostovoljstvo v okviru socialnih medijev, Agnese Castellarin jim je spregovorila o mednarodnem prostovoljstvu, Chiara Torassa o evropskem in Valnea Dominutti o svoji izkušnji kot učiteljica angleščine v Etiopiji.

Dne 6. maja 2016 smo se v gledališču Giovanni da Udine udeležili medšolskega izobraževalnega projekta *Il piacere della legalita'. Mondi a confronto. Legami di responsabilita'* v okviru festivala Vicinolontano. Predavatelji Federica Angeli, Domenico Quirico in Ciro Corona so nam nazorno orisali, kako se vsakdo izmed nas lahko postavi proti mafiji in vsaki krivici. Dijaki so se na projekt odzvali pozitivno. O projektu menijo, da je bil "enkratna priložnost za skupno rast in izobraževanje; izkušnja, ki nam je omogočila osebno rast in učenje (tudi angleščine) na zabaven način; trenutek skupnega čustvovanja, spoznavanja drugih in sebe, poglabljanja pomembnih tem, o katerih je treba razmišljati, če hočemo spremeniti svet".

O projektu smo že poročali v slovenskih in italijanskih medijih, na spletnih straneh združenja OIKOS in obeh šolskih zavodov in tudi na spletni strani projekta http: //progettieuropei. wix. com/greenerandhappier; vsi trije partnerji smo se obvezali, da bomo tudi v prihodnje iskali priložnosti oglaševanja tega projekta. Projekt so načrtovale in vodile prof. Valentina Korošec in prof. Melita Valič za Licej Franceta Prešerna, prof. Antonella Bini in prof. Donatella Savonitto za zavod Arturo Malignani ter Letizia Banchig (Lorenzo Latini) in Chiara Torassa za OIKOS onlus.

Melita Valič

Povejmo na glas

Ko ni jasne prihodnosti

Stara modrost pripoveduje, da je preteklost lepa, sedanjost težka in prihodnost nejasna. In kadar je prihodnost zares nejasna, je razumljivo, da bistveno pritiska na sedanjost in povečuje njeno težo oziroma obremenitev. To govorimo zato, ker je zadnje čase mogoče zaslediti kar nekaj knjig in tehtnih pogovorov s pomembnimi osebami, ki zatrjujejo, da je za današnje obdobje značilno prav to, da nimamo pred seboj jasne prihodnosti. Ne vemo, ali ni mogoče vedeti, kaj bo jutri, kaj se bo zgodilo v naslednjem letu ali že letos, in to je gotovo skrajno neugodno počutje. To je več kot negotovost, to je že občutek, da smo v slepi ulici ali da je nekje pred nami v megli zid, ki zapira našo pot. V vsakem primeru gre za stanje, ko velja še kako okrepiti naše upanje in ga strniti v prepričanje, da mora priti do razbremenitve in bomo sproščeno zadihali. In to upanje velja okrepiti zares močno, kajti zaprta prihodnost nam zmanjšuje vsakršno navdušenje in nas hromi v pripravi prihodnjih načrtov. Seveda pa zaprto prihodnost ustvarjajo burne razmere v svetu, kjer bi bilo nujno preusmeriti sedanji tok dogodkov, ali vsaj prepoznati njegove temačne lastnosti. Da nekaj resnično ni v redu, priča dogajanje v dveh državah, ki pomenita višek demokracije, in to sta Združene države Amerike in Velika Britanija. Vse pogostejši so izbruhi fizičnega ali besednega nasilja, ki ne obetajo nič dobrega. V Združenih državah Amerike so obračuni policije s temnopoltim prebivalstvom nasilje prve vrste in dajejo prostor raznovrstnim sovražnostim, kot sta npr. rasizem in večvrednost socialno višjega sloja nad nižjim, kar stopnjuje splošno mržnjo in nestrpnost. Nič bolje ni v Veliki Britaniji, drugi državi, ki naj bi bila zgled demokracije in njenih vrednot. Po brexitu, ki je po napadu na Irak druga največja tragična zmota tega stoletja, so se pojavile nestrpne izjave do tujcev neangleške narodnosti. In to ne do sedanjih pribežnikov, ampak do pripadnikov Evropske unije, ki v Veliki Britaniji živijo že dalj časa, predvsem do Poljakov in Romunov. V tej luči je zaskrbelo tudi okrog pol milijona Italijanov, ki so del teh tujcev. Tovrstna nestrpnost je nedvomno skrb vzbujajoča in se lahko razširi tudi na druge evropske države. Toliko bolj se nestrpnost ali vsaj brezčutnost oglaša v odnosu do pribežnikov, kjer žal še ni jasno, če bo humanost obstala in je ne bodo utišali spodmiki zavračanja, ki se utegnejo poslužiti zelo trdih prijemov. In to kljub nenehnim pozivom papeža Frančiška, da so pribežniki ljudje v hudi stiski in po naši veri bratje. Papež je očitno prepričan, da bi zmaga odklonilnega odnosa do beguncev pomenila konec Evropske unije, kar se delno že dogaja s sebičnim zapiranjem držav v lastne meje brez občutka celo za druge evropske "sonarode". Če hočemo torej imeti jasno prihodnost, se moramo do skrajnosti zavzeti za ohranitev naših vrednot in zanje pričati, sicer bosta prevladala tema in obrat nazaj.

Janez Povše

S 1. strani

"Simbioza je ..."

Takrat je njegov oče, podjetnik, po naključju, bolj za šalo kot zares, kupil vinograd v okolici Mavhinj, v katerih živijo, z namenom, da bi lahko svoje vino podarjal poslovnim partnerjem. Ker pa je vinograd dajal veliko vina, so presežek začeli prodajati. Prodaja restavracijam je bila kar težavna, zato jim je prišlo na misel, da bi odprli osmico. Nasproti njihove hiše je samevala mamina rojstna domačija; odkupili so jo in tam odprli osmico, ki je najprej trajala le tri dni. V začetku jim je pri prodaji svinjskih izdelkov priskočil na pomoč stric, ki je redil prašiče, ostalo pa so odkupovali od bližnjih kmetov. Naslednje leto so kupili in zredili svojega prašička, dali so mu celo ime Primož. Kljub temu da je postal "ikona" hiše, so ga nekega dne zaklali. Tako se je začela njihova ponudba domačih izdelkov. Od tedaj je minilo dvajset let, v katerih so lepo razvili to dejavnost. Zdaj imajo - za kraške pogoje - srednje veliko kmetijo. Na leto zakoljejo 50 prašičev in proizvedejo 100 hektolitrov vina. To prodajajo v osmici, ki je sedaj odprta približno 90 dni. Morda prav zato, ker njihova aktivnost ne izhaja iz kmečke tradicije, se je njihova osmica razlikovala od tradicionalnih, ki so med drugim v tistih letih doživljale krizo. Njihovi lastniki so npr. kupovali vino v Furlaniji, pa tudi izdelki, ki so jih ponujali, v glavnem niso bili domači. Fabčevi so bili prvi, ki so se zgledovali po tradiciji nekdanje vaške osmice. Pri tem so imeli veliko zadoščenja in zmeraj polno ljudi. Domači pridelki so pri njih bolj teknili, ker so jih kaj kmalu "zabelili" s kulturnimi dogodki, da je bil postanek v osmici res drugačen. Tudi zdaj krasi prostore njihove osmice zmeraj kakšna nova razstava. Njihov način delovanja so začeli posnemati še drugi. Za Fabca je bistvo osmice, da ponuja domačo hrano in da je v njej še nekaj pristnega, tipičnega, kar gostje ne najdejo drugje.

Joško Sirk s Plešivega pa ima kmečke korenine in je že v mladih letih prevzel vodenje družinske gostilne, ki je bila včasih preprosta vaška, a prehojena pot navzgor ga je privedla do tega, da gostilna-restavracija, ki jo je do nedavnega sam vodil - zdaj jo njegovi otroci -, dosega laskave ocene v italijanskih in evropskih revijah in priznanja od vsepovsod. K njim prihajajo gostje z vsega sveta. Ob restavraciji imajo v lasti še t. i. 'ošterijo', konjušnico s številnimi konji, prostor za jahalno vadbo, uredili so sprehajalno pešpot, sobe "v gozdu", radi bi odprli tudi rekreacijski center. Joško prideluje tudi izvrsten kis po na novo odkritih starih receptih s sodobnimi različicami. Na Čotarjevo hudomušno vprašanje, kaj je sploh po poklicu, je odgovoril, da bi bil najraje 'penzionist', a žal mu to še zmeraj ne uspeva. V tem humornem tonu je nadaljeval, rekoč, da se je pri njih začelo vse spreminjati, ko se je "ena lepa Kraševka" zatreskala vanj – ponosno je naglasil, da to lepo razmerje traja še vedno. Skupaj sta uresničila sanje: on si je želel "ustvariti Subido", ona pa družino. Oboje se jima je posrečilo. Zdaj Subido upravljajo otroci. On pa ne miruje in venomer razmišlja, kako bi kaj izboljšal. Prepričan je namreč, da je treba ponudbo stalno posodabljati in pri tem gledati z zornega kota ne današnjih, ampak "jutrišnjih" gostov. Prehiteti je treba njihove želje. Kljub ne več rosnim letom se čuti kos tem izzivom. Tudi družba, ki se spreminja, in z njo njene potrebe in zahteve, ga ne strašijo. Prepričan je, da se novim generacijam odpirajo nove možnosti delovanja na gostinsko turističnem področju.

Oguljena beseda teritorij

Kaj pa pomeni za Fabca in Sirka beseda **teritorij**, ki jo slišimo za vsakim vogalom? So to zemljepisne meje? V Fabčevem odgovoru so odkrito zazvenele narodnostne strune. Zanj se ta beseda magično ujema z materjo: to je, kar mati da sinu, je nekaj, kar čutiš za svoje; je kraj, kjer se rodiš, kjer rasteš, doživljaš marsikaj in kjer ustvarjaš na kateremkoli področju. Čutiš se del nečesa: to je lahko zemlja, kraj, kjer poznaš vsak grm, drevo, grižo. Teritorij je zanj kot neka druga mati; kraj, v katerem živiš in kjer boš verjetno tudi končal svojo življenjsko zgodbo. "Teritorij je zame nekaj zelo intimnega, močnega; ni le vas, v kateri sem dorasel, ampak Kras in Kraševci, všeč mi je in sem ponosen, da sem Kraševec", je zatrdil Fabec. On je gotov, da se ljudje danes veliko bolj zavedajo "teritorija" in njegovega bogastva ter ga cenijo. Zato ga veseli, da lahko deli te lepe občutke tudi z drugimi. Vsakdo sicer občuti "teritorij na svoj način".

Upoštevajoč svet, v katerem živimo, in kako se razvija naša družba, pa tudi upoštevajoč miselnost svojih otrok, je Sirk mnenja, da je treba temu 'teritoriju', na katerega smo ponosni in se čutimo del njega, saj od njega tudi živimo, "odpreti vrata", da ga bo spoznalo čim več ljudi. Zanj je pomembno, da opustimo ozkost in predsodke, izvirajoče s tega narodnostno mešanega področja, in med sabo čim bolj sodelujemo. Pozabiti moramo na nekdanje krivice, ki smo jih pretrpeli, in zreti moramo v prihodnost z drugačnimi očmi in verovati v Evropo. Za Sirka je teritorij način življenja, skupni imenovalec vseh, ki živimo na njem, ne glede na jezik, ki ga govorimo. Pomembno je to, da smo razpoložljivi za katerikoli projekt, kulturni, gospodarski ... Le tako se lahko uveljavi "teritorij", pravi Sirk. Moramo se "odpreti", prepričano zatrjuje.

Okusi gostov se spreminjajo

V zadnjih šestih letih Fabčevi nudijo poleg osmice tudi prenočišča in tako se bolj aktivno ukvarjajo tudi s turizmom. Kupili in restavrirali so namreč še zadnjo ohranjeno spahnjenico na območju vasi pod Grmado in tako skušajo čim bolj ohranjati kraško tradicijo. Njihov cilj je predvsem ta, da pokažejo gostom, kam so prišli in kakšne so kraške značilnosti. Ljudje prihajajo k njim zato, da bi spoznali Kras in da bi o njem kaj več izvedeli. Italijanske turiste veže na Kras spomin na prvo svetovno vojno, pa tudi na fojbe. Tudi Avstrijce vabijo v te kraje

"Kdor ima opraviti s turisti, mora zelo dobro poznati teritorij"

zgodovinski razlogi. Pri njih najdejo prav to, kar iščejo, nekoga, ki jim pove, kaj naj si ogledajo, da bi bolje spoznali to kraško področje. Pri tem sam svoje goste ne zadržuje le na tem malem zemljepisnem območju, ampak jih usmerja tudi v druge kraje, npr. v Idrijo si ogledat rudnik ali v Piran na ogled Piranskih solin. V tem smislu ima tudi zanj beseda teritorij širši pomen: državne meje niso namreč narodnostne meje. Meja je globoko zarezala v te kraje, pa tudi v našo zavest, kjer kljubuje, je mnenja Fabec. Pri Fabčevih se trudijo, da bi to miselnost razbili. Povedal je, da Kras postaja vedno bolj zanimiv, morda prav zato, ker je bil v povojnem obdobju zanemarjen iz politično socialnih razlogov. Turisti danes prihajajo sem tudi, ker jih privlačuje ta kraška "divjina". V tej divjini, zapuščenosti, vidijo nekaj, česar v drugih italijanskih krajih ne najdejo več. Sirk pa pravi, da se gostje vračajo, če se v nekem kraju dobro počutijo. Zaradi tega jih je treba vselej lepo sprejeti in jim ponuditi kakovostne gastronomske izdelke, ki upoštevajo domačo kuhinjo, prilagojeno današnjim okusom. Ker smo na splošno majhni, tudi teritorialno, se moramo bolj potruditi in pokazati vse, kar je dobrega, tudi izven točno zamejenega območja, ki je itak zelo majhno. Na Subidi nudijo obiskovalcem možnost kolesarjenja ali vožnjo s 'slavno' rumeno vespo, tako da lahko spoznajo bližnjo in malce bolj oddaljeno okolico. Gostje so namreč radovedni in bi radi iztržili čim več ob obisku. Sirk je sicer izrazil pri tem kar precejšnje razočaranje, ker se promocija Brd in širšega območja, v katero so vložili kar precej truda – npr. Piccolo Collio, Collio in vespa -, ni obnesla, kakor bi si želeli. Vsi pač niso dojeli pomena teh zamisli in zato niso mogli uresničiti tega, kar so načrtovali. Nastala je zevajoča praznina, ki še traja. "Brez neke organizacije, ki bi ji z različnimi zamislimi uspelo uveljaviti naš teritorij - tudi s predstavitvijo širši javnosti, ne bo šlo. Brez tega ni prihodnosti", je bil dokaj oster Joško Sirk. S tega vidika ima Kras prednost, kjer je v njem več pristnosti. "Vse, kar imamo na tem našem področju, bi morali znati tržiti in zato je potrebno biti organizirani", je prepričan Sirk. Fabec se je s tem strinjal. "Kdor ima opraviti s turisti, mora zelo dobro poznati teritorij. Nedopustno je namreč, da, kdor pride k tebi, ve o kraju več kot ti! Žal se to večkrat dogaja", je zatrdil Fabec. Včasih so bili prepričani, da bi bilo treba Kras spremeniti v nekakšno "Toskano". Tudi sam je bil nekdaj takega mnenja. A odkar ima tesen stik z obiskovalci, je spoznal, da Kras ima tak privlačen čar prav zato, ker je tako "divji". Ta njegova divjina je dodana vrednost v svetu, kjer je vse pripravljeno, vse narejeno za turiste. Kras očara zaradi svojega pridiha davnine, ki se zrcali v 'suhih' zidkih ali grižah. Za gosta, ki odkriva lepote Krasa, je to neverjetna atrakcija. Mi sami se večkrat ne zavedamo teh svojih biserčkov.

Franc Fabec, Miloš Čotar in Joško Sirk (foto DP)

Tudi Sirk je prepričan, da so se spremenila merila kakovostne ponudbe. Natakar je bil npr. včasih zelo priden, če je znal brezhibno pripraviti mizo. Danes je priljubljen, če se z njim gost lahko pogovori o marsičem, če zna jezike, če pozna krajevne značilnosti in zanimivosti. Tudi kulinarika se razvija kot okusi gostov. Pred leti so na Subidi obudili stare kmečke jedi – npr. prežganko, fulje, šnite, šalam na otcu itd. Že takrat so gostje to različno sprejemali. Nekateri so ob njih začutili okus po otroštvu, po nekdanjih časih, drugi so v njih videli nekdanjo revščino, iz katere so se izvili in bi nanjo radi pozabili. Danes Sirk prepričano zagovarja to, da kuhinja, ki nima korenin v lastnem teritoriju, nima nobene prihodnosti, a tudi kuhinja, ki ne upošteva potrebe in življenjskega sloga današnjega človeka, "tudi jutrišnjega", nima nobene prihodnosti. Današnjemu gostu ne moremo ponuditi polente, zabeljene s prstom masti, ker so danes vsi bolj pozorni na prebavljivost in na kalorije kot na okus predstavljene jedi. Zato je sodobna kuhinja stalen izziv. Pri Subidi se trudijo

Kuhinja, ki nima korenin v lastnem teritoriju, nima nobene prihodnosti

obdržati domače okuse, toda prilagajajo jih potrebam današnjega človeka. S temi Joškovimi izjavami se popolnoma strinja Fabec, ki pravi, da se tradicija "mora razvijati", drugače nima prihodnosti. Saj se vse razvija, tudi slovenščina ni več taka kot nekoč; kulinarična ponudba se tudi spreminja, mora pa ostati pristna, domača. Osmice pridobivajo ugled prav zaradi tega in imajo danes velik potencial, saj lahko postanejo tudi primeren prostor za predstave, predstavitve knjig itd. Na Krasu se sicer že veliko let bije bitka med "osmičarji" in "gostilničarji" predvsem zato, ker v zadnjih letih osmice doživljajo vzpon, gostilničarji pa pravijo, da gre to pripisati temu, ker ne plačujejo davkov. Fabec trdi, da to sploh ni res. Tudi osmice plačujejo davke. Resnica je v tem, da so se osmice na Krasu v dvajsetih letih razvile in skušajo čim boljše ustreči gostom, gostilne pa so ostale večinoma tam, kjer so bile v 70. letih. Ponujajo namreč zmeraj iste jedi, le redke postrežejo s takimi, vezanimi na tradicijo, ki pa se tudi počasi spreminja. Sirk je povedal, da to velja za celotno ponudbo. Včasih se je sam trudil, da bi povsod v gostinskih prostorih namestil nekaj, kar bi bilo odraz naše zgodovine. A zdaj je vse drugače. Miza npr. ni več središčni element hiše, okoli katerega se je zbirala vsa družina, tudi ognjišče ni več to, kar je bilo včasih. Potrebe in zahteve so se v letih krepko spremenile; temu se je treba prilagajati – omenil je, kako gostje radi preizkusijo ležišče na senu, kako je kopalnica postala sprostitveni prostor... Ob tem je Miloš Čotar šaljivo pokomentiral, rekoč, da Fabčevi gostje so veseli, da pridejo na Kras in si utirajo pot skozi robido ter so zadovoljni, če pridejo srečno nazaj v starodavno hišo, ki ima sicer vse ugodnosti modernega sveta. Sirkovi pa spijo na senu, a zjutraj imajo obilen zajtrk, kot ga seveda nekoč ni bilo ... "Treba je prehiteti želje 'jutrišnjega' človeka, takega seveda, ki si lahko privošči določen standard". To je treba narediti, je prepričan Sirk, drugače gostinci nimajo prihodnosti. Med obema ponudbama, gostinstvom in kmečkim turizmom, bi ne smelo biti težav, če bi bili odnosi korektni. Seveda če eden od dveh nazaduje, se takoj pojavita zavist in nevoščljivost. Sirk je sicer mnenja, da je prihodnost le v sodelovanju, moč ozemeljsko majhnega območja je lahko le v tem. Nujno moramo iskati sinergije z drugimi. Ne gre tu, da bi hodili drug drugemu v zelnik. Prav je, da npr. gostje, ki prenočujejo na kateri od turističnih kmetij, pridejo k njim pokusit dobrote iz kuhinje in obratno. Sicer pa se gostje vračajo v določen kraj ne samo zaradi bolj ali manj ugodnih cen, ampak tudi zaradi česa drugega. L. 2007 so se Sirkovi opogumili in popolnoma preuredili hišo, ki je bila sezidana le devet let prej, in prestrukturirali njeno notranjost glede na nove želje gostov. Tako je Subida pridobila tri apartmaje, ki so po kakovosti nad vsemi drugimi v okolišu. Zdaj nimajo več nobenih težav ne glede na ponudbo ali cene: gostje se pretakajo. Fabec meni, da je simbioza v prid vsem, če je pametno izvedena. Kot predsednik lokalne akcijske skupine LAS Kras je imel ravno to nalogo.

Nelahki odnosi med različnimi turističnimi ponudniki

Na Čotarjevo vprašanje, kakšen je zdaj odnos med vinarji, gostilničarji, osmičarji, sirarji ..., je Fabec dejal, da odgovor ni lahek. Strinja se s Sirkom, da konkurenca ne sme nikogar strašiti, "vsi lahko delamo, a moramo biti dobro povezani. Sodelovati je treba. Vprašanje pa je, koliko drugih 'operaterjev' ve, kam nasloviti turista. Odnosi so odvisni od zgledov: če npr. dve kmetiji dobro sodelujeta, jih bo še marsikdo posnemal, to bo v korist vsem zainteresiranim. Nekdo pač mora začeti in pokazati, da je to možno". Sam misli, da bi bilo idealno, če bi turisti, ki bi radi spoznali Kras, lahko okusili ponudbo raznih agriturizmov, od Mavhinj do Milj. To pa je zelo težko izvedljivo, še posebno, ko gre za večje skupine ljudi. Zmogljivosti turističnih kmetij namreč niso velike. Treba bi bilo imeti tako organizacijo, v kateri bi nekdo skrbel samo za to, morda v sklopu omenjenega LAS -a. Tudi v Brdih bi potrebovali tako "turistično agencijo". A to je vse prej kot lahko. V šali je Joško Sirk dejal, da bi bilo treba dobiti ekipo psihiatrov, ki bi znali spremeniti ljudem glave. Sam trdi namreč, da "ne znamo sprejeti liderja, kdor je priden, je lump. Tako je splošno mišljenje. Ne znamo ubogati, ne znamo biti mož beseda. Posamezniki morajo slediti navodilom, morajo biti dosledni. Brez tega sodelovanja ni. Slovenci nismo pripravljeni še na kaj takega. Rumena vespa je bila npr. uspešna, ker so jo spoznali izven Brd. Njej je npr. newyorški Times namenil dve strani, ker je pač slučajno neka njihova ameriška gostja sedla nanjo. Na vespi je po Rimu krožil reprezentat vina; vespa je bila kot promocija Brd v preddverju milanske Scale. Osem vesp se je v spremstvu policije vozilo po Dunaju. To je bila promocija Brd, to je vidljivost teritorija, to so uspehi", je navdušeno vzkliknil Sirk. V Brdih je proizvodnja vina v rokah štirih ali petih družin že celih 40 let. In te vplivajo na trg in zakonodajo, pa še nevoščljivosti se prikradejo, je dejal Sirk. Marsikdo v Brdih ni verjel v projekt Piccolo Collio in zato je vse propadlo. Ljudje očitno niso bili zreli za skupno promocijo. Sirk pravi, da je treba v neki projekt verjeti, drugače ne uspe. Vespe npr. so pomembne kot neki razpoznavni, "nekakšen" zastonjski promocijski znak tega območja in proizvodnje tukajšnjega vina.

Je dvojezičnost zapostavljena pastorka?

Za promocijo slovenščine pa so si pri Fabčevih omislili lističe, zalepljene na stene; ti vabijo goste, da se poskusijo posluževati slovenskega jezika pri točilni mizi. To je preprosta, a izvirna zamisel, da se gostje zavejo, da so Mavhinje vas v dvojezičnem območju. Vedno več je Italijanov, ki skušajo izgovoriti nekaj tistih preprosto napisanih stavkov ('sem žejen', 'prosim vodo', 'hvala lepa' ...). Nekateri zelo cenijo to zamisel, ki se je porodila malce za šalo. V Mavhinjah se je v zadnjih dveh letih naselilo veliko ljudi iz mesta, ki ne znajo slovensko. Ti lističi jim dajo možnost, da tudi oni spoznajo jezik domačinov.

Na Čotarjevo vprašanje, kako je z dvojezičnostjo na Plešivem oz. z uporabo slovenščine in ali je ta dodana vrednost ali morda problem, je Sirk odgovoril, da je na

Kras očara zaradi svojega pridiha davnine

Plešivem z dvojezičnostjo zelo slabo, v njegovi hiši še slabše. Dvojezičnost se kaže sicer v njihovi kuhinji, v stilu življenja, a ne več v nekem skupnem projektu. Če bi želeli prevesti reklamne zgibanke, bi jih morali vsaj v pet jezikov. Vse je sicer bolj kompleksno. V 60. letih je bila etnična meja v vaseh Skrljevo, Dolenje, Mernik ..., v 70. letih pa na Plešivem, kjer je bilo slovenstvo živo tudi zaradi prizadevanj učiteljice Anke Černic, duhovnika Erjavca in drugih. Žarišče slovenstva je bila slovenska šola na Plešivem, je dejal Sirk. Obiskovalo jo je od sedem do deset otrok. Ob šoli so v popoldanskih urah bile še npr. pevske vaje ali druge dejavnosti. Slovenska kultura je živela v šoli. V začetku leta 2000 se je vse spremenilo v šoli sami, ker ni bilo v njej več samo slovenskih otrok, ampak iz mešanih oz. italijanskih družin. Poslopje je bilo dotrajano in v političnih in šolskih krogih, pa tudi v naših krovnih organizacijah, so začeli misliti - je povedal Sirk -, da bi se morala šola preseliti v Bračan. In to se je tudi zgodilo. Danes je v njej približno trideset otrok in prav toliko jih je v vrtcu. Sirk je odločno zatrdil, da v njej slovenski jezik le poučujejo, slovenske kulture pa ne gojijo več.

/ str. 16

Kakšen je naš odnos do Judov?

Od njih je po telesu Kristus

V letošnjem letu (2016), še zlasti zadnje čase so se vrstile polemike v našem zamejskem tisku o Judih in odnosu Slovencev do njih. Zapisi so v glavnem zaobsegali negativne ugotovitve. Nekateri pa so bili res žaljivi in nam Slovencem niso prav nič v čast. Tako smo lahko prebrali o zapisu, ki je bil v Slovenskem domobrancu v medvojnem času. Žal je umrla gospa Zora Saksida, ki je bila v upravi pri omenjenem listu in je prav zato, ker je bila tam v službi, pozneje doživljala šikaniranja glede zaposlitve pri Katoliškem glasu. Rada pa je odločno poudarjala, da je bila zaposlena pri tem listu zato, ker je obvladala nemški jezik, ki je bil za zaposlitev pogoj.
Zapisi o Judih v tem časopisu so bili več ali manj podobni tedanjim nacističnim časopisom in so izražali nacistični pogled na judovstvo. Mislim, da nas to ne bi smelo preveč obremenjevati, ker pač, kot vedno v politiki nekateri gredo v skrajnosti, te pa niso v čast ne glede pri katerem koli narodu. Seveda, tisti zapisi, ki smo ga prebrali v Primorskem in je bil povzetek iz domobranskega časopisa, ni samo žaljiv, ampak tudi nedostojen.
Pravilna je ugotovitev, da je tudi v preteklosti Katoliška cerkev (KC) imela do Judov neprimeren odnos. Ta je bil pogojen z zgodovino, njenim gledanjem na judovstvo, pa tudi z raznimi političnimi spletkami, v katere je KC v določenem obdobju tudi ušla. Danes je do Judov KC odprta, skupaj pripravljajo simpozije, še zlasti o bibličnih vprašanjih, o judovski zgodovini, kot tudi o pisavah, ki so se uporabljale v času, ko se je zapisovala Stara zaveza. Če bi danes rekli, da je Cerkev protijudovsko nastrojena, bi ji delali krivico, pa tudi s tem dokazovali, da nas je čas s tem vprašanjem povozil. Ko so v Ljubljani Judje dobili prepis Tore, je ob tej slovesnoti bil prisoten tudi kardinal dr. Franc Rode in imel zelo pomenljiv govor.
Kako pa mi Slovenci? Kakšen

pa je bil naš odnos do Judov nekoč in je morda še danes? Zapisi, ki so se razvrstili v Primorskem nam ta pogled kažejo bolj v megleni luči. Vendar le vse ni tako črno, kot nekateri mislijo. Moja sorodnica, ki je v avstro-ogrskem času obiskovala osnovno šolo v Gorici, je rada vnukom pripovedovala, kako je zgledal njihov razred. Takole je rekla. Učiteljica je bila ena, mi pa smo v razredu imeli tri vrste klopi. Pri oknu so sedeli italijanski učenci, pri zidu slovenski, v sredini pa so bili Nemci, med temi je bilo veliko Judov. Pouk je potekal enkrat v enem, drugič v drugem jeziku. Vsi smo se zelo lepo razumeli. Nemci, med katerimi so bili Judje, so prinašali od doma boljše malice. Slovenci smo imeli le kakšen košček kruha ali pa kakšno sadje. Niso bili redki primeri, ko so Nemci, tako smo rekli učencem v srednji vrsti, delili malico s tistimi, ki je niso imeli. Uro so začeli z molitvijo očenaš. En teden smo ga molili v italijanščini, drugi v slovenščini in tretji v nemščini. Povedala pa je tudi: "Po prvi vojni sem na Dunaju srečala sošolca, po veroizpovedi juda, ki me je v kavarni spoznal in sva prisrčno obujala spomine. Zvedela pa sem pozneje, da je bil s celo družino v taborišču in preživel...
Goriški Geto je imel trgovine in naši stari starši so radi povedali, da so to in to kupili v "getu", tako so imenovali goriški geto, kamor so radi zahajali.
Moj spomin na Jude je nekoliko drugačen. Sošolka iz Murske Sobote se je imenovala Ana. V razredu smo se zelo lepo ujeli. Govorili smo vse mogoče, tudi o veri. Ona pa se v te pogovore ni vpletala, ampak je bila vedno tiho. Na televizijski oddaji o Judih v Prekmurju pa sem jo videl in je jasno rekla: "Jaz sem judinja. O tem se ni smelo v Jugoslaviji govoriti, zato smo bili Judje tiho. Danes lahko povem, da smo vedno, če je bilo v naši moči, spolnjevali dolžnosti do judovske vere. Navzven pa tega nismo kazali... " Pa še en prelep spomin imam sam: "V Zagrebu je bila pred leti razstava z naslovom "Judje na jugoslovanskem ozemlju". Name je ta razstava pustila nepozaben spomin, poleg zgodovine o Judih na tedanjem jugoslovanskem ozemlju je nekdanja Jugoslavija imela dve najstarejši sinagogi, eno v Piranu, ki je ni več, in drugo, ki je še v Dubrovniku; bila je tudi vzporedna razstav z glino oblikovanih glasbil, ki jih omenja Sveto pismo.
Lahko bi končali z besedami: "Človeško je, da imamo različne poglede in odnose med seboj. Menim pa, da so bili v glavnem tisti osnovni odnosi med Slovenci, še zlasti na našem koncu, in Judi normalni in strpni.

Ambrož Kodelja

Goriški romarji na Svetovnem dnevu mladih

V pričakovanju srečanja s papežem

vir: facebook

Mladi iz goriške nadškofije, ki so skupno z nadškofom Carlom Redaellijem od prejšnjega tedna na Poljskem, so doživeli in še doživljajo intenzivne dneve. Še pred uradnim začetkom Svetovnega dneva mladih (SDM), ki letos poteka pod geslom *Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli*, so jih Poljaki zelo toplo sprejeli v treh vaseh škofije Katowice, piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli z ordinariata. Ob prihodu več kot 120 mladih Goričanov (med njimi so tudi 18 slovenskih skavtov in štirje mladi iz štandreške dekanije) so organizirali velik praznik, ki so se ga udeležili tako duhovniki kot predstavniki civilnih oblasti. Našim mladim so poljske družine gostoljubno odprle vrata svojih domov. Posebno ganljiv je bil za mlade obisk Auschwitza, prejšnji petek pa so poromali k Črni Mariji na Jasno Goro nad Čenstohovo, kjer je SDM že potekal - s sv. Janezom Pavlom II. - pred 25 leti in kjer so mladi lahko okusili kanček globoke marijanske duhovnosti, značilne za Poljake. Prejšnjo soboto se je na letališču Muchowiec zbralo nad deset tisoč mladih iz vsega sveta, ki so bili v gosteh v škofiji Katowice. Zanje so organizirali velik glasbeni dogodek. V prejšnjih dneh pa so vsi krenili proti Krakovu, kjer bo 31. julija vrhunec in sklep SDM nedeljska sveta maša s papežem Frančiškom v parku Blonia in pri kateri pričakujejo dva milijona ljudi. V soboto bo na t. i. Kampu usmiljenja celonočno bdenje s papežem. "Sporočilo Božjega usmiljenja vsebuje zelo konkreten življenjski program, saj zahteva dejanja. In eno izmed najbolj vidnih del usmiljenja, ki ga je morda najtežje uresničiti, je odpuščanje", je med drugim zapisal Frančišek mladim. Krakov je domovina sv. Janeza Pavla II., ustanovitelja SDM, in hkrati sv. Favstine Kowalske, ki ji je Jezus naročil, naj oznanja svetu sporočilo Božjega usmiljenja. Udeleženci tega "svetovnega jubileja mladih" bodo "v njuni družbi" lahko vsaj malo razmislili o skrivnosti usmiljenja in odpuščanja kot temelja osebne vere. / DD

Seminar liturgičnega orglanja

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica redno skrbijo za ohranjanje slovenskega petja pri svetih mašah v bližnjih župnijah. Zato so se letos odločili, da izpeljejo seminar za organiste, ki se bo vršil od 2. do 4. septembra 2016 v Uršulinskem samostanu Hiša kruha v Škofji Loki. Seminar, ki ga sofinansira Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, je namenjen izpopolnjevanju organistov vseh tukajšnjih slovenskih župnijah, drugim organistom in mladim glasbenikom, ki si želijo spoznati orgle.
Predavatelji in program seminarja so naslednji:
- Leon Kernelj: vloga cerkvenega organista in pevovodje;
- Sebastjan Likar: repertoar cerkvenega pevskega zbora;
- s. Boža Čotar: vokalna tehnika pri cerkvenih pevcih;
- Karlo Bolčina: struktura evharističnega bogoslužja ter glasbeno sodelovanje med obhajanjem zakramentov in zakramentalov;
- Mirko Butkovič: pouk orgel.
Tečaj se bo pričel v petek, 2. septembra v popoldanskih urah in se bo zaključil v nedeljo, 4. septembra s skupinm kosilom. V nedeljo zjutraj bodo organisti s petjem in igranjem sodelovali pri sv. maši.
Za dodatne informacije in vpis na seminar lahko pišete na elektronski naslov corili01@gorica. 191. it ali kličete na +39 0481 31817 (pon. – pet. od 8.00 do 14.00).

Cerkveni in družbeni antislovar (29b)

Z kot ZLODEJ 2

Kako torej razložiti to oživitev satanizma v naši dobi, ko se tako naslanjamo na znanost, tehniko, razum in človekoljubje, kar smo omenili zadnjič? Mnogi

znanstveniki menijo, da je to eden od odgovorov na preveliko racionalizacijo našega bivanja – če smo pošteni, potem moramo v isti sapi dejati, da je prišlo hkrati tudi do racionalizacije naše vere. Ni namreč naključje, da se je satanizem najbolj razširil ravno tam, kjer so se presekale vezi s tradicionalnim verovanjem, zato pa je fenomen razširjen še zlasti v severnejših in mestnih predelih, oziroma še natančneje, na področju velikih metropol t. i. "razvitega sveta". Dejstvo, ki ga morda kar prevečkrat spregledamo, je, da človek ne more brez nadnaravne oz. duhovne dimenzije življenja, vendar mu tega zbanalizirana religiozna ponudba zahodnega sveta, kjer je treba poslušati sociološke, antropocentrične, preveč tostranske pridige in kjer se je treba udeleževati hladnih in stehniziranih obredij, ne more dati ali zagotoviti. Človekova notranjost se, velikokrat nezavedno, upre zbanaliziranosti in zvodenelosti, težava pa nastane, ker človek ne išče več Boga Cerkve, temveč v resnici išče prav Zlodeja v tistem, kar je skrito in prepovedano, pa čeprav se leta skriva pod še takšno preobleko duhovnega in še kakšnega. Če namreč človek namesto vere in duhovnosti dobi le še tisto, kar dobi tudi drugod, pri recimo drugih nevladnih organizacijah, potem se mu res zdi nesmiselno, da bi še zahajal v domačo cerkev. Vera, o tem smo nekaj povedali pri prejšnji temi, je vedno nekaj izrednega, nepričakovanega, čudežnega, presežnega, ne pa zbirokratizirano in človekoljubno ljudski zbor, kjer je bolj kot duhovno poglabljanje važno "mi se 'mamo radi" in čehljanje ušes, ker "smo že dobri takšni, kakršni pač smo". Nekoč je Cerkev hudiča obvladovala in ga, seveda včasih tudi s pretiravanjem in preveliko okrutnostjo, tudi premagovala. Z izjemo nekaterih eksorcistov pa danes o njem niti več ne govorimo in pridigamo, kot ne pridigamo več o peklu in o tem, da obstaja tudi negativna stran večnosti, ki je pogubljenje, saj to pomeni večno trpljenje. To je naravnost zanimivo, če vemo, da o tem govori tudi Sveto pismo in naš Gospod Jezus sam. Kako je z zlom danes? Nima več nadnaravnega izvora, temveč je izvor zla družbeni ali socialni. Boj zato ni več med Bogom in Satanom, temveč med revnimi in bogatimi. Celo za nemalo duhovnikov hudiča pooseblјajo prej Amerika, globalizacija, nestrpnost in še kaj. Zato so se pa vsi tako čudili, ko so v zadnjih desetletjih papeži govorili o hudiču, od bl. Pavla VI. in sv. Janeza Pavla II., pa do seveda papeža Frančiška, ko so bili sami katoliki presenečeni, njegove tovrstne besede pa so bile hitro potisnjene na stran. Pravzaprav je bilo že pri prejšnjih dveh papežih tako, da smo njunim sredinim besedam sledili šele kasneje, v primeru poljskega papeža šele po njegovi smrti. Če se je pa Zlodeja Cerkev znebila oziroma ga ignorira, kar pa še ne pomeni, da ne obstaja, se ga je polastila industrija, v najširšem smislu, torej tudi medijska oz. "infotainment". O tem, da je bil satanizem že zelo zgodaj v umetnosti, smo že govorili, še posebej se je zadeva razpasla v 20. stoletju, a to ni bilo dostopno širšim množicam. Zato pa je ponudila in še ponuja t. i. "kulturna" industrija marsikaj v tej smeri – v glasbi, v športu, v stripih, romanih, filmih ... Bolj ko se torej družba in religije racionalizirajo, bolj se poveča žeja po nadnaravnem, vendar se ljudje, glede na to, da ne najdejo več Gospoda, zagotovijo z njegovo parodijo, saj je Zlodej prav to, saj je "Simia Dei", "Opica Boga" oz. njegovo popačenje. Seveda se ob tem rojevajo tudi nove ločine in cerkve, ki pa so satanove.

Andrej Vončina

Papeževa poslanica ob 31. svetovnem dnevu mladih

"Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli" (Mt 5,7)

Predragi mladi,
prišli smo do zadnjega dela našega romanja v Krakov, kjer zdaj, v letošnjem juliju, skupaj praznujemo 31. svetovni dan mladih (SDM). Na dolgi in zahtevni poti nas vodijo Jezusove besede iz "govora na gori". Naše potovanje smo začeli leta 2014, ko smo skupaj razmišljali o prvem blagru: "Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo je nebeško kraljestvo" (Mt 5,3). Tema leta 2015 je bila: "Blagor čistim, kajti Boga bodo gledali" (Mt 5,8). V letošnjem letu pa želimo, da nas nagovorijo besede: "Blagor usmiljenim, kajti usmiljenje bodo dosegli" (Mt 5,7).

1. Sveto leto (jubilej) usmiljenja

S to temo se SDM 2016 v Krakovu umešča v sveto leto usmiljenja in tako postane pravi jubilej mladih na svetovni ravni. Ni prvič, da je mednarodno srečanje mladih v istem letu kot jubilejno leto. Prav v svetem letu odrešenja (1983/1984) je sv. Janez Pavel II. na cvetno nedeljo prvič zbral mlade z vsega sveta. Nato se je med velikim jubilejem 2000 več kot dva milijona mladih iz okrog 165 držav zbralo v Rimu za XV. svetovni dan mladih. Prepričan sem, da bo tudi jubilej mladih v Krakovu – tako kot omenjeni srečanji – eden od močnih dogodkov svetega leta.

Morda se nekateri med vami sprašujejo, kaj je sveto (jubilejno) leto, ki ga praznuje Cerkev. Svetopisemsko besedilo Tretje Mojzesove knjige 25 nam pomaga razumeti, kaj je "jubilej" pomenil za izraelsko ljudstvo. Vsakih petdeset let so Hebrejci slišali zvok roga (jobel), ki jih je sklical (jobil), da praznujejo sveto leto kot čas sprave (jobal) za vse. V tem času je bilo treba na temelju zastonjskosti obnoviti svoj odnos z Bogom, bližnjim in stvarstvom. Zato se je med drugim pospeševal odpis dolgov, s posebno skrbjo za vse, ki so živeli v revščini, izboljšanje medosebnih odnosov in osvoboditev sužnjev.

Jezus Kristus je prišel, da oznani in uresniči trajni čas Božje milosti, s tem ko je ubogim prinesel veselo oznanilo, osvoboditev zapornikom, slepim vid in zatiranim prostost (prim. Lk 4,18–19). V njem, posebno v njegovi velikonočni skrivnosti, ima najglobljі smisel jubileja svojo izpolnitev. Kadar v Kristusovem imenu Cerkev razglasi jubilej, smo vsi poklicani, da živimo poseben čas milosti. Cerkev je bila poklicana, da v obilju nudi znamenja prisotnosti in bližine Boga, da prebudi v srcih sposobnost, da gledajo bistveno. Na poseben način je to leto usmiljenja "čas za Cerkev, da ponovno odkrije smisel poslanstva, ki ji ga je Gospod zaupal na Veliko noč: da postane orodje Očetovega usmiljenja" (Pridiga ob prvih večernicah nedelje Božjega usmiljenja, 11. april 2015).

2. Usmiljeni kot Oče

Geslo tega izrednega jubileja je: "Usmiljeni kot Oče" (prim. Misericordae Vultus, 13) in SDM je uglašen na to temo. Poskusimo bolje razumeti, kaj pomeni Božje usmiljenje.

Ko Stara zaveza govori o usmiljenju, uporablja različne izraze; najbolj pomenljiva sta hesed in rahamim. Prvi se nanaša na Boga in izraža njegovo neutrudljivo zvestobo zavezi z njegovim ljudstvom, ki ga On ljubi in mu večno odpušča. Drugega, rahamim, pa lahko prevajamo "nedra", kar nas posebej spominja na materino naročje in nam pomaga razumeti Božjo ljubezen do njegovega ljudstva kot materino ljubezen do otroka. Tako nam ga predstavi prerok Izaija: "Mar pozabi žena svojega otročiča in se ne usmili otroka svojega telesa? A tudi če bi one pozabile, jaz te ne pozabim" (Iz 49,15). Taka ljubezen pomeni v sebi narediti prostor za drugega, čutiti, trpeti in se veseliti z bližnjim. Svetopisemski pojem usmiljenja vključuje tudi konkretnost ljubezni, ki je zvesta, zastonjska in zna odpuščati. V tem odlomku iz Ozeja imamo čudovit primer Božje ljubezni, ki jo vzporeja z ljubeznijo očeta do svojega sina: "Ko je bil Izrael mlad, sem ga ljubil, iz Egipta sem poklical svojega sina. Toda bolj sem jih klical, bolj so se oddaljevali od mene. [...] Jaz sam sem Efrájima učil hoditi, jemal sem jih na svoje lakte, pa niso spoznali, da skrbim zanje. Pritegoval sem jih s človeškimi vezmi, z vrvicami ljubezni, bil sem jim kakor tisti, ki si vzdigujejo otroka k licu, počasi sem mu dajal jesti" (Oz 11,1–4). Ne glede na zgrešeno ravnanje sina, ki bi zaslužil kazen, je očetova ljubezen vedno zvesta in vedno odpušča sinu, ki se kesa. Kakor vidimo, usmiljenje vedno vključuje odpuščanje. "Božje usmiljenje ni nekaj abstraktnega, ampak je oprijemljiva resničnost, s katero Bog razodeva svojo ljubezen, ki je kakor očetova ali materina, ko sta iz globine srca ganjena ob svojem otroku. [...] Prihaja iz notranjosti kot globoko naravno čutenje, ki ga sestavljajo nežnost in sočutje, prizanesljivost in odpuščanje" (Misericordiae Vultus, 6).

Nova zaveza nam govori o Božjem usmiljenju (eleos), povzetku dela, ki ga je Jezus prišel izvršit na svet v imenu Očeta (prim. Mt 9,13). Usmiljenje našega Gospoda se razodeva predvsem, ko se on skloni nad človeško bedo in pokaže svoje sočutje do tistega, ki potrebuje razumevanje, ozdravljenje in odpuščanje. Vse v Jezusu govori o usmiljenju. Še več, on sam je usmiljenje.

V petnajstem poglavju Evangelija po Luku najdemo tri prilike o usmiljenju: o izgubljeni ovci, o izgubljeni drahmi in tisto, ki jo poznamo kot priliko o "izgubljenem sinu". V teh treh prilikah nas pretrese veselje Boga, veselje, ki ga občuti, ko najde grešnika in mu odpusti. Da, veselje Boga je odpuščati! Tukaj je povzetek vsega evangelija. "Vsak od nas je tista izgubljena ovca, tista izgubljena drahma; vsak od nas je tisti sin, ki je zapravil lastno svobodo in sledil lažnim idolom, prividom veselja, ter izgubil vse. A Bog nas ne pozabi, Oče nas nikoli ne zapusti. Je potrpežljiv Oče, vedno nas čaka. Spoštuje našo svobodo, a vedno ostane zvest. In kadar se vrnemo k njemu, nas v svojo hišo sprejme kot otroke, kajti nikoli, niti za trenutek, nas ne neha čakati z ljubeznijo. Njegovo srce praznuje ob vsakem sinu, ki se vrne. Praznuje, ker je veselje! Bog ima to veselje, kadar eden od nas grešnikov pride k njemu in ga prosi odpuščanja" (Angelus, 15. september 2013).

Božje usmiljenje je zelo konkretno in vsi smo poklicani, da ga osebno izkusimo. Ko sem bil star sedemnajst let, sem se nekega dne, ko bi moral iti ven s prijatelji, odločil, da bom šel najprej v cerkev. Tam se srečal duhovnika, ki me je prevzel s posebno zaupljivostjo in začutil sem željo, da odprem svoje srce v zakramentu sprave. To srečanje je spremenilo moje življenje! Odkril sem, da kadar s ponižnostjo in jasnostjo odpremo svoje srce, moremo na zelo konkreten način doživeti Božje usmiljenje. Bil sem prepričan, da me je v tem duhovniku čakal Bog, preden sem jaz sploh naredil prvi korak, da bi šel v cerkev. Mi ga iščemo, vendar je on vedno korak pred nami, vedno nas išče in nas prvi najde. Morda koga med vami kaj bremeni v srcu in misli: Naredil sem to, naredil sem tisto... Ne bojte se! On vas čaka. On je oče – vedno nas čaka! Kako lepo je v zakramentu sprave srečati usmiljeni objem Očeta, odkriti spovednico kot kraj Usmiljenja, dovoliti, da se nas dotakne ta usmiljena Gospodova ljubezen, ki nam vedno odpušča!

In ti, dragi mladenič, draga mladenka, si kdaj občutil na sebi ta pogled neskončne ljubezni, ki preko vseh tvojih grehov, omejenosti, napak še vedno zaupa vate in na tvoje življenje gleda z upanjem? Se zavedaš dragocenosti, ki jo imaš pred obličjem Boga, ki ti je iz ljubezni dal vse? Kot nas uči sveti Pavel: "Bog pa izkazuje svojo ljubezen do nas s tem, da je Kristus umrl za nas, ko smo bili še grešniki (Rim 5,8). Toda, ali zares razumemo moč teh besed?

Vem, kako vam je blizu križ SDM – darilo svetega Janeza Pavla II. –, ki od leta 1984 spremlja vsa vaša svetovna srečanja. Koliko sprememb, koliko resničnih spreobrnjenj se je zgodilo v življenju toliko mladih, ki so se srečali s tem golim križem! Morda ste se vprašali, od kod prihaja ta izredna moč križa. In to je odgovor: križ je najbolj zgovorno znamenje Božjega usmiljenja! Križ nam dokazuje, da je mera Božje ljubezni do človeštva ljubiti brez mere! V križu se lahko dotaknemo Božjega usmiljenja in dopustimo, da se nas dotakne njegovo usmiljenje! Na tem mestu bi rad spomnil na dogodek dveh hudodelcev, ki sta bila križana ob Jezusu: eden je ošaben, ne prizna, da je grešnik, in zasmehuje Gospoda. Drugi pa prizna, da je ravnal narobe, se obrne h Gospodu in mu reče: "Jezus, spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo". Jezus ga pogleda z neskončnim usmiljenjem in mu odgovori: "Danes boš z menoj v raju" (prim. Lk 23,32.39–43). S kom od teh dveh se poistovetimo? Z njim, ki je ošaben in ne prepozna svojih napak? Ali z drugim, ki prepozna, da potrebuje Božje usmiljenje, in prosi zanj iz vsega srca? V Gospodu, ki je na križu za nas daroval svoje življenje, bomo vedno našli brezpogojno ljubezen, ki prepozna naše življenje kot dobro in nam da vedno možnost za ponoven začetek.

/ dalje

Ideološki pristop je brisal duha slovenske vaško-krščanske tradicije

Nova cerkev sv. Helene zopet vabi v božje naročje

V cerkvici sv. Helene na Lupu, to je kopast osamelec nad vasjo Podbela v Breginjskem kotu, bo 13. avgusta 2016, ob 15. uri zahvalna in spominska maša, po njej pa bo odprta razstava o zgodovini te vasi, s poudarkom na posledicah potresa, in o tem, kako je vas v zadnji četrtini stoletja ponovno zaživela. Pri zbiranju gradiva in postavitvi so sodelovali domači prostovoljci in strokovnjaki iz raznih krajev, Občina Kobarid, župnijska karitas, KS Borjana-Podbela, številni drobni sponzorji in krajani, ki so posodili ali darovali ohranjene stare predmete, orodje, nabožne fotografije itd.

Potres in obnova Podbele

"Današnja" vas Podbela leži v sotočju rek Nadiže in Bele. Leta 1976 njenih hiš, po dveh potresnih sunkih, za razliko od drugih vasi Breginjskega kota, ni bilo mogoče obnoviti. Na hitro obnovljenim montažnim hišam mlajša generacija prebivalcev vztrajno dodaja dušo svoje narodne in verske tradicije, kot so jo gojili njihovi predniki v prelepi vasici s staro slovensko-beneško arhitekturo. Nekateri so čutili montažno naselje kot bolečino: "Poskus pokazati, kako je oblast sposobna hitro in učinkovito priskočiti ljudem na pomoč in jim ponuditi nov način življenja v novi vasi, ki izraža socialistični raj na zemlji". V Družini, 14. 5. 2006 (Ksenja Hočevar), pod rubriko Cerkev doma, smo ob okrogli obletnici lahko med drugim prebrali: "Decembra so se lahko naselili v nedokončane montažne hiše, zgrajene na rodovitnem polju, kjer so še pred meseci pobirali koruzo in krompir. Takrat so bili veseli, da so po dobrih sedmih mesecih dobili topel dom, streho nad glavo. Bolečine so se pokazale pozneje. Živeli so v isti vasi, a v novem okolju, z istimi ljudmi, a dobili so nove sosede. Prisilili so jih v nov način življenja. Zgradili so jim skupne hleve, česar Breginjci – ki so bili vajeni živeti pod isto streho z živino, hlev je bil navadno v pritličju breginjske hiše – niso nikdar sprejeli. Živinorejo so opuščali, rodovitno polje je bilo posejano s hišami. "Stresla se niso samo tla, ampak tudi naše glave", pravi Pavle. "Niso vprašali, na čigavi zemlji stoji hiša. Hiše so razdeljevali kar počez. Tudi to je bila ena od načrtnih potez oblasti, da bi pretrgali povezanost med vaščani. Veliko je bilo očitkov: 'Ti živiš na moji zemlji'! in podobno. Složni Breginjci, ki so si še pred kratkim delili dvorišče in ki jim je bila beseda 'kreganje' tujka, so se osamili, odtujili drug od drugega. Ozračje v razpršeni vasi se je spremenilo". Da je bil "stres" velik, kaže tudi statistični podatek nekaj let pozneje, ko je v enem letu umrlo dvajset ljudi – diagnoza pri vseh je bila enaka: srčna kap".

Nova cerkev sv. Helene na Lupu

Duhovna in materialna obnova prostora

Edino, kar danes še spominja na nekdanjo arhitekturo, je p. cerkev sv. Helene na Lupu, deset minut peš hoje iz vasi Podbela. Iz ljubezni do verskih in kulturnih korenin svojih prednikov so novo cerkev zopet zgradili iz ruševin - kamenja in drugega materiala prejšnje zgradbe.

Po osamosvojitvi Slovenije so namreč župljani še bolj začutili priložnost iz potrebe obujanja tudi duhovnih korenin in ob tem ponovne izgradnje njihove porušene cerkvice (po spominu in fotografijah), z zbiranjem sredstev, s prostovoljnim delom in pomočjo države, občine, institucij... Pri tem se hvaležno spominjajo "pomladnega" sekretarja na Ministrstvu za kulturo dr. Silvestra Gabrščka. Vera v božjo pomoč in lastno podjetnost je botrovala temu, da so postavili trdne osnove za turizem. Splošno razvojno dinamiko so zastavili preko KS Podbela- Borjana in Turističnega društva Nadiža. Danes pa se to dopolnjuje z razvojem zasebne ponudbe. Vas z okolico in zlasti Kamp Nadiža se lahko pohvalita tudi z bogato ponudbo površin za taborjenje in prireditve, kar privablja vse več turistov. Temu je pripomogla naravna danost tople in zdravilne Nadiže, ob kateri je toliko prostora, da še vedno ostajajo številni prazni skriti kotički. Da lahko ostanejo gostje tudi več dni, so omogočile ureditev primernega števila apartmajev, izgradnja telefonije, vidnost I in II. programa TVS, obnova p. c. Sv. Helene na Lupu; izgradnja otroškega igrišča v Podbeli, gradnja prostorov TD v Podbeli; v bližnji Borjani pa izgradnja avtobusnega postajališča, prostorov za druženje vaščanov in obiskovalcev ...

Zgodovina cerkvice sv. Helene

V zgodovini cerkvice piše, da so ob njej nekoč prirejali sejme in so gor po kupčijah prihajali celo od morja. Naravno dobro zavarovana lokacija je bila zanesljivo poseljena že v antičnem času. Zgodovinarji pa tudi ne izključujejo možnosti prazgodovinskih najdb. Kontinuiteto poselitve v kasnejših obdobjih nakazuje cerkev sv. Helene z gotsko arhitekturo in bogato gotsko stensko poslikavo. Po najnovejših ugotovitvah je bila zgrajena v drugi polovici 15. stoletja. Velja za romarsko cerkev. Na stenah in na oboku prezbiterija so bile dvojne, če ne celo trojne freske, ena vrh druge. Zadnje, najbolj vidne, so bile delo slikarja Jerneja iz Loke. V linah zvonika sta bila dva lepa zvonova iz prve in druge polovice 18. stoletja, delo livarja Franchija iz Vidma. Po potresu je Zavod za spomeniško varstvo iz Ljubljane iz razmajanih zidov snel freske, domačini pa iz zvonika oba zvonova. Sprva za nujno potrebno sanacijo ni bilo ne časa ne denarja. Leta 1990 so domačini zvonove postavili na zasilni zvonik. V letu 1996 pa se je s pomočjo prostovoljcev, darov vseh vaščanov, Ministrstva za kulturo, občine Kobarid, ZVNKD Nova Gorica in drugih pričela sanacija cerkve sv. Helene. Že 9. avgusta 1998 je koprski škof msgr. Metod Pirih blagoslovil obnovljeno cerkev sv. Helene na Lupu.

Miran Mihelič

POGOVOR Mara Černic, podpredsednica goriške pokrajine

V iskanju skupne vizije razvoja in preporoda naše zemlje

"Res je, kandidirala bom za županjo v Gorici". Tako nam je odgovorila sedanja podpredsednica Pokrajine Gorica Mara Černic, ko smo izvedeli za njen novi izziv - upravne volitve 2017 v naši občini. Prepričana je, da naše mesto "potrebuje novo prihodnost, povezano s svojo identiteto, s kulturnim, družbenim in gospodarskim prostorom, v katerega je umeščena in - predvsem - v katerem se bo razvijala". Napovedala je, da v ta namen zbira okrog sebe skupino, "ki je odprta različnim sugestijam, izzivom in ljudem, ki pripadajo različnim sredinam. Kar se pa tiče moje pripadnosti Slovenski skupnosti, mislim, da je to velik izziv zame osebno in tudi za stranko, ki je bila v goriškem občinskem svetu vedno zelo aktivna in angažirana, ne samo, kar se tiče direktno Slovencev, temveč tudi za obče potrebe goriških občanov, kar dokazuje in potrjuje, da smo aktiven element v mestu".

O tem bomo seveda še pisali, tokrat pa smo se želeli pogovoriti zlasti o ukinjanju pokrajine in pa o sadovih projekta, prek katerega pokrajinska uprava oživlja Kras.

Pa začnimo! Furlanija-Julijska krajina je kot prva dežela v Italiji ukinila pokrajine. Dne 19. julija je namreč poslanska zbornica odobrila reformo statuta naše dežele, ki odpravlja province. Kakšni občutki so vas prevevali ob tem?

Občutki so bili mešani in tudi protislovni: ne samo grenkoba, žalost, jeza ali razočaranje, ampak tudi zadoščenje in zadovoljstvo za delo, ki sem ga opravila v teh letih prav na Pokrajini. Seveda prevladujejo negativni občutki. Vedno sem bila proti tej reformi in v tem letu in pol, ko poteka prenos kompetenc ne Deželo FJK, se to moje prepričanje utrjuje. Reformo krajevnih avtonomij in pa tudi dežele FJK potrebujemo, vendar zakon odbornika Panontina je zelo slab in je dejansko ustvaril - in ustvarja - institucionalni kaos. Ukinitev pokrajin Trst in Gorica (videmska bo namreč po ustavni odločitvi končala svojo institucionalno pot leta 2018, pordenonska pa je že drugostopenjska institucija) ne prinaša, po mojem mnjenu, pozitivnih učinkov. Danes je družba vedno bolj kompleksna, večplastna in problematična. Centralizacija storitev javnih uprav in vzvodov političnih in upravnih odločitev ne bo prispevala k boljšemu upravljanju potreb, zahtev, legitimnih interesov občanov na krajevni ravni. Poglablja se brezno med politiko/institucijo in ljudmi. Današnja družba bi pa zahtevala bolj prožne, bolj učinkovite in bolj dostopne institucije, da bi bila kos neštetim socialnim in gospodarskim izzivom. Te dinamike se pojavljajo tudi v našem mikrokozmosu. Pokrajina je dejansko oblikovala podobo goriške, posoške, briške in tržiške skupnosti. Vedno je bila zelo aktivna in predvsem je imela vizijo razvoja Goriške (česar občina ne more imeti), ki jo je udejanjala čim bolj v sozvočju s potrebami prebivalcev. Zgledni primeri so projekt za razvoj Krasa 2014+, promocijski projekti Brd in Gradeža in pa Gorice, veliki izzivi, kakor je preustroj elektrarne v Tržiču, zaprtje odlagališča v Krminu, zgledno vzdrževanje pokrajinskih cest in še bi lahko naštevala.

Predsednica deželne uprave Debora Serracchiani je ponosna, da je ta korak med italijanskimi deželami prva naredila Furlanija-Julijska krajina...

Predsednica Serracchianijeva je seveda ponosna na svojo reformo in praviloma jo proslavlja kakor politično zmago. Ne bi mogla drugače. Vendar to, kar se je zgodilo na občinskih volitvah v Trstu, ni zanemarljivo in protestni glas Tržačanov se ni omejeval samo na upravljanje mesta Trst. Nelagodje v prebivalstvu je zelo globoko in institucije ne dajajo potrebnih odgovorov. Reforma krajevniih uprav je zelo zahtevna in v tem trenutku blokirana, ker so župani popolnoma nemočni, izgubili so orientacijo in sposobnost vplivanja oz. oblikovanja in udejanjanja vizij za svoja mesta.

Pristojnosti in kompetence, ki so jih doslej imele pokrajine, bodo preurejene, kot določa zakon. Kako gledate na ta vidik reforme?

Ta vidik je zelo zaskrbljujoč, ker ustvarjamo vedno večje urade brez političnega vodstva. Na splošno vsi mislijo, da je politika začetek in konec vseh problemov, v resnici ima velike odgovornosti tudi birokracija, ki je po letu 1992 (afera "čiste roke") postala zelo močna in samodržna tudi v odnosu do politike.

Reforma dejansko ustvarja velik centraliziran deželni urad, ki v tem trenutku deluje zelo slabo, ker je dežela "pozabila", da ob spremembi enega člena sistema, v katerem so vsi členi v medsebojni povezavi, bo avtomatično sprožila spremembe tudi v svoji strukturi. Tega dejavnika ni upoštevala, se ni pripravila in je sedaj v veliki zagati pri reorganizaciji storitev in kompetenc v lastni strukturi. Najbolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da za nekatere zelo pomembne zadeve, kakor sta na primer prenos lastništva podjetja za lokalni prevoz (APT) in pokrajinskega proračunskega presežka, kar je skupaj vredno približno 50 milijonov evrov, si dežela ni niti postavila vprašanja, kako, kdaj, komu bo prenesla "premoženje" pokrajine Gorica. To premoženje je last teritorija in mora biti prenešeno na občine oz. mora ostati na razpolago za občine. Dežela o tem ne razmišlja niti politično niti upravno, kar je zelo zaskrbljujoče oz. kar dokazuje popolno pomanjkanje programiranja delovanja in sposobnosti udejanjanja tako zahtevne reforme.

Večino pristojnosti in kompetenc smo prenesli na deželo. Le nekatere bodo prešle na občine: na primer urejanje in upravljanje šolskih stavb, nekatere ceste in kolesarske poti. Občine so v velikih težavah. Nova finančna pravila jih obremenjujejo v taki meri, da so že skoraj blokirane. Niso niti bili še odobreni vsi občinski predračuni. Imajo zelo malo osebja, s katerim bi zagotavljale osnovne storitve.

Kaj pa medobčinske zveze?

Medobčinske zveze niso še zaživele, nimajo lastnih predračunov in niti osebja. Reforma je potisnila župane in občine na tla. Dolgo in z veliko težavo se bodo pobirali.

Kaj pa ukinjanje provinc pomeni za nas Slovence, ki se dobro zavedamo pomena politične avtonomije?

Mi Slovenci izgubljamo pomembnega političnega referenta, politično in upravno. Na pokrajinah Trst in Gorica smo Slovenci številčno prisotni in tudi politično močni. Naši sogovorniki na teritoriju nas spoštujejo in cenijo. Dejstvo je, da z ukinitvijo pokrajin izgubimo del politične avtonomije. Na deželni ravni imamo dva svetnika oz. samo enega, ki predstavlja politično manjšino in njene potrebe, kar nas postavlja v zelo kompleksen in zahteven položaj.

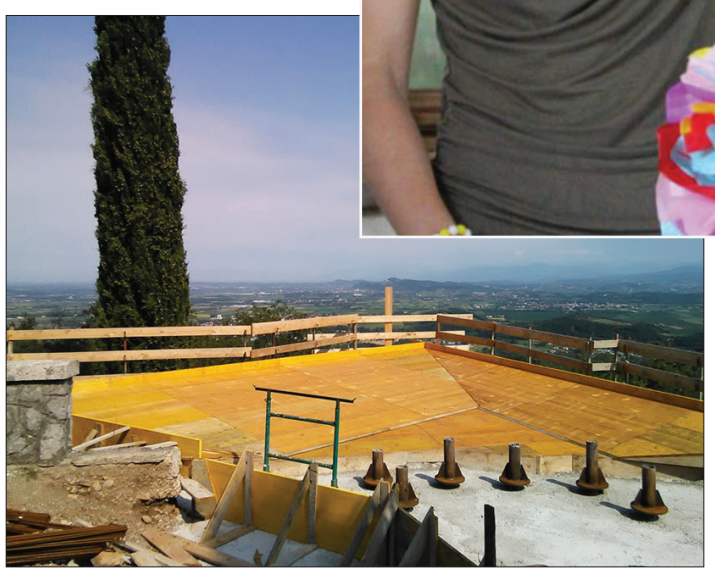

Bo z reformo dovolj upoštevana zaščita naše narodne skupnosti?

Reforma ne bo dovolj upoštevala zaščite naše narodne skupnosti. Slovenci na teritoriju potrebujemo sogovornike v institucijah v slovenskem jeziku, ki so dovzetni za potrebe skupnosti, kakor je npr. šola. Pokrajina je pripravljala šolski plan in je vedno upoštevala specifiko slovenskih šol in nihče ni nikdar postavil zadeve pod vprašaj. Občine so v popolnem kaosu že danes, kar se tiče uporabe in črpanja sredstev zakona 38/2001.

Dejstvo, da se v institucijah - na pokrajini in na občinah - s težavo uporabljajo sredstva za manjšino, in to zato, ker je dežela zablodila v tem procesu reforme in sedaj ni sposobna ustvariti in izpeljati administrativnih postopkov v doglednem času, bo postalo velik politični problem. Tvegamo, da bomo morali denar vračati Rimu in to bo imelo politične posledice. Zato, preden proslavljamo ukinitev pokrajin na deželni ravni in v poslanski zbornici ovekovečimo reformo, bi bilo mogoče pametno se vprašati, kakšne so posledice lete na tako delikatnem organizmu, kakor je naša skupnost, kaj tudi in predvsem dolgoročno to pomeni v vidiku ohranjanja in razvoja.

Dejstvo je, da bo manj Slovencev v deželnem političnem svetu, kar je za našo narodno skupnost samo po sebi slabše. Kvaliteta je seveda bistvena, vendar v sistemu, kjer je število glasov merodajno, nas ta izbira postavlja v slabši, šibkejši položaj.

Le nekaj dni po odobritvi deželne reforme ste na Debeli griži predstavili pomemben projekt, ki ima opraviti z naravo in zgodovino našega teritorija in v katerega kot uprava močno verjamete ...

Vprašanje se mi zdi izzivalno... Po desetih letih lahko naredim obračun in račun se izide pozitivno. Seveda nisem zadovoljna, kar se tiče gradbenih del, ker smo uresničili le del tega, kar smo načrtovali. Dežela in država sta v 10 letih sesuli sistem delovanja javnih uprav, tako da za uresničitev katerega koli načrta so potrebna dolga leta popolnoma v nasprotju z dinamiko gospodarskega razvoja in potrebami družbe.

Pred desetimi leti je bil goriški Kras zaprt vase in se ni zavedal, da je lastna identiteta prepoznavna evropska vrednota, ki jo lahko delimo z drugimi. Izziv je bil torej spremeniti kraško krajino iz neopazne v opazno, predvsem kar se tiče njenih najpristnejših značilnosti. V zadnjih 10 letih je prišlo do očitnega preskoka in Kras je postal protagonist; gre za pravi turistični, zgodovinski in okoljski preporod. In pripravlja se tudi gospodarski preporod. Pri tem so spet v ospredju ljudje, društva, občine z neštetimi spremnimi pobudami, ki projektu dajejo celoten smisel. Ustvarili smo skupno vizijo, v katero verjamejo vsi in ki jo bodo vsi s svojim delom, trudom in zavzetostjo v prihodnosti uresničevali. To je najbolj pomembna dediščina, ki jo zapuščam Krasu.

Kaj je bilo na Debeli griži do sedaj narejenega in kaj mora še biti dokončano do jeseni?

Projekt ima kot osnovni cilj ureditev treh fokusnih točk, in sicer Spominskega območja Debele griže, Doberdobskega jezera in kostnice v Redipulji.

Na Debeli griži je bila izvedena notranja in zunanja ureditev topniških rovov oziroma rovov v notranjosti hriba, ki so bili zavetišče za vojsko in kjer naj bi bili postavljeni topovi, ki so nadzorovali dolino. S posegi smo zavarovali rove in zunanji predel je spet pridobil svoj prvotni videz: goli vrh z rdečo prstjo in belim kamnom, vrezan z jarki in izpostavljen vetru. Na vseh fotografijah iz vojnega časa je Kras samo gola siva skala, pusta krajina, kjer so redki znaki življenja - kot npr. osamljeno drevo na Martinščini - za vojake obeh vojskujočih se strani postali simboli življenja v boju proti smrti. V notranjosti rovov poti vzbujajo čustva in dajejo vtis vojne grozote in tesnobe.

Vse to nam pripoveduje in nas spominja na dramatično in kruto zgodovino: na Debeli griži je namreč umrlo več kot 100.000 vojakov vseh ras in jezikov. Kras je ogromen "globalni slovar".

Kot že rečeno, Kras 2014+ ni samo zgodovina. Na zunanjem predelu Debele griže smo uredili poti in dve razgledni točki, ki ponujata razgled na morje in na nižino oziroma na Gorico in Novo Gorico, okoli katerih se dvigajo Kalvarija-Podgora, Sabotin, Sveta Gora, Škabrijel, Sveti Mark, Trnovski gozd, Banjšice ter krona Julijskih Predalp in Alp.

S projektom Kras 2014+ ste kot pokrajina veliko vložili v goriški Kras, mu dali novo podobo, iz njega naredili več kot muzej na odprtem, več kot zgolj turistično destinacijo...

Projekt Kras 2014+ je nastal iz načrta, ki ga je pripravil arhitekt Andreas Kipar po naročilu Pokrajine Gorica. Cilj projekta je bil zbrati vse projekte in pobude na teritoriju in jim zagotoviti prihodnost, ker so to sanje in vizije te zemlje in njenih prebivalcev. Kras torej ni vezan samo na spomin, moramo ga tudi doživljati. In zato doživljajmo Kras!

Danes, od nordijske hoje do gorskega kolesarstva, od krajevnih pridelkov in izdelkov do pohodov in maratonov, od Poti miru do okoljskih ekskurzij, od kulturnih posvetov do spustov v jame, vse to pomeni doživljanje in odkrivanje Krasa. In to niso samo sugestije! So resničnost in v določenem smislu predstavljajo prototip Evrope, ki si jo želimo. In morda se je ravno tu rodila Evropa, še več, morda se je lahko rodila samo tu.

Kaj bo z vso to bogato dediščino, ko pokrajine ne bo več?

Z Deželo imamo dogovor, da bo prevzela in izpeljala ureditev nedokončanih del. Vendar duh, s katerim smo skupaj z ljudmi in društvi ustvarili to, kar je današnja identiteta Kras, bo ostal v ljudeh, ki bodo ustvarjali njegovo prihodnost. Dežela je namreč samo operativna enota in do danes ni pokazala potrebnega posluha za Kras in njegove prebivalce, ki bodo z ukinitvijo pokrajin bolj sami in bolj obrobni v deželnem merilu.

Nadejam pa si, da bodo na terenu vsi delali tudi v sodelovanju s tržaškim in slovenskim Krasom, kar bo omogočilo nedvomen gospodarski preporod in širšo evropsko razpoznavnost.

Danijel D.

Prvo sv. obhajilo v Pevmi

V nedeljo, 29. maja, je v cerkvi sv. Silvestra v Pevmi prvikrat prejelo sveto evharistijo kar štirinajst otrok. Zakrament jim je podelil g. Marijan Markežič. S pomočjo katehistinje Majde sta jih pripravljala dve leti. Prvoobhajanci so: Filippo, Ivan, Thomas, Luca, Danijel F., Maximilian, Ari, Mattia, Grazia, Dajana, Alex, Daniel G., Veronika in Petra. Naj jim Jezus pomaga rasti v veri na njihovi življenjski poti! / MMP

Praznovanje zavetnice svete Ane v Pevmi

Res bogat vaški praznik

Prejšnji konec tedna so v Pevmi praznovali vaško zavetnico sv. Ano. Večdnevno slavje sta organizirala društvo Naš prapor in Združenje krajevna skupnost Pevma-Štmaver-Oslavje pod pokroviteljstvom goriške občine in v sodelovanju z župnijo, Združenjem pridelovalcev rebule z Oslavja, društvom sKultura2001, središčem CRASG in Turističnim društvom Solkan.

V četrtek, 21. julija, je bil v lepo urejenem športno-kulturnem središču šesti odbojkarski turnir, posvečen spominu na učitelja in domačega družbeno-političnega delavca Davida Sossoua. Petkov večerni spored so z narodno pesmijo ob zvokih kitare uvedle Petra, Tina, Karolina in Gaja, članice Mladinskega pevskega zbora Štmaver, Lovrenc Persoglia pa se je v imenu organizatorjev zahvalil sodelujočim, da je tudi letos "v Pevmi lepo, prijetno in zanimivo". O svoji knjigi *V Brucku taborišču 1915-1918*, ki pripoveduje o begunstvu ljudi iz vsega Posočja pred 100 leti, je nato spregovoril domačin Vili Prinčič. "Naše none so dosti govorile o tem Brucku", kjer je bilo "največje slovensko barakarsko naselje izven slovenskih dežel". Od oktobra 1915 do novembra 1918 je tam živelo od 4.500 do 5.000 naših ljudi. Veliko jih je tudi umrlo, zlasti otrok. Knjiga, ki je izšla lani pri ZTT, je v Pevmi doživela 18. predstavitev. Prav s spominom in s takim delom, je še dejal Prinčič, "se lahko oddolžimo našim prednikom, ki so doživljali zelo hude čase". Avtor je tudi na kratko uvedel razstavo o tragediji beguncev iz časa prve svetovne vojne, ki v pevmskem kulturnem centru ponuja na ogled okrog 60 fotografij večjega formata iz različnih taborišč. V drugi sobi pa je bilo razstavljenih okrog 150 različnih vzorcev kavnih mlinčkov in raznih pripomočkov za praženje in kuhanje kave, ki jih je Zdravko Gruden iz Solkana celih 40 let zbiral po vsej Primorski. O razstavi z naslovom *Naša mama kuha kafe* je ga. Mira Bevc povedala, da je Gruden od ustanovitve član Turističnega društva Solkan, prav tako je član rezbarskega društva, je pa predvsem zbiratelj narodnega blaga. Ima veliko zbirko obličev in mizarskega orodja, starih razglednic krajev na Trnovski planoti, starih šivalnih strojev in seveda kavnih mlinčkov. Blizu dobro založenega bifeja, ki so ga upravljali delavni člani organizatorjev, je nekaj prijaznih gospe gostom pevmskega praznovanja kazalo, kako so nekdaj pražili in kuhali kavo, in jo tudi ponujalo.

Gruden in Prinčič režeta trak

Na prizorišče je nato privabil veliko ljudi priznani furlanski komik Sdrindule, ki je na "večjezičnem" kabaretnem večeru ob glasbenem mojstru Danieleju Bellottu s hudomušnimi vici (zlasti na račun Furlanov in Tržačanov) izzval v množici mnogo smeha, saj "se ne postaramo z leti, ampak ko se nehamo smejati".

V soboto zvečer je bil na sporedu ples s skupinama Pikapolonica in Primarna, v nedeljo pa je bila zjutraj tradicionalna maša s procesijo po vasi. Ob koncu maše se je ga. Majda Mačus v imenu župljanov z občutenimi besedami zahvalila Bogu za 40 let mašništva dekana in župnika Marijana Markežiča. V Pevmo je prišel pred 12 leti, delo, ki ga je "opravil na vseh področjih, je neprecenljive vrednosti... Živimo s tesnobo ob pomanjkanju duhovnikov, molimo za nove duhovne poklice in prosimo Boga, da bi vam naklonil mnogo zdravja in da bi vas pustil pri nas še dolgo. Potrebujemo vas, da bi lahko skupaj v svojem življenju vstopili v srce evangelija in hodili za Kristusom. Sveti Duh pa nam daje lepoto in moč nadnaravnega čuta vere: to čutimo na poseben način, ko nam podeljujete svete zakramente", je še povedala ga. Majda. Sledila sta blagoslov in odkritje kipa *Marije na vojnih okopih*, dela piemontskega umetnika Sista Lombarda, ki ga je pevmski skupnosti darovalo društvo sKultura2001. Spregovorila sta predsednik društva Marjan Brescia in kipar, na zvoniku so praznik naznanjali pritrkovalci, na citre je zaigrala ga. Gabrijela Vidmar. Predstavili so tudi rezultate natečaja "V domačem vrtu cvetijo", ki se ga je udeležilo več kot 50 oseb.

Lovrenc Persoglia

Od Ronk do Sovodenj ob Soči

Igrajmo se slovensko

V otroških vrtcih v Ronkah, Romjanu in Sovodnjah se je v mesecu maju končal projekt *Igrajmo se slovensko*, ki ga je vodila izvedenka na področju zgodnjega učenja jezikov Martina Šolc in se ga je udeležilo 124 otrok.

Vzgojiteljica Martina že vrsto let uči tuje jezike predšolske in šolske otroke v Jezikovnem centru Poliglot v Novi Gorici. Dobro pozna metode poučevanja slovenščine kot drugega/tujega jezika, saj se je izobraževala tudi v Centru za slovenščino kot drugi in tuji jezik v Ljubljani.

V tem jezikovnem projektu je vzgojiteljica Martina izvedla v vrtcih Večstopenjske šole v Doberdobu tečaj slovenskega jezika *Igrajmo se slovensko*, ki ga je posebej pripravila za slovenske vrtce v Italiji, ki jih obiskujejo otroci, ki jim je slovenščina materni jezik oz. prvi jezik, in otroci, ki se učijo slovenščine kot drugega ali tujega jezika.

Vzgojiteljica ima v takem okolju zelo pomembno vlogo, saj sta njena kompetentnost in strokovna usposobljenost pomemben dejavnik za kakovost otrokovega učenja.

V tečaju slovenščine *Igrajmo se slovensko* je Šolčeva združila najnovejša spoznanja na področju zgodnjega učenja, po katerih je celostno in izkustveno učenje najbolj primerno v času zgodnjega otroštva. V takem načinu učenja, pravi vzgojiteljica Martina, imata igra kot učna metoda in učna igra pomembno vlogo, ker so otroci med učenjem z igro bolj aktivni, motivirani, pozorni in njihov interes je višji. Znanje, ki ga pridobijo, pa je boljše in trajnejše.

Na jezikovnem tečaju *Igrajmo se slovensko* so se otroci učili slovenščine s pesmimi, rimami, izštevankami, glasbo, gibanjem, pravljicami, plesanjem, lutkami, didaktičnimi igrami, zanimivim didaktičnim materialom in z veliko pozitivne spodbude in pohval za vsak dosežek. Dejavnosti so bile raznolike in pestre. Otroci so se učili na najbolj zabaven način, skozi igro. Bili so zelo motivirani in so sproščeno usvajali novo besedišče in širili svoje znanje slovenskega jezika. Nato so utrjevali naučene vsebine s svojimi vzgojiteljicami, ki se vse leto trudijo za njihov govorni razvoj in da bi vzljubili slovenski jezik in kulturo.

S teleskopom so opazovali nebo in videli sonce, luno in zvezde. Prikazali so se tudi sivi oblaki in v učilnici je deževalo. Otroci pa so pridno šteli kapljice. Po dežju se je prikazala mavrica in otroci so lahko občudovali in poimenovali njene čudovite barve: od rdeče do vijolične. Ob tem pa so se še naučili, da, ko dežuje in obenem sije sonce, se zgodi čarovnija in na nebu se zasmeji mavrica.

Podeljevanje diplom v OV Živ žav v Sovodnjah ob Soči.

Pesem o mavrici (Martina Šolc)

rdeča, oranžna, rumena, zelena, modra, vijolična,
to je mavrica.
Na nebu sonce sije, pada dež.
Čarovnija se zgodi, mavrica se smeji.

Obvestila

SCGV Emil Komel sprejema vpise za šolsko leto 2016/17 od ponedeljka do petka od 9. do 13. ure. Informacije na tajništvu, tel. 0481 532163, e-mail: info@emilkomel. eu. Šola bo zaprta za dopust od 8. do 21. avgusta.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vabita v četrtek, 28. julija, ob 20.30 na Srečanje pod lipami, na katerem bosta gosta Tomo Križnar in Bojana Pivk Križnar. S fotografijami in posnetki bosta spregovorila o humanitarnih akcijah, knjigah, dokumentarcih ter o triletnem trudu, da bi spravila v sudanske Nubske gore 175.000 evrov vredno vrtalno napravo za iskanje vode. Pogovor bo vodil časnikar Fabio Gergolet. Večer bo potekal v Kulturnem centru Bratuž v Gorici.

Knjižnica Damirja Feigla v Gorici je po poletnem urniku odprta v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 16., v torek in četrtek pa od 10. do 18. Zaradi dopusta bo zaprta od 8. do 19.8.2016.

Goriški urad Sveta slovenskih organizacij bo zaprt zaradi dopusta od 8. avgusta do 26. avgusta 2016.

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da bo urad od 1. julija do 31. avgusta deloval od 8. do 14. ure od ponedeljka do petka. Popoldne bo urad zaprt. Od 8. do 15. avgusta bo urad zaprt zaradi dopusta.

SPDG načrtuje v avgustu tridnevni izlet v Dolomite, v skupino Pale di San Martino. Predvideno je od 4 do 7 ur hoje dnevno. Zaradi pravočasne rezervacije prenočišča je potrebna predhodna prijava. Informacije daje Vlado tel. 3317059216.

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bo občinska knjižnica zaprta zaradi selitve v nov sedež na Prvomajski ulici št. 42 (Butkovičeva hiša) do petka, 16. 9. 2016 (ukrep župana št. 3 z dne 31. 5. 2016).

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bodo v juliju in avgustu 2016 uradi zaprti v popoldanskih urah. Urniki uradov so objavljeni na spletni strani Občine www. comune. savogna. go. it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 6. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Slovensko Istro za ogled Sečoveljskih solin in obisk zgodovinske ter moderne oljarne (Tonina hiša). Sledilo bo družabno srečanje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). Odhod avtobusa št. 1 bo ob 7. uri iz Gorice s trga Medaglie d'oro - z Goriščka, avtobus št. 2 tudi ob 7. uri s Pilošča v Štandrežu. Udeleženci morajo imeti s sabo veljaven osebni dokument.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo društveni sedež na korzu Verdi 51/int. zaprt od 1. do 31. avgusta.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 29.7.2016 do 4.8.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 29. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 31. julija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Ponedeljek, 1. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 2. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Divje koze - Izbor melodij.

Četrtek, 4. avgusta (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

V vročem julijskem popoldnevu sta si v števerjanski cerkvi naša draga kolegica **MAIDA SIBELIA** *in njen izvoljenec* **MITJA PINTAR** *obljubila trajno zvestobo.*

Z njima se iskreno veselimo in jima iz srca želimo, da bi njuno skupno življenjsko pot z Božjo pomočjo vedno prežarjalo sonce ljubezni, sreče in zadovoljstva in da bi na njunih licih nikdar ne zamrl tisti prijazni nasmeh, ki spravlja vse v dobro voljo.

ČESTITAMO JIMA VSI PRI NOVEM GLASU in PASTIRČKU ter ZADRUGI GORIŠKA MOHORJEVA

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Gost večera bo

IVAN OMAN

Protagonist slovenske pomladi, ustanovitelj Slovenske kmečke zveze, podpredsednik Demosa, član prvega Predsedstva Republike Slovenije, poslanec, kmet iz Zminca.

Večer bosta vodila avtorja knjige ***Za naš dom in rod***, ki je izšla pri Družini, **Erika Jazbar** in **Dejan Valentinčič**.

Četrtek, 4. avgusta 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Domoznanske prireditve v Mestni knjižnici Piran

Na svojski način spodbujajo sožitje

Mestna knjižnica Piran deluje na področju, ki je v marsikaterem pogledu drugačno kot ostala območja v Sloveniji. Do konca 2. svetovne vojne je bilo večinsko prebivalstvo obalnih mest, tako tudi Pirana, italijanske narodnosti. Prebivalci vasi v zaledju so bili slovenske narodnosti. Piran je bil skoraj pol tisočletja ekonomsko in kulturno povezan z Benetkami. Benetke so odkupovale piransko sol, v Piran so po morskih poteh prihajale različne druge dobrine. Zaradi solin in pomorske trgovine je mesto doživelo razcvet, kar je ljudsko izročilo strnilo v rek *Piran je zrasel na soli*. Še danes je najlepša hiša v Piranu *Benečanka* z znamenitim napisom *Lasa pur dir*. Beneški umetniki so krasili piranske cerkve. V mestu so poleg preprostih solinarjev, kmetov, ribičev, trgovcev in obrtnikov prebivali tudi mnogi izobraženi ljudje. Vsem je poznan violinist in skladatelj Giuseppe Tartini, tukaj pa se znanje povprečnega Slovenca o piranskih kulturnikih in na splošno o načinu življenja nekdanjih Pirančanov navadno ustavi. Zato je delo domoznanskega oddelka piranske knjižnice toliko pomembnejše, tako za mesto samo kot tudi širše. Bibliotekarska specialistka in skrbnica domoznanske zbirke v Mestni knjižnici Piran, Ksenija Petaros Kmetec, si že več kot dve desetletji prizadeva za širjenje vedenja o zgodovini Pirana. Skrbno zbira, obdeluje in preučuje domoznansko gradivo. Prebivalcem piranske občine in obiskovalcem iz širše okolice in tujine na različne načine predstavlja kulturno dediščino in način življenja v našem lokalnem okolju nekoč in danes. Pripravlja razstave starih knjig, razglednic, poštnih znamk, zemljevidov in pomorskih kart, leposlovnih in strokovnih del avtorjev, ki so živeli ali živijo na našem območju. Za spletni portal Primorci. si in domoznanski portal Kamra piše prispevke o pomembnih Pirančanih. Organizira in vodi kulturne prireditve in literarne večere. Sodeluje pri lokalnih in nacionalnih projektih, piše strokovne in poljudne članke, prevaja domoznanske prispevke iz italijanščine v slovenščino. Prizadeva si, da bi se vsi zavedali pomena ohranjanja dediščine.

Domoznanske prireditve in razstave pripravlja v sodelovanju s prebivalci, ustanovami ali društvi iz piranske in drugih obalnih občin. Že več let sodeluje pri projektu Dnevi evropske kulturne dediščine. Jeseni 2015 so obiskovalci knjižnice prisluhnili predavanju o svetem Juriju, ki je zavetnik mesta Piran od leta 1343, ko je v hudem neurju čudežno rešil dva ribiča iz objema valov in mesto pred poplavo. Legenda se je v ljudskem izročilu ohranila do danes, o dogodku pa pričajo tudi slikarske in kiparske umetnine v cerkvah in na pročeljih hiš, v ozkih ulicah in na trgih v Piranu. Gost v knjižnici je bil tudi raziskovalec Almerigo Apollonio iz znane piranske ladjedelske družine. Živi v Pavii v Italiji, po poklicu je ekonomist, odkar je upokojen, pa ves svoj prosti čas namenja raziskovanju preteklosti Pirana. Objavil je že številne knjige o zgodovini mesta. Njegovo najnovejše delo je monografija v dveh delih (skupno 991 strani), ki je za zdaj dostopna le v italijanščini. Obravnava obdobje od začetka 20. stoletja do razkroja in zatona avstroogrske monarhije. Tedanjo družbo predstavi z različnih vidikov vsakdanjega življenja in prikaže čedalje bolj zapletene odnose med različnimi narodi, ki so živeli v habsburški monarhiji. Življenje Diega de Castra iz plemiške družine, ki je živela v palači Gabrielli, je raziskala Branka Preden. Diego de Castro se je ukvarjal s statistiko in o tem napisal 140 knjig in več kot 1500 strokovnih prispevkov. Pisal je tudi o zgodovini Trsta. Od leta 1952 do 1954 je bil diplomatski predstavnik Italije v zavezniški upravi v Trstu in je politične in pravne probleme zelo dobro poznal. Zagovarjal je idejo, da bi morali Slovenci, Italijani in Hrvati v Istri živeti v sožitju, tako kot so živeli v časih Beneške republike. Piranu je zapustil bogato knjižnico z več kot 13.000 knjigami, statističnimi letopisi in revijami, ki se zdaj nahaja v Tartinijevi hiši. Branka Preden je predlagala, da bi Piran postal center za proučevanje znanosti o statistiki. Diego de Castro je bil tudi velik dobrotnik. Z njegovim denarjem so obnovili orgle v stolni cerkvi sv. Jurija, Italijanski narodni skupnosti je omogočal izdajanje knjig ter ustanovil sklad za štipendiranje študentov iz Istre. Ksenija Petaros Kmetec je na literarnih večerih predstavila tudi več književnih ustvarjalcev, kot so Veso Pirnat Brolski, Marko Matičetov, Vanja Pegan, Erika Vouk, Ivan Sivec in drugi. Zanimiva je bila predstavitev doktorske disertacije Vladke Tucovič *Istra v sodobni slovenski književnosti*. Veliko prireditev je seveda dvojezičnih. Tudi predstavitev monografije *Storia e antologia della letteratura italiana di Capodistria, Isola e Pirano / Zgodovina in antologija italijanske književnosti Kopra, Izole in Pirana* je potekala v obeh jezikih okolja.

Domoznanski večeri vsakič znova pritegnejo številne obiskovalce. Ljudje z zanimanjem prisluhnejo predavanjem z diaprojekcijo, kot so bila na primer *Zbogom tramvaj, dobrodošel avion, Piranski tradicionalni ribolov cipljev, Usidrali smo se na morje* - o razvoju slovenskega pomorstva v obdobju 1945-1958, *Porečanka – Parenzana* o nekdanji istrski železnici. Odprtje slikarske razstave ljubiteljskega likovnega umetnika Giulia Ruzziera *Piranski tramvaj* so v knjižnici povezali še z obujanjem spominov in s predstavitvijo diplomske naloge Uroša Pavlina *Železniška proga Trst–Poreč*. Zanimiva je bila tudi razstava slik *Sveti Jurij, zaščitnik Pirana*, ki so jih naslikali člani likovne skupine iz Tartinijeve hiše. Mestna knjižnica Piran je sodelovala pri projektu italijanske narodne skupnosti *Raccontiamo il mare per viverlo meglio / Pogovori o morju in življenju z morjem*. Namen šestih tematskih srečanj in pogovorov o morju je bil zbiranje in ohranjanje lokalne etnografske tradicije. V okviru projekta *Srečanja v Piranu* pa Ksenija Petaros Kmetec vodi pogovore z občani, ki delujejo na področju kulture, znanosti in ohranjanja dediščine.

Ljudje se domoznanskih prireditev udeležujejo, ker jih zanima preteklost mesta in okolice, želijo pa se predvsem srečati s tistimi, ki so bili priče nekdanjega življenja in lahko o njem najbolj verodostojno pripovedujejo. Spoznavanje zgodovine, povezovanje preteklosti s sedanjostjo pripomore tudi k preseganju predsodkov – vse to pa plemeniti obiskovalce in uporabnike knjižnice iz domačega in širšega prostora. Domoznanske prireditve prispevajo k promociji knjižnice in mesta Piran. Na svojski način spodbujajo sožitje, dialog in sodelovanje med pripadniki različnih narodov, ki danes živijo na tem območju.

Špela Pahor

Zgodbe čeških samostanov IV.

Samostan Broumov: Samostan - jetnišnica - hotel

Benediktinski samostan Broumov leži severovzhodno od Prage, že pri meji s Poljsko. Od 14. stoletja je služil svojemu namenu, po drugi vojni je bil tudi ječa za redovnike, redovnice in duhovnike, nato dom za ostarele, danes pa je v obnovljenih meniških celicah hotel. Na ogled je zelo lepa baročna cerkev, del samostana s knjižnico, avtentična kopija turinskega prta in muzej. Mesto Broumov ima še več znamenitosti, med drugim staro mestno jedro, gotsko leseno cerkev, spomenik broumovskemu tovarnarju J. Edlerju von Schrollu pa je leta 1901 zasnoval Jože Plečnik.

Samostan Broumov sodi pod benediktinsko opatijo Brevnov v Pragi. Sedanja vrhunska baročna podoba broumovskega samostana izhaja iz prve polovice 18. stoletja. Baročna prenova je potekala (1726 – 48) po načrtih Kiliána Ignáca Dientzenhoferja; o njegovem mojstrstvu smo pisali že pri samostanih Kladruby, Plasy in Mariánsky Tynec. Dientzenhofer je prav tako avtor zasnove notranjosti; izdelali so jo mojstri praškega baroka – štukater Bernard Spinetti, freskant Jan Karel Kovár in slikar Felix Antonín Scheffler.

Zaradi česa je Broumov še posebej vreden obiska?

Ogled si zaslužijo samostanska baročna cerkev sv. Vojteha, zakristija, refektorij (jedilnica) ter knjižnica, ki sodi med najbolje ohranjene samostanske knjižnice v Češki republiki - zdaj hrani približno 17.000 zvezkov, več deset tisoč knjig pa je bilo uničenih v petdesetih letih prejšnjega stoletja.

V refektoriju je razstavljena tudi "dotikana" kopija (t. j. da so se z njo dotaknili originala) turinskega prta, datirana z letom 1651, avtentičnost pa potrjuje originalna darilna listina s podpisom tedanjega turinskega nadškofa.

Razmeroma brez večje škode je broumovski samostan preživel napade husitske vojske (1421), tridesetletno vojno, jožefinske reforme in prvo svetovno vojno.

Težave so se začele v času nacistične okupacije Češkoslovaške med leti 1938 in 1945. Mesto Broumov je bilo kot del pretežno z Nemci naseljenih Sudetov priključeno k nemškemu rajhu, večino samostana Broumov in opatije Brevnov sta zasedla gestapo in nemška vojska. Več broumovskih menihov, ki se odkrito niso strinjali z nacizmom, četudi so bili nemške narodnosti, so gestapovci mučili, nekaj jih je bilo odgnanih v taborišča, česar večina ni preživela.

Po vojni je kazalo, da bo samostan Broumov mogoče znova oživiti v nekdanjem sijaju, kot skupnost menihov češke in nemške narodnosti. Priselila se je še skupina benediktincev iz Združenih držav Amerike, ki pa so jih čez nekaj let izgnali kot ameriške državljane. Nemški benediktinci so bili skupaj z ostalimi sonarodnjaki (blizu tri milijone ljudi) prav tako izgnani, kar pomeni, da so nasilje vsaj preživeli.

Največ škode je naredila stalinistična oblast

Vse načrte obnove verskega življenja po vojni je grobo zatrla stalinistična češkoslovaška komunistična stranka, ki je februarja leta 1948 s pučem prevzela oblast. Leta 1950 je ukinila vse samostane in jih zaplenila, s premoženjem vred, redovnike in redovnice pa poslala v zbirna taborišča, na prisilno delo in v zapore. V samo dveh dneh, 13. in 14. aprila 1950, je bilo na osnovi t. i. "akcije K" likvidiranih petinsedemdeset samostanov predvsem številčno velikih redov. Tudi samostan Broumov je postal ječa. Tja je bilo pregnanih in brez sodbe zaprtih večje število članov različnih ženskih in moških redov iz več samostanov. Delati so morali na poljih in v podržavljenih broumovskih tovarnah, seveda, če so imeli srečo in dokler jih niso razselili po drugih "zbirnih" taboriščih, zaporih ter uranovih in drugih rudnikih, tovarnah in gradbiščih. Ne le, da so bili ukinjeni vsi samostani, verske skupnosti razlaščene, cerkvene ustanove (šole, bolnišnice ipd.) pa razpuščene. Mnogi duhovniki so bili zaprti, veliko cerkva spremenjenih v skladišča, kašče, garaže za poljedelske stroje ipd., samostani so dobili različne namene, v nekaterih so bile vojašnice, v najboljšem primeru pa t. i. socialna stanovanja za delavce, gospodarske, šolske, galerijske ali muzejske ustanove.

V gradivih češkega Inštituta za proučevanje totalitarnih režimov navajajo, da je bilo več kot dvesto tisoč političnih zapornikov obsojenih, večinoma zaradi izmišljenih obdolžitev, na montiranih procesih, doletele so jih dolgoletne zaporne kazni, nekaj sto obsojencev je bilo usmrčenih takoj, tisoči so bili na prisilnem delu, mnogi tudi brez sodbe, več tisoč jetnikov stalinističnega mučenja ni preživelo.

Opat - huligan

Usodo političnega zapornika je preživel tudi brevnovski opat in pesnik Jan Anastáz Opasek (1913 – 1999). S skupino, obtoženo vohunstva in rušenja češkoslovaške socialistične družbene ureditve, je bil leta 1949 aretiran in leto kasneje obsojen na dosmrtno ječo. V zaporu je dobil vzdevek "huligan", pravijo, da tudi zaradi pokončnosti, s katero je kljuboval jetniškim mukam. Po desetih letih zapora je bil opat Opasek pomiloščen, vendar ni smel opravljati duhovniškega poklica, pač pa je delal na gradbiščih kot pomožni zidar, drugje spet kot skladiščnik in nočni čuvaj ipd. V tujino je odšel leta 1968 in se vrnil šele po več kot dvajsetih letih, ko je lahko znova prevzel brevnovski in broumovski samostan. Izdal je desetino zbirk, v nemščini in češčini, ter tri knjige spominov, ki so še vedno uspešnica, saj zelo nepristransko opisuje tudi obdobje okupacije, zaporniške čase in trpko življenje za železno zaveso.

Vse do leta 1990 so v Broumovu živele dominikanke, ki so smele delati v domu za starejše, s tem da so same morale poskrbeti za svoje preživetje, za delovanje doma in oskrbovance.

Po žametni revoluciji sta bila samostana Broumov in Brevnov vrnjena benediktincem, ki pa se v Broumov niso znova naselili, saj jih je dandanes premalo. V nekdanjih meniških celicah so urejene asketske, a prijetne hotelske sobe.

Spomenik državnega pomena

Broumovski samostan je vpisan na seznam spomenikov državnega pomena. Večjega dela objektov še ni mogoče uporabljati, vendar obnova postopoma le poteka.

Velika posebnost Broumova je zgodovinsko mestno jedro, na robu mesta pa še gotska cerkev na mestnem pokopališču. Zgrajena naj bi bila leta 1450, vendar čisto zanesljivih virov o tem podatku ni. V celoti je grajena iz lesa, brez enega samega kovinskega delca. Sodi med najbolje ohranjene lesene cerkve v Češki republiki in celo v Srednji Evropi.

Do mesta Broumov boste od središča Prage potrebovali dobri dve uri in pol avtomobilske vožnje (približno 190 km). Polovico poti je avtocesta. Če si boste vzeli dovolj časa, si boste med potjo lahko ogledali kar nekaj zgodovinskih krajev, ki so pravzaprav vrhunski arhitekturni spomeniki sami po sebi, kot npr. univerzitetno mesto Hradec Králové. V tej smeri je tudi grad-bolnišnica Kuks z zbirko alegoričnih kipov slovitega baročnega kiparja M. Bernarda Brauna, o katerem je tekla beseda že ob samostanu Plasy, nekaj Braunovih kipov pa stoji med drugim na Karlovem mostu v Pragi. Občudovanje zbuja tudi aleja Braunovih v živo skalo vklesanih kipov v gozdu blizu Kuksa. Obiska ravno tako vredno je mesto Náchod, od koder je bil doma disident Josef Škvorecky' (1924-2012), češko-kanadski pisatelj, založnik, scenarist, po nekaj njegovih predlogah so bili posneti uspešni filmi (npr. Tankovski oddelek). Eno njegovih najpomembnejših del – Inženir človeških duš – je pred kratkim izšlo v slovenščini.

V enem dnevu skočiti iz Prage v Broumov in si ne ogledati še prelepe gričevnate okolice, posejane s cerkvami (žal je večina zanemarjenih), je očitno premalo. Kdor si bo vzel čas tudi za daljše bivanje, izleta ne bo obžaloval.

Peter Kuhar

Pilonova Galerija Ajdovščina

Javno povabilo za sodelovanje na razstavi Mladi vizualni umetniki na Goriškem

Pilonova Galerija Ajdovščina objavlja javno povabilo za sodelovanje na razstavi Mladi vizualni umetniki na Goriškem, ki bo odprta med 3. 12. 2016 in 29. 1. 2017.

Javno povabilo je namenjeno mladim ustvarjalcem vseh področij vizualne umetnosti, do 35 let, ki živijo v Goriški regiji, in vsem tistim, ki izvirajo z imenovanega področja ter aktivno ustvarjajo na področjih vizualne umetnosti. O izboru del za razstavo med vsemi poslanimi bodo odločali selektorji, v katalogu pa bodo s svojim delom predstavljeni vsi na javnem povabilu sodelujoči ustvarjalci.

V letu, ko obeležujemo 120. obletnico rojstva Vena Pilona, bo Galerija Ajdovščina posebno pozornost namenila mladim ustvarjalcem, ki jim je bil umetnik še posebej naklonjen. Pregledna razstava in dogajanje okrog nje bosta omogočila vpogled v ustvarjalnost najmlajše generacije goriških ustvarjalcev, pregled in izmenjavo informacij ter temelj za nadaljnje preglede in raziskovanje tega področja.

Razstava je namenjena najmlajšim ustvarjalcem kot najbolj ranljivi umetniški populaciji, ki večinoma s težavo "prodre" v galerijske in strokovne kroge, da se v tem kontekstu lahko predstavi tudi širši javnosti. Predstavlja tudi priložnost, da se ta generacija bolje vpne v muzejsko-galerijsko dogajanje in soustvarjanje programa Pilonove galerije. Prejeta dokumentacija pa bo dragoceno gradivo za izpopolnjevanje arhivske dokumentacije o ustvarjalcih z Goriškega, ki jih Pilonova galerija Ajdovščina tudi sicer sistematično zbira. Vsak se lahko prijavi z enim delom po lastni presoji, pri čemer povabilo ustvarjalcev tematsko ne omejuje, ampak dopušča vsakemu, da sodeluje s tematiko, ki ga tudi sicer zanima, jo raziskuje in izraža skozi svoja dela. K izboru za razstavo bodo povabili tudi gostujoče likovne kritike, ki bodo na podlagi prispelih predlogov izbrali število avtorjev in njihovih del za razstavo. Vse sodelujoče avtorje bodo povabili, da sodelujejo v komunikaciji z zainteresirano javnostjo z lastnim načinom komuniciranja (vodstvo, predavanje, delavnica, pogovor, performansa, ...).

V prijavi naj zainteresirani pošlje:
- kratek življenjepis (do 500 znakov)
- vizualni material in kratko predstavitev svojega dela – največ 80 besed,
- predstavitev predlaganega dela za razstavo (z navedenimi natančnimi merami in tehnikami, višina dela naj ne presega 2m), četudi bo delo šele nastalo (čim bolj natančen opis koncepta in načrta izvedbe) – največ 100 besed, in reprodukcija dela v visoki ločljivosti
- za animacijo, video ali zvočni projekt naj zainteresirani priloži še DVD s kopijo posnetka oz. aktivno povezavo do spleta.

Vso dokumentacijo je treba poslati na CD ali DVD zapisu.

Prijava je možna tudi v elektronski obliki na naslov maja.marinkovska@venopilon. com.

Prijave je treba poslati najkasneje do 15. avgusta 2016 na naslov:
Pilonova galerija Ajdovščina, Prešernova ulica 3, 5270 Ajdovščina
s pripisom RAZSTAVA "MLADI VIZUALNI UMETNIKI NA GORIŠKEM"

Selektorji: Aleksander Bassin, Milena Koren Božiček, Majda Božeglav Japelj, Klavdija Figelj, Tanja Cigoj, Maja Marinkovska.

Dodatne informacije in pojasnila dobite na naslovu: Maja Marinkovska, kustosinja dokumentalistka, Pilonova galerija Ajdovščina, Prešernova ulica 3, 5270 Ajdovščina, tel.: 00386 (0)5 368 91 77.

Pomurska založba Franc-Franc po 20 letih zapira vrata

Založba Franc-Franc, ki je bila ustanovljena prvenstveno z namenom, da bi skrbela za založniško dejavnost v severovzhodnem delu Slovenije, bo po 20 letih prenehala delovati. Nekomercialno naravnana založba je odvisna od sredstev javne agencije za knjigo in občin, ta pa so se vsa leta zmanjševala, je za STA povedal soustanovitelj Feri Lainšček. "Tako smo vsako leto ugotavljali, da so knjige kljub subvencijam izhajale z izgubo, " je povedal Lainšček. Subvencija pokrije približno polovico stroškov, pol pa bi morali dobiti na trgu, česar po Lainščkovih besedah literarni naslov ne zmore. Po Lainščkovem mnenju smo se v slovenskem založniškem prostoru znašli v absurdni situaciji. Že vrsto let se govori o tem, da se mora kultura znajti na trgu, a težava je po Lainščkovem prepričanju v tem, da to ni trg kulture, pač pa trg subvencij na trgu. Založniki se morajo boriti, da bodo čim več pridobili iz vreče Javne agencije za knjigo RS (Jak), pri čemer ta deluje koruptivno in netransparentno. Namesto da bi podpirala kakovost, največ denarja namenja tistim, ki najbolje lobirajo. Tako se je po Lainščkovem mnenju lažje znajti na neusmiljenem ekonomskem trgu kot na trgu subvencij in različnih interesov. Obenem Lainšček opozarja tudi na prelaganje odgovornosti na ravni državnih institucij. Tako se lahko minister za kulturo vedno izgovori na Jak, ta pa na komisije, ki niso nikomur kazensko odgovorne, meni Lainšček. Zato so se pri založbi, naveličani teh zgodb, letos odločili, da se sploh ne bodo prijavili na razpise Jak. Lainščku je žal, da svoja vrata zapira založba, ki je skrbela za založništvo v Pomurju oz. v severovzhodnem delu Slovenije. Prva "na poti do Ljubljane" je šele mariborska Litera, je spomnil. Ob tem je navedel, da je bilo lani 97 odstotkov sredstev Jak namenjenih založbam, ki imajo sedež v Ljubljani. "Če se Slovenija brani na robovih in če se brani s knjigo, je to res paradoks, " meni pisatelj, ki je založbo Franc-Franc ustanovil s Francom Justom, da bi z leposlovnimi in humanističnimi izdajami sooblikovala podobo sodobnega slovenskega leposlovja in humanistike.

Na vprašanje, ali si obeta boljše razmere ob ministru, ki prihaja iz literarnih vrst, je odvrnil, da se boji, da ta "na kratek rok ne bo potegnil nobene poteze, ker se bolj ukvarja s spreminjanjem dolgoročnih trendov". Obenem pa poudarja, da to ni stvar enega človeka, pač pa politična volja več ljudi. In prav te je v Sloveniji, kjer smo nehali skrbeti za nacionalno podobo in samozavest, premalo, meni Lainšček. Založba je izdajala dela v več knjižnih zbirkah, najbolj odmevna je bila zbirka Križpotja. Izdala je vrsto nagrajenih književnih del, letos je Marjana Moškrič prejela desetnico za mladinski roman Sanje o belem štrpedu, Štefan Kardoš je bil z romanom Veter in odmev nominiran za kresnika. Založba je na murskosoboško društvo za humanistična vprašanja Argo prenesla literarni festival oziroma srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede in knjižno zbirko Med Rabo in Muro, ki je namenjena slovenski manjšini na Madžarskem.

PIKA NA (PESM)I

Majda Artač Sturman

Pesem o ajdi
Kakor bela grud
gorka od krvi,
mlade radosti
v cvetju ajda diši.

Že vsa polna medu
zacvetela je,
pala k nogam ko v snu
ji čebela je!

Grud jo prostrana
napojila je,
z božjo pomočjo
vase skrila je.

Zdaj stoji, diši,
na daljave blešči,
ko golob mi upira
v svet rdeče oči.

Kadar klas šumi,
kmet počije se,
kadar ajda diši,
ji odkrije se!

Plača za ves trud
z medom kdo, s krvjo?
Ktera druga grud
nežna je tako?

Ah, že skoro bo prišla
mrzla in hladná -
na ves svet
legla je čarovnica.

Josip Murn Aleksandrov

Poletje na Krasu: ajdovo polje mi z belimi in roza odtenki prikliče v spomin pesem, šolske interpretacije, impresionizem. In poletje. Čudno, kljub temu da Murn velja za pesnika otožnosti, odtujenosti in žalosti, ki jih v njegovi liriki simbolično ponazarjata jesen in zima, ga asociiram s poletjem, toploto, kresovi, bogato žetvijo in letino. Utrnejo se spomini: pred maturo z dijaki ponavljam, spet opozarjam na motive in tematiko, osvežim naslove. *Pomladna romanca, Šentjanževo, Pesem o klasu, Pesem o ajdi...* Prav ta Murnova pesem je doživela izjemno veliko interpretacij v šolskih učbenikih in antologijah, a vendar se želim vrniti k njej, tokrat bolj osebno.

Pravzaprav sem šele v letošnjem juliju ob pogledu na nežna ajdova stebla, v prepletu dveh, treh barv, zaslutila tiho lepoto, ki je očarala in začarala pesnika *kakor bela grud*, kot topla ženska nedrja. Šele tokrat sem med ajdinimi cveti ujela prebliske rožnato rdeče. Verzi so prepojeni z impresionistično občutljivostjo za čutne zaznave (tipa - *grud/gorka od krvi,* vonja - *ajda diši*, sluha - *klas šumi*, okusa - *polna medu*, vida - *na daljave blešči, / ko golob mi upira/ v svet rdeče oči*). Kaj vse prikliče v pesnikovo zavest podoba ajde! A predvsem se nam žitarica predstavlja v svojem razcvetu kot vaba za pašo čebel, podobna rdečeokemu golobu; v verzih je čutiti čustvenost in čutnost obenem, preplet prvinskih naravnih elementov, ukoreninjenost v zemljo in povezanost z njenim cikličnim rojevanjem in umiranjem v izmenjavi dobre letine, zasluženega obilja in zimskega počitka.

V pesmi dominira ženski princip, pomembnejšo vlogo igrajo samostalniki ženskega spola (*ajda, grud, kri, radost, čebela*). Verze prešinja naboj vitalnosti, življenjskosti, rodovitnosti. Ajda se podarja kmetu, poplača ves njegov trud, tudi s sladkostjo medu. Nič zato, če je zaključna poosebitev temna, mračna; mrzla in hladna čarovnica je zima. Ta resda s seboj prinaša opustelost, osamljenost, hlad, a tudi počitek. Gotovo pomeni tudi minevanje, smrt, kot običajno poudarja literarna kritika. A nedvomno je osišče te prelepe pesmi v življenjsko polnih občutjih prvih kitic (zlasti v četrti), katerim sledita retorični vprašanji o nežnosti in darežljivosti ajde, ki daje moko za kruh, za žgance, pomeni preživetje in nagradi kmeta za njegovo delavnost.

Zadnja štirivrstnica je v kontrastu s splošno naravnanostjo pesmi: v idilo ajdovih cvetov trešči črna slutnja minevanja. Vendar to ne jemlje lepote obrisom podob, ki bralko ali bralca lahko na prvi pogled zbegajo zaradi nejasnih povezav. Klasično harmonijo zaokrožajo rime, tudi notranje (*Zdaj stoji, diši...; ... z medom kdo, s krvjo?*), šumevci četrte in pete kitice pa - kakor da v sinestetičnem prepletu zaznav pričarajo šumenje, barvitost in vonj zrelega ajdovega klasja! Čutna impresija narave se preveša v zastrto misel o cikličnosti vsega naravnega.

V razmislek

Tigr in ideologija

V polemiki okrog obstoja dveh tigrovskih društev, v nadaljevanju Tigr Primorske, ustanovljen 1994, in Tigr – 13. maj, 2016, so predstavniki društva Tigr Primorske ob različnih priložnostih nepreprečljivo izjavljali, da so neideološko, pluralno in nestrankarsko društvo. Naj najprej spomnim, da je bil že ob pripravah na ustanovitev društva Tigr Primorske napravljen silovit, čeprav neuspešen pritisk s strani koprske borčevske organizacije, naj bi se namreč Tigr organiziral kot sekcija znotraj nje. Vendar ustanovitelji (Karlo Kocjančič, Ciril Pelicon, Nadja Maganja idr.) se niso vdali in so šli svojo pot. Pritiski so se nadaljevali na tigrovskih srečanjih in proslavah, ko je po osamosvojitvi v slovenski družbi odneslo pokrov zatohlega enoumja in ko so na navedenih shodih pred veliko množico ljudi padale bridke besede o odnosu partije in vodstva NOB do Tigrovcev in drugih primorskih domoljubov (padalcev, čedrmacev idr.). V društvo je namreč ob ustanovitvi vstopila tudi množica borcev in ljudi blizu partije, ki so postopoma prevzemali vodilne položaje, izvajali notranje pritiske ter danes povsem obvladujejo društvo na lokalni in višji ravni. Že na ustanovnem občnem zboru v Postojni (1994) so npr. napadli preživelega Tigrovca Alojza Zidarja, ko je poočital partiji trpinčenje in celo likvidacije Tigrovcev med vojno in po njej. To se je potem ponovilo tudi v Kopru v drugi polovici 90. let, ko je zgodovinarka dr. Miroslava Cencič tudi načela temo zahrbtne medvojne likvidacije vodilnih Tigrovcev s strani Udbe in jo je skupina borcev utišala z grožnjo kolektivnega odhoda iz dvorane. Podoben napad je doživela tudi dr. Tatjana Rejec, soproga političnega vodje Tigra Alberta Rejca, ko je približno v istem času na tigrovskem shodu v Ljubljani začela nizati prepričljive dokaze o navedenih pobojih vodilnih Tigrovcev (Ferda Kravanje, Maksa Rejca in Antona Majnika). Tudi na občnih zborih društva (Sežana, Vipava idr.) so predsedujoči velikodušno dopuščali, da so posamezni prenapeti člani borčevske organizacije udrihali po Janši, Peterletu, Rodetu ipd., kar je izzvalo proteste prisotnih in prve izstope članov pomladne opcije iz društva. Ustanovitelji društva (Kocjančič, Pelicon, Maganja idr.) so sicer poskušali vzdrževati ravnotežje med obema opcijama, vendar z veliko težavo in neuspešno, saj je društvo vse bolj drselo v levo. Na nekem srečanju v zvezi s tem dogajanjem na Repentabru, ob prisotnosti Kocjančiča, Maganje in pisca tega sestavka, smo zaskrbljeno ugotavljali, da postaja leva opcija v društvu dominantna in da se iz tega ne more roditi nič dobrega, saj levica nima interesa kopati po lastni nesnagi in bo tako v društvu počasi zavladalo enoumje. V letih 2005–2007 je sledila skoraj hkratna smrt treh navedenih ustanoviteljev društva, kar je še bolj pospešilo prevlado levice, slabo počutje članov pomladne opcije in njihove izstope iz društva.

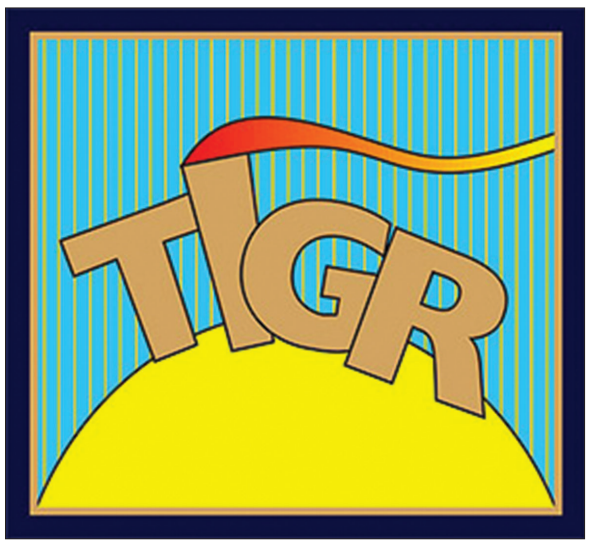

Med njimi sem bil tudi sam ter sem v Primorskem Rodoljubu (št. 3) že leta 2000 opozoril, da moramo ohraniti pluralnost društva in preprečiti, "da bi se ga kdo polastil, ker bi se v tem primeru vanj naselilo enoumje. In če kdo to slučajno načrtuje, potem pripravlja njegov pogreb. Pa naj se tega zaveda ali ne". Leta 2013 pa sem prav tako v Rodoljubu (št. 79) resignirano zapisal, "da se zaradi skomin borčevske organizacije, da bi položila roke na Tigr, odpira vprašanje, ali bo društvo Tigr še Tigr ali pa bo postalo zgolj podružnica neke druge centrale". Po vseh teh dogodkih je bilo v društvu vse manj nastopov, ki bi vznemirjali javnost z odkrivanjem bridke usode Tigrovcev pod komunizmom. Kritični govorci na shodih so utihnili. Zamenjali so jih "pravi" ljudje, kot npr. leta 2015 Zoran Janković na shodu pred Univerzo v Ljubljani, Janko Veber na pohodu po Malem krasu idr. Tigr je tako začel izgubljati svojo prvotno dušo in naša pričakovanja o odprtem in pluralnem društvu so se izkazala za neuresničljiva in naivna.

Počasi so ob že navedenih pobojih prišla na dan še nova odkritja o povojni bridki usodi Tigrovcev. Kot npr. povojna ugrabitev in likvidacija vodilnega Tigrovca Zorka Ščuke ter primorskega narodnjaka dr. Andreja Uršiča s strani Udbe. Izdaja Tigrovcev fašistom na Mali gori pri Ribnici s strani komunista Filipa Tekavca, kar se je končalo s smrtjo vojaškega vodje Tigra Danila Zelena. Usoda znanega Tigrovca Vladimirja Manjkoča, ki je v času kominforma padel v mline Udbe in končal na Golem otoku s posledicami, ki so ga spravile v grob že pri 43-letih. Pa izjava dolgoletnega predsednika koprske borčevske organizacije Cirila Pelicona (Svobodna misel, 14. 9. 2002), "da so mu po vojni hladno ustrelili brata, in to zgolj zato, ker je bil Tigrovec". Na dan so prišli tudi podatki o množičnem povojnem zaslišavanju in mrcvarjenju Tigrovcev s strani Udbe, ko naj bi jih bilo zaslišanih samo na Bistriškem in Goriškem v enem samem poletju okrog sto. Vse bolj vztrajni so postajali tudi glasovi o domnevni zahrbtni likvidaciji Janka Premrla Vojka itn. Ob vseh teh odkritjih, ki so burila duhove, nisem zasledil v javnosti enega samega komentarja predstavnikov društva Tigr Primorske. Niti ob izjavah predsednika SD dr. Igorja Lukšiča in Janeza Stanovnika leta 2005, da je bil Tigr teroristična organizacija. Ni čudno, da je potem leta 2016 vzniknilo iz vrst pomladnikov novo, alternativno društvo Tigr - 13. maj, ki vztraja na tem, da se obelodani vsa resnica o Tigru, tako tista veličastna pod fašizmom kot tudi tista bridka pod komunizmom. Kot so sicer po osamosvojitvi vzniknili tudi mnoge druge alternativne organizacije, društva, zavodi, inštituti itn., ki tudi neutrudno kopljejo po zamolčanem delu naše preteklosti in iz zatohle slovenske krajine ustvarjajo počasi normalno evropsko družbo. Ko je na proslavi 50. obletnice osvoboditve v Gorici l. 1995, ko je društvo Tigr Primorske še dihalo s polnimi pljuči, književnik in akademik Saša Vuga pred veliko množico ljudi na pretresljiv način spregovoril tudi o "iztrebljanju" Tigrovcev s strani partije in njenega vodstva NOB, je še dejal (Slovenec, 15. 1. 1995): "Naj Tigrovci slišijo tudi to zamolčano besedo. Kdor to prizna, je lahko Tigrovec, tudi danes". In to velja tudi za društvo. Če to prizna, obelodani in obsodi, je lahko tigrovsko. Če pa ob tem molči, je kvečjemu le podaljšana roka tistih, ki so vse to prikrivali več kot pol stoletja.

Milan Gregorič

Kratke

Ali bi Trst lahko postal brezdavčno območje?

Deželni odbornik za finance Francesco Peroni in komisar tržaške pristaniške uprave Zeno D'Agostino sta 25. julija v Trstu razpravljala o zamisli, da bi v Trstu nastalo brezdavčno območje. Predlog je v pismu predsedniku vlade Matteu Renziju predstavila predsednica Furlanije Julijske krajine Debora Serracchiani konec junija. "S pristaniško upravo primerjamo prednosti trenutnega prostocarinskega režima z ugodnostmi, ki bi jih prinesel nov sistem. Ta bi bil zagotovo koristen ne le za Trst, ampak za celotno deželno območje", je po srečanju povedal Peroni. Komisar pristaniške uprave Zeno D'Agostino je dodal, da bi bila taka rešitev povsem dobrodošla in v skladu z namero pristaniškega vodstva, da tržaško luko umesti na svetovni trg kot kredibilen in ugoden akter v mednarodnem prometu. Trst bi namreč poleg dozdajšnjih prednosti prostocarinske luke ponudil še možnost trgovanja in proizvajanja brez davčnih bremen. Uvedba brezdavčnega območja je sicer v pristojnosti evropske komisije in državnih institucij, a kot je pojasnil Peroni, dežela vsekakor želi odigrati vlogo spodbujevalca idej. / ARC/PV

Torrenti zadovoljen s programsko zasnovo in z umetniško usmeritvijo Rossettija

Deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti je zadovoljen s programsko zasnovo in z umetniško usmeritvijo deželnega stalnega gledališča Rossetti. Pohvalo je izrekel v Trstu ob robu novinarske konference, na kateri so razkrili del programa za prihodnjo sezono in še zlasti predstavo Play Stridberg, ki so jo premierno uprizorili v nedeljo, 24. julija, na Mittelfestu v Čedadu. Po Torrentijevem mnenju si deželno stalno gledališče zasluži podporo, ker se vse bolj razpreda po deželnem ozemlju in ker širi sodelovanje z drugimi teatri, tudi s Slovenskim stalnim gledališčem v Trstu. Direktor Rossettija Franco Pero' je dejal, da je sodelovanje med gledališčem Furlanije Julijske krajine in SSG obrodilo predstavo Marka Sosiča Paurosa bellezza/Grozljiva lepota, v kateri se prepletajo zgodbe nekaterih italijanskih in slovenskih alpinistov. Sosičevo delo v režiji Marka Fariča bodo uprizorili v prihodnji sezoni tako v slovenskem kot italijanskem jeziku. Sodelovanje med Rossettijem in slovenskim gledališčem bo sicer postreglo tudi z uprizoritvijo Pandurjevega Fausta v dvorani na drevoredu 20. septembra in z gostovanjem dela Sestre Macaluso režiserke Emme Dante v ulici Petronio. Torrenti je tudi pozitivno ocenil odločitev Rossettija, da si ustvari lasten igralski ansambel, kar naj bi bil eden od razlogov za lanski porast gledalcev. / ARC/PV

Vrsta predavanj pod naslovom "Spol in generacije"

Mednarodno društvo za kulturno zgodovino International Society for Cultural History (ISCH) je svoj deveti kongres imelo v Trstu. Srečanje je bilo tretji teden v juliju pod naslovom "Spol in generacije". Zvrstilo se je več kot sto predavanj, razprav in delavnic ob navzočnosti mednarodnih strokovnjakov s področij študije spolov, zgodovine kulture in drugih družbenih ved. Odprtja se je udeležil tudi deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti, ki si je ob pozdravu zaželel, da bi ugotovitve kongresa čim bolj prodrle v javnost. "Dialog med politiko, javnimi upravitelji, univerzami in študenti je očitno pomanjkljiv", je dejal Torrenti. "Zato si želim več družbene zavzetosti, tako da bi razprave z univerz prodrle tudi tja, kjer se sprejemajo odločitve". Kongres se je začel s predavanjem profesorice sodobne zgodovine na univerzi v Bologni Patrizie Dogliani, ki je govorila o spolni diferenciaciji skozi generacije. Uvodoma so pozdravili še rektor tržaškega vseučilišča Maurzio Fermeglia, predsednica deželne komisije za enake možnosti Annamaria Poggioli, predsednica pokrajinske komisije Mirta Čok in profesorica na Visoki šoli za pravne vede, tolmačenje in prevajalstvo Nadine Celotti. / ARC/PV

Predstavitev novega deželnega zakona o izkopih

Deželni svet Furlanije Julijske krajine je pred nekaj tedni odobril nov zakon o izkopih. Besedilo je objavljeno v prilogi deželnega uradnega lista z dne 20. julija 2016. Snovanje novega zakona je od vsega začetka spremljal tudi deželni svetnik SSk Igor Gabrovec. Kamnolomi in kamnoseška obrt so na Krasu še danes pomembna gospodarska panoga, kateri se posveča vse več mladih podjetnikov. "Z njihovim dragocenim sodelovanjem in mojim prizadevanjem nam je uspelo v primerjavi z začetnim besedilom zakonskega osnutka vnesti v izglasovani zakon bistveno bolj uravnoteženo razmerje med okoljevarstvenimi zahtevami in gospodarskimi potrebami panoge, ki se bistveno razlikuje od industrijskega izkopavanja kamenja in gramoza", je ob izglasovanju zakona z zadovoljstvom povedal Gabrovec. Nov zakon priznava strateški pomen in posebnost nekaterih rudnin in v to specifiko sodi tudi kraški kamen, tako da bodo ob vrednotenju in promociji kamnoseških izdelkov veljala tudi določena odstopanja od splošnih pravil izkopavanja. Zakon med drugim določa, da bo Dežela v enem letu odobrila deželni načrt o izkopih, do takrat pa bodo vse že vpeljane dejavnosti lahko potekale po dosedanjih pravilih.

V svetišču Marije Vnebovzete na Tabru / Od 7. do 15. avgusta

Odprta bodo sveta vrata za vernike

Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi je s posebnim dekretom določil, da bo tudi svetišče Marije Vnebovzete na Repentabru kot škofijsko romarsko središče slovenskih vernikov imelo v jubilejnem letu Božjega usmiljenja odprta **sveta vrata** od nedelje, 7., do ponedeljka, 15. avgusta 2016. Letos se spominjamo tudi 700-letnice prve omembe repentabrske cerkve.

Odprtje svetih vrat bo v nedeljo, 7. avgusta, ob 17. uri popoldne. S posebnim obredom bodo takrat verniki stopili skozi sveta vrata in nato nadaljevali evharistično bogoslužje. V ponedeljek, 8. avgusta, bodo romale župnije, ki mejijo na repentabrsko župnijo: to so župnije Sežana, Tomaj, Dutovlje in Zgonik. Zbiranje bo na Poklonu pri kapelici, pri gostilni Furlan, ob 19.30. Procesija z lučkami se bo vila do svetišča; verniki bodo vstopili vanj skozi sveta vrata, nato se bodo zbrali ob Božji evharistiji pri sveti maši. V sredo, 10. avgusta, bo Vincencijeva konferenca priredila srečanje starejših. Ob 17. uri bo vhod skozi sveta vrata, sledili bodo bogoslužje, maša, bolniško maziljenje in prijateljsko druženje pod lipami. V petek, 12. avgusta, bo romarski shod za vernike vseh slovenskih tržaških župnij in mestnih slovenskih verskih središč. Zbirališče bo prav tako na Poklonu pri kapelici ob 19.30, nato bo na vrsti sveta daritev v svetišču na Tabru. V soboto v popoldanskih urah pa je na programu shod skavtov in ostale mladine. Ob 20. uri se bo že začelo štiridnevno slavje Velikega šmarna z odprtjem likovne razstave Edija Žerjala.

Razstava "Petrolio" (Nafta) v tržaški Lux Art Gallery

Črnine in beline Paola Ferluge

Še nekaj dni, do konca julija, si lahko ogledamo v eni najlepših tržaških galerij, v klimatiziranih podolgovatih prostorih LUX ART GALERY (ul. Rittmayer 7/a), najnovejša dela tržaškega slikarja Paola Ferluge. Gre za različne formate, večje podolgovate, vodoravne pravokotnike, a tudi kvadrate, celo minimalistične, ki se delijo na dve kategoriji. Na eni strani imamo dokaj zaznamovano produkcijo zadnjih let: velike svetlo zarisane vedute "ne-krajev", širne samotne predstave neobljudenih površin, ki bi lahko bile planote, puščave, nabrežja duha. Na drugi pa svetleče črne površine, prebarvane s še svežo naftno gmoto, na dotik mehko plastjo mešanice, ki se sicer uporablja v gradbeništvu za toplotno izolacijo.

Paolo Ferluga sodi med najzanimivejše predstavnike srednje generacije tržaških slikarjev, ki se ukvarjajo le z umetnostjo (Paolo Cervi Kervischer, Sergej Glinkov in še kdo), čeprav izhajajo iz drugih profesionalnih izkušenj. Spoznal sem ga pred leti, ko je razstavljal v gledališču Miela velik krajinski pogled "portret" Trsta, idealnega, utopičnega Trsta izven prostora, iz ptičje perspektive, s pogledom na pristanišče, na nabrežje in Terezijansko četrt. Pogled je bil izrazito realističen, Ferluga je po formaciji arhitekt in obvlada tehnično risanje, a z domišljijskimi prvinami, vzetimi iz bogate avstroogrske in srednjeevropske dediščine mesta, s stavbami, ki so v skoro avantgardnem zanosu "priletele" iz Ljubljane, z Dunaja, iz Gradca...

Ob risarski žilici Ferluga povsem obvlada tudi svojsko in neobremenjeno slikarsko tehniko. Njegovi "landscapi" so zgrajeni po čisti kompoziciji, ki jo v sredini prepričljivo lomi kartezijska črta horizonta. Spodnji "kvadrant" označuje nedorečene dimenzije s temno sivimi barvami, zgornji pa svetle nebesne svode, ki jih včasih prekrivajo rahlo prebarvane meglice in oblaki, ki kažejo na spremenljivost časa. Srednja črta ali plast, včasih tudi živobarvno razpotegnjena, zarisuje obzorje, ločuje nepredirno morsko gladino, ki se prevesi v podolgovate čeri ali plaže, komaj zaznavne rtiče v ozadju.

Dokaj dramatični protagonisti Ferlugovih "ne-krajev" so različne majhne simbolične figure, izrezane iz revij in s tehniko kolaža zalepljene na svetle oljne in akrilaste površine: varnostniki in vojaki, gasilci, mali kombiji in rešilci, razpoznavna silhueta papeža Janeza Pavla II., begunka, delavec, ki upravlja naftno cev, mrka struktura naftne ploščadi, mali džip in fičo, ki beži pred orjaško naslikano prikaznijo "tanka". V manjši in intimni sobici so tudi majhni kvadratki z majhnimi liki, otroki, policaji, ki jih vidimo le s hrbtne strani.

Tudi zadnje kreacije imajo svojo poetičnost, z rahlo ironijo upodabljajo nafto, v različnih nekonvencionalnih kombinacijah, ne na platnu, ampak v svetleči strukturi sodobnega jeklenega kuhinjskega korita ali pa stenske škatle za Acegasove merilce električnega toka. Zlasti dragocene so pozlačene školjke, ki se svetlikajo v črnem viskoznem morju. Razstava ima naslov *Petrolio, Nafta*. Pred kratkim je lastnik galerije Giorgio Parovel pripravil obiskovalcem lepo presenečenje, ob ogledu slik, ki jih je orisala tenkočutna sodelavka Benedetta Moro, je bila na voljo še degustacija vin kmetije Simon di Brazzan iz Bračana pri Krminu. Na prvem srečanju iz niza Vin@rte je promoter Alberto De Luca predstavil in dal v pokušnjo vina, ki jih prideluje na biodinamični osnovi vinogradnik Daniele Drius: Blanc (tokaj oz. furlan), sauvignon in mešanico Rine' Blanc (pol beli pinot, v skoraj enaki meri sauvignon in malvazija ter ščepec traminca). Ta slastna vina se dobijo tudi v Trstu, npr. v kavarni Sv. Marka. V oklepaju povejmo, da je P. Ferluga komaj sodeloval na enako uglašenem enogastronomsko-umetniškem dogodku Arte&Vino v Miljah...

Treba je povedati, da je popolnoma uspela tržaška dvojna izkušnja in užitek obeh oblik ustvarjanja, z očmi in usti, obravnavana z enakim spoštovanjem. Razstava je na ogled do sobote od 17. do 20. ure in še v soboto zjutraj, od 10.30 do 12.30. Lux Art Gallery je tudi na facebooku, kjer so vidni posnetki z razstave in degustacije.

Davorin Devetak

Srečanje SSO SKGZ SSG

Potrjena skrb za obstoj in razvoj SSG

Krovni organizaciji Slovencev v Italiji, Slovenska kulturno gospodarska zveza (SKGZ) in Svet slovenskih organizacij (SSO) se zavzemata za obstoj in čim boljše delovanje Slovenskega stalnega gledališča v Trstu (SSG), katerega sta tudi ustanovni članici. To sta predsednika Rudi Pavšič (SKGZ) in Walter Bandelj (SSO) zagotovila predsednici Upravnega sveta SSG Bredi Pahor na sestanku, namenjenem preučitvi številnih javnih izjav in dopisov o položaju v tržaškem gledališču. Pavšiča in Bandlja je Breda Pahor seznanila z zadnjimi sklepi US, med katerimi je bila ponudba pogodbe za določen čas osmim igralcem. Vsi igralci so pogodbe sprejeli. Iz pogovora je izšla težnja o skupnem iskanju rešitev, ko in če pride do zapletov. Predsednika sta bila tudi mnenja, da javno izpostavljanje in individualno nastopanje ne delujeta v dobrobit gledališča, za kar se SKGZ in SSO prvenstveno zavzemata. Poudarila sta tudi skrb, da je do javnega polemiziranja prišlo v obdobju poletne abonmajske kampanje.

Na srečanju na sedežu SKGZ je bil govor tudi o drugih vprašanjih, ki jih je treba rešiti, npr. o nujnih spremembah obstoječega statuta SSG. O pogovoru s predsednico US SSG Bredo Pahor sta Rudi Pavšič in Walter Bandelj seznanila ministra RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazda Žmavca in novega slovenskega ministra za kulturo Toneta Peršaka. Na srečanju, ki je bilo že prej dogovorjeno, v goriškem Kulturnem domu sta predsednika krovnih organizacij Slovencev v Italiji ponovno potrdila primarno skrb za obstoj in razvoj ene najpomembnejših kulturnih institucij "na zahodnem robu slovenstva". Izpostavila sta nujnost dogovarjanja in skupnega oblikovanja rešitev.

Obvestila

Tržaški urad Sveta slovenskih organizacij bo zaprt zaradi dopusta od 8. avgusta do 26. avgusta 2016.

NŠK (ul. San Francesco 20) je do 26. avgusta 2016 odprta s poletnim urnikom, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 8. do16. ure, v torek in četrtek od 10. do 18. ure; zaradi dopusta bo zaprta od 15. do 19. avgusta. **Oddelek za mlade bralce** je odprt v ponedeljek od 9. do 14. ure, v torek od 12. do18. ure, v sredo od 9. do 17. ure, v četrtek od 12. do 18. ure, v petek od 9. do 14. ure; zaprt bo od 1. do 19. avgusta; **Odsek za zgodovino in etnografijo:** obisk po predhodnem dogovoru; zaprt bo od 8. do 19. avgusta.

Darovi

V spomin na Magdo Kravos vd. Biancuzzi darujejo Ida, Boži in Marta 60 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu.

POGOVOR Matej Susič

"Vsako potovanje me obogati!"

Poletni čas je čas počitnic ... takih in drugačnih. Če je med našimi bralci oseba pustolovskega duha, bo z zanimanjem brala pogovor, ki smo ga imeli z Matejem Susičem. Matej, sicer tankočuten akvarelist in grafični oblikovalec, je namreč pred leti spoznal organizacijo Avventure nel mondo/Svetovne pustolovščine, ki strankam ponuja nekoliko drugačno preživljanje počitnic. Gre za način potovanja, pri katerem izletnik ne igra vloge turista, ampak popotnika, ki zaradi organizacijskih okoliščin spozna izbrano okolje na neposreden način, daleč od kanonov, ki jih ponujajo t. i. tradicionalne potovalne agencije. Matej Susič je ta vidik ponotranjil do take mere, da je v času postal celo koordinator nekaterih potovalnih ponudb organizacije.

Kdaj je nastala ta organizacija in zakaj?

Nastala je pred več kot 30 leti v krogu prijateljev, od katerih sta dva, Vittorio Kulczycki in Paolo Nugari, po rodu iz Rima, potovala v odročne kraje. Odročni so do take mere, da so navadni operaterji celo odsvetovali obisk le-teh. Po Maroku in Tuniziji sta na primer v slogu slavne puščavske dirke Pariz-Dakar potovala z motorji, naloženimi s šotori in spalnimi vrečami. Skratka, docela improvizirano potovanje, ki sta ga po istem kalupu izvajala v Indiji, Južni Ameriki, Bližnjem vzhodu. Ker so jih prijatelji spraševali o zanimivostih potovanja, da bi ga tudi oni opravili, sta se pustolovca odločila za temeljito pisno poročanje o svojih dogodivščinah: se pravi vse potrebne informacije o prenočitvah, stroških, zanimivostih, skratka, o vsem tem, kar bi drugim lahko prav prišlo, če bi se odpravili na isto pot. Beseda se je širila in vse več je bilo povpraševanja po takem načinu potovanja, dokler sta se Kulczycki in Nugari odločila, da profesionalno zastavita načrt organizacije, kot jo poznamo danes. Ustanovila sta agencijo, ki je od koordinatorjev potovanj ob vrnitvi zahtevala podobno pisno dokumentacijo, da so se je nato posluževali naslednji popotniki. Ta način je ustvaril stalno ažurirano datoteko o različnih destinacijah. V letih so se te stalno množile; danes jih je okrog sto. V Italiji je agencija Svetovne pustolovščine agencija, ki letno pošilja po svetu največje število oseb. Večina turističnih agencij ima svoj delokrog omejen na določena obdobja v letu, Svetovne pustolovščine pa delujejo vse leto. Višek je nekako poleti: na primer v Maroko se lahko istega dne odpravi tudi do pet skupin istočasno: skupino sestavlja od najmanj 5 do največ 20 oseb. Sami presodite, koliko ljudi potemtakem potuje s to agencijo. Svetovne pustolovščine se na izbranem kraju naslanjajo na določene operaterje. Agencija svetuje zainteresiranim določen paket, ki je nekako že utečen: se pravi, kaj se navadno počenja v treh tednih na določeni destinaciji, koliko bi stalo potovanje, in podobno. Potniki se nato naslonijo na izkušnjo koordinatorja, kateremu dejansko pripada dokončno načrtovanje potovanja.

Kdo postane koordinator?

Koordinator je navadno oseba, ki je na prejšnjem potovanju vzbudila v koordinatorjih zaupanje, da bi lahko prevzel vodstvo nove ture. Agencija ponudi izbranemu brezplačno letalsko karto in nastanitev med potjo. To je vse. Skratka, koordinator potuje brezplačno, a na njem sloni ves organizacijski del. Vzdrževati mora stike s člani skupine in pred odhodom tudi na podlagi zanimanj le-teh začrtati načrt. Stopiti mora v stik z raznimi hoteli in podobnimi nastanitvenimi lokacijami, organizirati prevozna sredstva itd. Potovanje je ob odhodu zrežirano, sicer ne do take mere, da se vanj spotoma ne vključijo lahko tudi druge destinacije. Večkrat se mi je zgodilo, da sem ob vsakem potovanju dodajal nove zanimivosti. Tako je bilo na primer na Tajskem, ko smo program spremenili zato, da bi si ogledali rezervat, kjer odraščajo mladiči tigrov, ki so žal padli pod streli "divjih" lovcev.

Omenil si, da skupine štejejo največ do 20 oseb. Je to veliko število za tovrstna potovanja?

Rekel bi, da je težko delati s skupinami, ki štejejo več kot 15 oseb. Že v skupini desetih je težko ustreči zahtevam in zanimanjem vseh ...

Katere narodnosti so potniki?

95% jih je Italijanov. Organizacija je sicer odprta vsem, lažje pa je, če so vsi izletniki iste narodnosti. Organizacija namreč deluje v državah, ki imajo diplomatske dogovore z Italijo, že moj slovenski potni list včasih ustvarja težave.

Zakaj si se odločil za to pot?

To skupino mi je predlagal prijatelj. Težko je bilo zaradi službenih obveznosti najti potovanja izven turistične sezone. Raje sem potoval spomladi in jeseni. Težko je bilo tudi najti potovanja za eno samo osebo. Še to: dvajset let skavtizma mi je marsikaj pustilo pod kožo. Vedno sem namreč gojil podobo takega popotnika, ki se je z nahrbtnikom na ramenih odpravljal na dokaj pustolovske ture. Povsem sovražim turističen način bivanja, ki te deset dni priklene na eno in isto plažo: če že grem na Kubo, želim spoznati način življenja Kubancev! To sem med drugim tudi počel: na karibskem otoku je naša skupina prenočevala pri družinah, peljali smo se z njihovimi prevoznimi sredstvi itd. Kot koordinator želim živeti v stiku s svetom, ki ga hočem spoznati. No, če se povrnem na vprašanje – na prvo potovanje z agencijo Svetovne pustolovščine sem se odpravil v Mehiko in Gvatemalo, potem sem obiskal Indijo in Radžastan, nato Tajsko. Pri teh zadnjih dveh izkušnjah so me takratni voditelji potovanja nekako že evidentirali za možnega koordinatorja. Po treh letih sem 2009 prvič potoval v tej vlogi.

Kakšne lastnosti mora imeti koodinator?

Znajti se mora v vsaki situaciji. Zgodilo se je, da je v skupini prišlo tudi do hujših težav. Vzeti si mora čas, da pred odhodom naredi načrt potovanja, mora poznati jezike...

Kakšna je po tvojem mnenju razlika med popotnikom in turistom?

Turist je navadno tisti, ki išče take počitnice, na katerih se dejansko sprosti. Turist se otepa vsakršnih skrbi in je zato bolj pasiven. Osebno pa sem po značaju radoveden in se rad poglobim v preteklost in sedanjost izbranega področja, rad obiščem kraje, ki se jih ne dotikajo navadne turistične ture. Skratka: turist se domov vrne spočit, popotnik pa navadno bolj utrujen kot pred odhodom; je pa duhovno obogaten.

Kaj pa ti z duhovnega vidika pomeni potovanje?

Potovati je izredno bogastvo. Spoznavanje drugih kultur in omik, jezike, narode ... No, vsako potovanje me obogati, ker me vsakokrat doleti neko novo odkritje, presenečenje. Tako je bilo na primer potovanje v Maroko, ki sem ga opravil prvič v vlogi koordinatorja. Kljub temu da je bila formula potovanja dokaj standardna, sem vseeno doživel veliko novega in nepričakovanega.

Nekoč sem zasledil citat, ki pravi približno tako: fašizem je mogoče premagati z branjem, razisem pa tako, da potuješ. Ali to drži?

Načeloma drži, a vseeno verjamem, da je vse odvisno predvsem od značaja potnika. Na podlagi svoje izkušnje zagotavljam, da niso vsi pripravljeni na tak izziv. Zgodi se, da se nekateri odločijo za pustolovščino in mislijo, da bo vse steklo kot po olju. A ni vedno tako ... Bil sem priča, in to ravno v Maroku, ko se je udeleženec potovanja, doma iz severne Italije, hudoval nad vsem, kar je bilo tujega: ni trpel muezinov, ki so vsako jutro vabili vernike k jutranji molitvi. Skratka, ni bil pripravljen se prilagajati tujim navadam. Čakal je, da se drugi prilagodijo njemu ... Gotovo se ni vrnil domov manj rasističen kot pred odhodom.

Ker po prepričanju pripadaš katoliškemu izročilu, bi te vprašal, kako te je ta osebna duhovna in kulturna razsežnost vodila pri spoznavanju in dojemanju tujega – v najširšem in najpopolnejšem pomenu besede.

Rekel bi, da me je krščanstvo 'izurilo' v strpnosti in hkratni radovednosti za druga verstva in kulture. Spoznavanje drugih verstev me je potrdilo v prepričanju, da je med našo veroizpovedjo in tujimi veliko podobnega: upam si trditi, da je takih podobnosti veliko tudi med krščanstvom in muslimansko vero. Dejstvo je, da je njihova kultura sebi prikrojila versko izročilo islama. Rekel bi tudi to, da z zanimanjem opazujem doslednost, ki jo muslimani imajo pri izpričevanju vere: tako načelnost težko zasledimo v našem zahodnem krščanskem svetu.

Kako si pa razlagaš skrajnost islamske veroizpovedi, ki prestopa meje fundamentalizma in posledično terorizma?

Mislim, da gre za deviacijo verske vizije, ko so prepričevalne metode načrtno usmerjene v netenje sovraštva. Nobena veroizpoved – niti islamska – ne poveličuje sovraštva!

Kako svetovna teroristična dogajanja, ki se vrstijo v zadnjih letih po Evropi in 'islamskih državah' na Bližnjem vzhodu, Severni Afriki in drugje, pogojujejo turistični sektor in delovanje organizacije, ki ji pripadaš?

Destinacije, ki jih naša agencija ponuja, so se po sili razmer morale prilagoditi okoliščinam. Odgovorni so ukinili nekatera potovanja, ki bi bila preveč 'rizična', in v katalog uvrstili druga. Črtali so namreč potovanja v Srednjo Afriko, v Oman, Jemen in – jasno - v države Bližnjega vzhoda, začenši s Sirijo. Pred leti sem bil v Jordaniji, želel sem naslednje leto prepotovati Sirijo, a so se takrat ravnokar začeli nemiri. Dvomim, da bom to državo kdaj uvrstil v knjigo spominov ...

Kaj pa nove destinacije?

Zanimivo bi bilo prepotovati Severno Korejo. To je z našo agencijo mogoče, stane pa veliko, saj moraš poleg svoje kvote prišteti še kvoto za političnega komisarja, ki te stalno spremlja med potovanjem: slišal sem, da ima vsak popotnik svojega 'angela varuha' v državi nad 38 vzporednikom ...

Ali je agencija zaradi geopolitične nestabilnosti beležila upad vpisovanj?

Je. A še prej kot geopolitična nestabilnost je na upad števila popotnikov v zadnjih treh letih vplivala gospodarska kriza, čeprav potovanja z našo agencijo niso pretirano slana.

Koliko stane povprečno potovanje, ki ga ponuja vaša agencija?

Recimo, da stane okrog 20% manj kot potovanje s tradicionalnimi agencijami. Paziti pa moramo na nezanemarljiv detajl, in sicer, da je konkurenca huda zlasti med navadnimi agencijami, ki nižajo ceno potovanja zato, da bi si nabrali čim več strank. Razlika je v slogu samega potovanja in tudi v tem, da je hotelska ponudba pri nas skromnejša kot na potovanjih z običajnimi agencijami. Pretežen znesek pri Svetovnih pustolovščinah so živi stroški potovanja, na primer letalska karta.

Kaj je to, kar druži člane vaših potovanj? Kako se na podlagi tovrstnih potovanj uravnotežujejo pričakovanja in dinamike v skupinah?

Vsak koordinator mora imeti tudi srečo, da naleti na prave osebe. Spominjam se še fantastične skupine, ki sem jo pred nekaj leti vodil po Nepalu. Bili smo tako složni, da smo ob koncu potovanja že načrtovali prihodnje. Če imaš take okoliščine, doživljaš potovanje na globlji in popolnejši način. Večina oseb, ki so enkrat potovali z agencijo, se naslednjič spet odloči za podobno izkušnjo: redkokdaj sem imel opravka z osebami, ki jim je bilo potovanje preveč šokantno, da ne bi v prihodnje spet ponovili tovrstne izkušnje.

Ali agencija prireja potovanja tudi za družine ali samo za odrasle, posameznike ali pare?

Obstaja več tipologij ponudbe. Imamo potovanja, ki so namenjena vsem; obstaja nato t. i. ponudba discovery, ki je namenjena mlajšim osebam, saj se vse dogaja v nekoliko bolj pustolovskem, 'skavtskem' slogu. Na voljo je tudi izbira family paket, ponujena je tudi varianta, ki je namenjena osebam s posebnimi potrebami. Predvidena je tudi možnost pustolovskega poletnega križarjenja po Sredozemlju in treking varianta, ki je namenjena gorskemu pohodništvu, ter ture, ki so izrecno za motoriste.

Kod si se potepal?

Dvakrat sem vodil skupino po Maroku, bil sem v Jordaniji, na Tajskem, v Mehiki, Guatemali, na Kubi, v Peruju in Boliviji ter Radžastanu, v Indiji, Nepalu, na Šri Lanki in Maldivih.

Ali je delovanje s tako agencijo dobičkonosno?

Za velike šefe gotovo je. Dodati moram, da je delokrog agencije v letih tako narastel, da so se sočasno pojavile tudi nekatere pomanjkljivosti, za katere niso odgovorni koordinatorji (nad katerimi se navadno zgražajo udeleženci v primeru zapletljajev), pač pa upravno-uradniško osebje: to je namreč preveč skromno za sedanje potrebe agencije.

Ali je literatura vplivala na to, da si se odpravil na pot?

Še prej kot literatura ima name velik vpliv vizualna podoba nekega kraja, s katero pridem v stik ali po pripovedovanju oseb, ki so ga predhodno obiskale, ali pa po internetu.

Vizualna plat je namreč odvisna od tega, ker si sam umetnik/akvarelist. Ali potuješ s čopičem v prtljagi?

Prva leta sem, odkar sem postal koordinator, pa nimam časa, da bi se posvečal stranskim, sicer izredno ljubljenim vidikom potovanja. Če utegnem zajeti dušo neke pokrajine s svojim aparatom, sem že zadovoljen. Literaturi, ki na različne načine opisuje kraje, ki jih spoznavam med potovanji, se posvetim ob prihodu domov.

IG

(več fotografij na www. noviglas. eu)

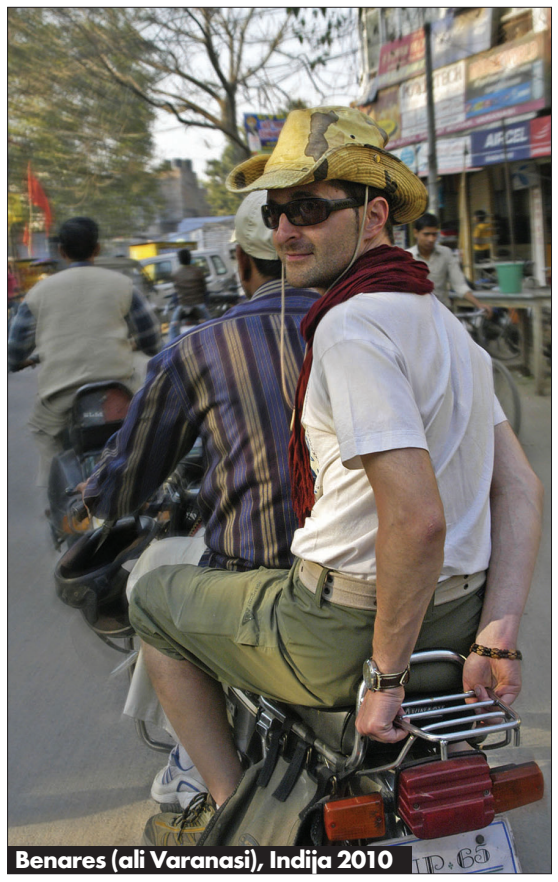

Benares (ali Varanasi), Indija 2010

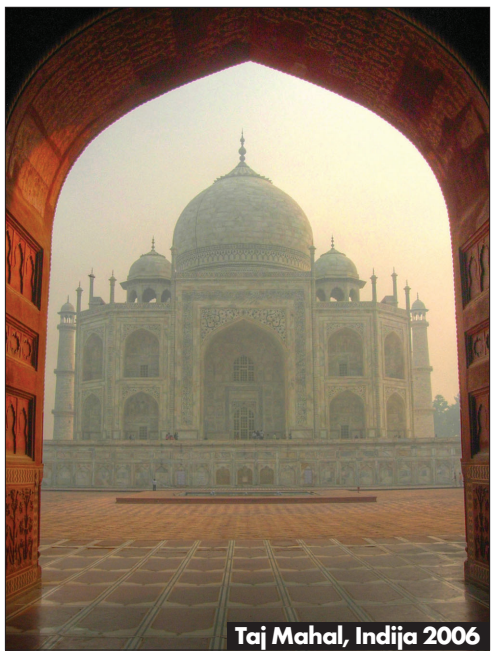

Taj Mahal, Indija 2006

Machu Picchu, Peru 2014

Tajska 2007

10. oratorij - počitniški teden za otroke - na Mirenskem Gradu

Držim besedo!

Kot že vrsto let je bilo tudi v začetku teh poletnih počitnic na Mirenskem Gradu zelo veselo, saj je v tednu med 4. in 9. julijem potekal oratorij. Letos sta nas animatorje in otroke preko celega tedna spremljali dve zgodbi – zgodba o Ostržku ter svetopisemska prilika o Izgubljenem sinu.

Tako smo si vsak dan po jutranji molitvi in protokolu ogledali prizor iz dramske igre o Ostržkovem življenju in življenjski izkušnji Izgubljenega sina. V njuni družbi smo preko celega tedna odkrivali, zakaj je tako pomembno, da DRŽIMO BESEDO in izpolnimo tisto, kar smo obljubili. Prav to spoznanje *"držim besedo"*, je bil letos tudi oratorijski vzklik, ki smo se ga naučili že prvi dan in je potem še ves teden odmeval po Gradu in po celi dolini.

Temu vzkliku so po dnevih sledili še drugi – že prvi dan se mu je pridružil vzklik *"Kdor ne uboga, ga tepe nadloga"*. Ostržek in izgubljeni sin sta namreč delala vse po svoje in nista prisluhnila drugim, zaradi česar sta ostala sama. Tudi otroci so na katehezah in tudi pri športnih igrah ugotavljali, da je svojeglavost tista, ki nas osami, ubogljivost pa nas povezuje in gradi našo družino oziroma skupnost.

Drugi dan je bil dan, ki smo ga z navdušenjem pričakovali vsi – tako otroci kakor tudi animatorji –, saj so bile za popoldan napovedane vodne igre, ki so bile zelo živahne in polne veselja. Dopoldan pa smo spoznavali, da ničesar ne moremo doseči brez trdega dela in da je le napor tisti, ki nam prinaša resnično veselje.

V sredini tedna smo si med katehezami ogledali razna dela in opravila, kot so skrb za zajčke, delo na vrtu in v rastlinjaku, delo v mizarski delavnici in v kuhinji, izdelava čevljev itd. Na podlagi tega smo z otroki ugotavljali, da je za vsako stvar, ki jo imamo, in za vse, kar nam prinaša neke sadove, potrebno delati, kajti prav nobena stvar nam ne bo zrasla na drevesu. Tega, da je za dosego želenega rezultata potrebno prehoditi neko določeno pot, so se otroci učili tudi med veliko igro. Cekinov, ki sta jih skrila maček in lisica, niso dobili kar tako, ampak so se morali na poti soočiti z marsikatero oviro in jo uspešno rešiti. Šele takrat so si prislužili cekine, s pomočjo katerih so napolnili Pepetov in Ostržkov hladilnik.

Ostržek je zelo poznan po svojem dolgem nosu, ki mu zraste, ko se laže, kar smo lahko videli tudi v dramski igrici, in to ga je zelo žalostilo. Skupaj z otroki smo ugotavljali, da se laž ne izplača, saj se takrat počutimo zelo slabo in povrhu vsega laž še ruši odnose. Poleg tega pa smo spoznali še, da je laž kot vrv, ki se vedno bolj zapleta okrog nas, saj ena laž rodi drugo in na koncu smo tako zapleteni v mrežo laži, da se iz nje zelo težko rešimo. Nasprotje laži je resnica in, kakor smo spoznavali peti dan oratorija, nas le-ta lahko osvobodi.

Zadnji oratorijski dan je zelo hitro minil, saj je bil nekoliko krajši. Ostržek je v oratorijski zgodbici postal pravi deček, saj je držal dano besedo in izpolnjeval vse zadolžitve ter s tem pomagal Pepetu, da je okreval. Tudi izgubljeni sin ni bil več izgubljen, saj se je vrnil domov ter prosil očeta odpuščanja. Podobno kot onadva, smo se tudi mi odločili, da bomo držali dano besedo za vse to, kar smo si zadali na oratoriju, ter za vse stvari, ki še sledijo. Spoznali smo namreč, da smo lahko srečni le takrat, kadar storimo to, kar smo obljubili. Zato se bomo trudili držati besedo vedno in povsod – v šoli, med igro, doma in med prijatelji ... Če nam bo kdaj težko, pa bomo samo pogledali na oratorijski plakat z vsemi glavnimi spoznanji, ki naj nam bo spodbuda, da se bomo držali zastavljene poti.

Tako smo tudi letos uspešno končali oratorij in domov odšli obogateni z novimi spoznanji, z novimi prijateljstvi ter polni novih doživetij, ki jih bomo v srcu hranili do prihodnjega oratorija.

Sandra Likar

Društvo goriških upokojencev

Planica in lepote Gorenjske

Člani Društva slovenskih upokojencev za Goriško so se dne 16. julija odpravili na Gorenjsko. Spremljala jih je prijazna vodička, ki je med vožnjo prijetno opisala posebnosti bližnjih furlanskih krajev od Vidma do Trbiža. Daljši postanek so imeli v Planici, zibelki smučarskih poletov, kjer so si ogledali Nordijski center Planica z muzejem. Z dvigalom so se povzpeli tudi na vrh skakalnice velikanke. Tu poteka največja športna prireditev v Sloveniji, eden izmed vrhuncev sezone svetovnega pokala v smučarskih skokih. V Planici je bila leta 1936 prvič presežena znamka 100 metrov in bilo je postavljenih mnogo svetovnih rekordov. Zadnjega je postavil leta 2015 znani slovenski rekorder Peter Prevc z znamko 248,5 m. Sledila je vožnja skozi očarljivo ledeniško dolino Vrata, ob kristalni Triglavski Bistrici, potoku, ki izvira pod Triglavsko severno steno in se pri Mojstrani izliva v Savo Dolinko. Po krajšem postanku pri Koči pri Peričniku so si ogledali spodnji 52-metrski slap in nadaljevali vožnjo proti Aljaževemu domu, od koder se ob lepem vremenu in ugodnih vremenskih pogojih odpira enkraten pogled na Steno in sam vrh "očaka" Triglava. V domu so si privoščili pristno in zelo cenjeno gorenjsko kosilo. Naknadno so se zapeljali proti Blejskemu Vintgarju in si ogledali to edinstveno naravno zanimivost, slikovito sotesko, ki jo je v tisočletjih izdolbla alpska rečica Radovna. Ustavili so se tudi na Bledu in se sprehodili ob jezeru ter seveda imeli priložnost se tudi posladkati z znano blejsko kremšnito.

Udeleženci izleta, v ozadju Triglav

Vračanje proti domu je sledilo v zgodnjih večernih urah v veselem razpoloženju in ob vidnem zadovoljstvu z vsemi ogledanimi zanimivostmi.

in

Mali Kekci in drugi planinci v Dolini Triglavskih jezer

Naporna, a čudovita izkušnja v gorskem svetu

Skupina malih Kekcev in prijateljev planincev se je tokrat pogumno odzvala vabilu Slovenskega planinskega društva Gorica, ki je v soboto, 16., in nedeljo, 17. julija, organiziralo dvodnevni pohod po prekrasni Dolini Triglavskih jezer s prenočitvijo v Zasavski koči na Prehodavcih. Dolina je res zelo zanimiva, vredna obiska, zmerne hoje pa je bilo dnevno od 6 do 7 ur, zato je bil izlet primeren za udeležence z nekoliko kondicije. Alpska dolina se nahaja med Bohinjem in Trento, nekoč je bila znana kot Dolina Sedmerih jezer, ampak jezer je dejansko več, čeravno so nekatera zelo majhna. Čudovita naravna jezera sredi kraškega okolja so na višini od 1300 m pa do 2000 m visoko, dolina pa je že v obdobju prvega razcveta planinstva veljala za enega najlepših predelov Julijcev.

Goriški planinci so se najprej peljali z avtovlakom iz Nove Gorice do Bohinjske Bistrice, od tod pa so nadaljevali vožnjo do Planine Blato nad Bohinjskim jezerom, kjer so tudi pričeli svojo pot. Po enourni hoji po še kar strmem kolovozu so dospeli do Koče na Planini pri Jezeru, ki je v osrčju Fužinskih planin in se ponaša z živo zelenim jezerom in nekaj zelo lepo urejenimi pastirskimi stanovi. Tudi pri naslednji planini Dedno Polje so lahko pohodniki občudovali planšarsko tradicijo na področju Bohinja, saj se v poletnem času tam pase veliko krav, postavljena je obenem izvrstna sirarna, ki nudi pohodnikom odlične domače mlečne proizvode. Čez Planino Ovčarija so pohodniki nato končno prispeli do Koče pri Triglavskih jezerih, od koder so po krajšem postanku za kosilo in ob občudovanju zanimivih rastlin, pisanega cvetja in razgibanega skalovja nadaljevali nekoliko bolj naporno hojo po približno 6 kilometrov dolgi dolini pod Triglavom vse do Zasavske koče na Prehodavcih, kjer so si odpočili utrujene noge in tudi prespali.

V nedeljo so planinci za vrnitev izbrali isto pot in se v poznopopoldanskih urah srečni in zdravi vrnili v Gorico. Navdušene pohodnike je v obeh dnevih spremljalo nestanovitno vreme, sonce je ogrelo naravo le ob vrnitvi k Bohinjskemu jezeru, po dolini Triglavskih jezer pa je pihala še kar krepka in nagajiva burja, ki pa udeležencem izleta zagotovo ni 'odpihala' vztrajnosti in medsebojnega bodrenja med mestoma naporno hojo po sicer krasnem planinskem svetu! Tudi smeh in sproščen pogovor je zagotovo pripomogel k premagovanju utrujenosti med izletniki. Pravo presenečenje so ponovno bili tudi na tem skupnem izzivu mali Kekci (tokrat so bili samo trije in za nekatere je bila to prva izkušnja v gorah!), ki jih gre še posebej pohvaliti za njihovo dobro voljo, veselje in navdušenje nad novimi izkušnjami v gorskem svetu.

(fk)

Proti Evropi, torej tudi Sloveniji, se pomikajo okoli trije milijoni novih migrantov

Dvomi o koristih obiska ruskega predsednika Putina

Slovenci neradi razpravljajo o politiki, tudi zaradi tega, ker jih ta vedno znova razočara ali se jim celo priskuti. Vendar jih nekatere zadeve vseeno zanimajo in pritegnejo tudi v času dopustov in počitnic. Vpliv množičnih medijev na javnost je pri tem zelo očiten in pomemben, saj nas nenehno silijo in spodbujajo k razmišljanju o vsem, kar se dogaja. Velik del slovenske javnosti je, denimo, z odobravanjem in navdušenjem sprejel nastop Melanije Knavs, ki je na republikanski konvenciji, kjer so njenega moža Donalda Trumpa izbrali za kandidata na volitvah za novega predsednika ZDA, delegatom stranke in množicam TV gledalcev po vsem svetu jasno in nedvoumno povedala, da je bila rojena "v mali, lepi Sloveniji, tedaj sicer komunistični državi. S sestro Ines, ki je neverjetna ženska in prijateljica, so naju vzgajali najini čudoviti starši. Od malih nog so mi starši vcepljali vrednote trdega dela za tisto, kar si v življenju želiš, da se držiš svojih besed, da delaš, kar govoriš, da izpolnjuješ svoje obljube in da si spoštljiv do ljudi".

Njena izpoved se zdi iskrena in je bolj prepričljiva, kot pa so kritike, ki jih zoper morebitno prvo damo ZDA ponavljajo na nacionalni in največji komercialni televiziji in v tiskanih, vladi lojalnih množičnih občilih. Seveda pa je za javnost bolj kot Melanija Knavs aktualen in pomemben bližnji obisk ruskega predsednika Vladimirja Putina. Izražena mnenja na Slovenskem gredo od trditev in prepričanja, da obisk potrjuje samostojnost in neodvisnost Slovenije, pa do bojazni, da Slovenija s prilizovanjem Putinu kaže svojo dvoličnost, ker smo pač člani EU in Nata, povezav, ki obisku nasprotujeta. Dvoličnost predsednika države Boruta Pahorja naj bi se kazala v

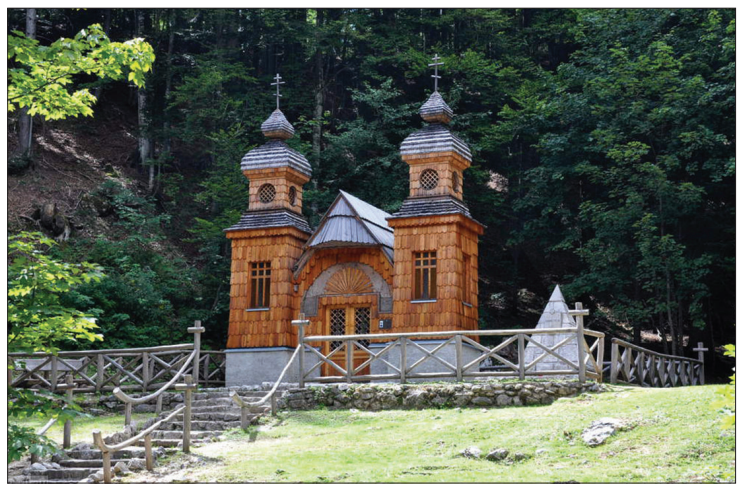

njegovih izjavah, "da je bilo vabilo za obisk Putina naša suverena pravica", in v poznejši trditvi, "da je Rusija nevaren varnostni izziv z zasnovo EU, ki omogoča preživetje majhnih narodov in držav". Še dlje in bolj neposredno v približevanje Rusiji oz. njenemu predsedniku Vladimirju Putinu je šel zunanji minister Karel Erjavec. V nekem intervjuju je namreč zatrjeval, "da so sankcije zoper Rusijo zaradi njene napadalne politike neučinkovite". V tedenskem magazinu Reporter so po omenjeni izjavi zapisali, "da si boljšega prijatelja, kot je Karel Erjavec, Ruska federacija težko predstavlja". Putin se bo med obiskom v soboto, 30. julija, udeležil tradicionalne spominske slovesnosti ob Ruski kapelici na Vršiču, kjer se je med prvo svetovno vojno usul velik snežni plaz in pod seboj pokopal več kot sto vojnih ujetnikov in nekaj njihovih stražarjev različnih narodnosti. Na osrednjem ljubljanskem pokopališču Žale bo visoki gost odkril spomenik "vsem ruskim vojakom", ki so ga postavili na zahtevo in s sredstvi Ruske federacije. Pred Putinovim obiskom je začel delovati nov spletni medij, s katerim bo "ruska stran poskušala vnesti neko prorusko mnenje v slovenski medijski prostor". Urednica novega novičarskega portala Polona Frelih je dejala, "da portal deluje po principu pisanja o Rusiji od znotraj, brez zahodnih stereotipov in predsodkov".

O obisku Vladimirja Putina je bil v intervjuju, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, zelo oster Andrija Hevka, predsednik Društva Ukrajincev v Sloveniji-Karpati. Po njegovem "bo Slovenija zaradi obiska Putina kaznovana. Ruski predsednik ne bi nikdar prišel v Slovenijo, če ne bi bil osamljen v mednarodni skupnosti zaradi okupacije Krima in agresije na vzhodu Ukrajine. Tudi Ruska kapelica bi mu bila deveta briga. Glede zunanjega ministra Karla Erjavca pa naj uporabim kar slovenski rek, da je zvit kot kozji rog. Videti je, da mu nihče nič ne more, vedno nekako splava na površje. Žal ne dela v dobro Slovenije, nič dobrega ne vidim v njem. Ker sem lojalen Sloveniji, moram to iskreno povedati".

Toda Andrija Hevka je sporočil še nekaj, zelo pomembnega. Zatrjuje namreč, "da so pod snežnim plazom na Vršiču umrli predvsem vojaki ukrajinskega rodu, kar zdaj preučujejo ukrajinsko veleposlaništvo v Sloveniji in strokovnjaki iz Slovenije, Avstrije, Hrvaške in Italije. Tudi t. i. Ruska kapelica je tipičen primer gradnje lesenih cerkvic, ki jih lahko najdemo in vidimo le v ukrajinskih Karpatih, na ozemlju zahodne Ukrajine". Po prepričanju predstavnika društva Ukrajincev v Sloveniji-Karpati, bi morala Slovenija "namesto Putina na slovesnost povabiti predsednika Ukrajine Petra Porošenka".

Navajam, da je vlada skoraj sočasno s pripravami za obisk Vladimirja Putina sklenila, "da z vodom vojakov sodeluje v Natovi namestitvi štirih bataljonov vojakov iz omenjenega zavezništva, na Poljskem in v baltskih državah".

Tudi v parlamentu so počitnice in poslanci se bodo vanj vrnili že okoli 15. avgusta. Tudi v času lagodnega vzdušja med počitnicami pa odmevajo mnenja dveh poznavalcev islama in skrajnežev v muslimanski veri. Dr. Damir Črnčec, strokovnjak za področje varnosti, univerzitetni predavatelj, kolumnist in publicist, ugotavlja, "da islamski radikalizem, ki ga tudi v Slovenijo prinašajo nekateri migranti, predstavlja prvi totalitarizem, ki je nastal na verski osnovi. Ta še zmeraj ogroža tudi našo državo, ki ne bi smela sprejeti nobenega migranta več. Za vzor primernega ravnanja lahko veljajo druge evropske države, ki so zaostrile režim in postopke sprejemanja migrantov, po razočaranju s kanclerko Angelo Merkel, ki je spodbudila prihod ogromne množice migrantov v Nemčijo. Dr. Uroš Svete, izredni profesor na Katedri za obramboslovje Fakultete za družbene vede v Ljubljani, pa ugotavlja, "da so migranti zelo oslabili Evropo in s tem tudi Slovenijo. Pri nas so se pojavili novi izzivi glede varnosti, saj smo kot samostojna država na tem področju zelo šibki".

Po novih ugotovitvah postaja problematika migrantov ponovno pereča, aktualna, zato bo lahko vzbudila nove odzive in seveda povzročila tudi strah med prebivalstvom. Predsednik državnozborske komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb Branko Grims sporoča, "da v Sloveniji migrantski problem še zdaleč ni rešen, kot se nemara komu zdi. Zdaj se namreč proti Evropi in tudi Sloveniji pomika okoli tri milijone migrantov. Tudi t. i. Balkanska pot za njihova potovanja se spet oživlja. Upravičeno nas je lahko strah".

Pa še tema, ki posega na področje zdravja. V Sloveniji se uradna medicina nikoli ni jasno izrekla zoper komercializacijo vsega, kar zadeva zdravje, zdravila in druge zdravstvene pripomočke. Zato v medijih ponujajo svoje izdelke in storitve dvomljivi "strokovnjaki", ki ljudem ponujajo in obljubljajo vse mogoče, zlasti ozdravitev, seveda po visokih cenah. Zdaj pa so se nekatere zdravstvene organizacije, pa tudi Ministrstvo za zdravje vendarle odzvali na zlorabe in laži o tem, da je sladkorna bolezen tipa 1 ozdravljiva. To ni res, ta bolezen za zdaj ni ozdravljiva. Tisti, oboleli s sladkorno boleznijo tipa 1, ki tega ne bi upoštevali in bi opustili predpisano terapijo, bi se morali zavedati, da se s tem podajajo v nevarnost za življenje.

Marijan Drobež

S 1. strani

Vse poti ...

V letošnjem letu so posamezni funkcionarji Nata večkrat obiskali Slovenijo, navsezadnje je vlada Mira Cerarja na nedavnem vrhu v Varšavi podprla projekt napotitve novih vojaških bataljonov v baltske države v obrambo Natovih vzhodnih mej. Slovenija bo pri tem prispevala 30 vojakov, ki bodo delovali v bataljonu pod kanadskih poveljstvom. V sklopu današnje geostrateške politike Slovenije je bila ta napotitev najbrž nekoliko vsiljena s strani nezadovoljnih evro-atlantskih partnerjev. K taki misli nas navajajo tudi Cerarjeve izjave z že omenjenega varšavskega vrha. Slovenija zagovarja stališče, da je treba iti v odnosih z Rusijo po dveh poteh hkrati - z dialogom in z ustreznimi ukrepi za odvračanje morebitne nevarnosti. Cerar torej v obdobju nove hladne vojne govori o dialogu z Rusi. Težko je bilo na varšavskem vrhu zaslediti podobne pomirjujoče besede.

Poglejmo v nadaljevanju, zakaj je Rusija za Slovenijo tako pomembna in zakaj Ljubljana goji tako močne odnose, ki so omogočili organizacijo Putinovega obiska. Osredotočili se bomo na dva vidika. Prvi je ekonomski, drugi politični.

Gospodarsko sodelovanje

Ko govorimo o ekonomskem dejavniku, so v prvi vrsti seveda številke. Slovenija je po naravi "izvozno gospodarstvo". Precejšnja rast, ki jo slovenska ekonomija beleži v zadnjih letih, je v prvi vrsti zasluga močnega izvoza. V tem sklopu je Rusija zelo pomemben partner, ki je po količini izvoza na visokem sedmem mestu (precej pred Združenimi državami Amerike, na primer). Pred njo so tradicionalni izvozni partnerji in sosedske države – Nemčija, Avstrija, Italija, Hrvaška in Francija. V regiji vzhodne Evrope je bila v lanskem letu Rusija za Slovenijo drugi gospodarski partner za Poljsko. Slovenski gospodarstveniki so lani v Rusijo izvozili za 791 milijonov evrov blaga, kar je sicer najmanjša vrednost od leta 2012 dalje. Za ta padec obstaja povsem razumljiv razlog. Rusijo je od druge polovice leta 2014 močno prizadela kriza s padcem cen nafte, ki je povzročila razvrednotenje rublja in padec ruskega gospodarstva. Zato je po rekordnem letu 2013, ko je izvoz presegel milijardo evrov, v zadnjih dveh letih gospodarska menjava upadla. Kljub krizi pa je Rusija ostala visoko na lestvici slovenskih izvoznikov, sodelovanje pa se po (delni) ekonomski stabilizaciji razmer v Moskvi ponovno utrjuje. Kar je posebej pomembno pri gospodarski menjavi z Rusijo, je njena sektorska sestava. Poenostavljeno povedano, od izvoza v Rusijo in na vzhodne trge so močno odvisni pomembni sektorji slovenskega izvoza. 37 odstotkov (skoraj 300 milijonov) slovenskega izvoza v Rusijo je na področju farmacevtske industrije. 13 odstotkov (nekaj čez 100 milijonov) je na področju električnih strojev in opreme. Kot primer smo vzeli ti panogi, ker v njih delujejo največji slovenski izvozniki. Farmacevtski družbi Krka in Lek sta prvi in tretji slovenski izvoznik v lanskem letu, Gorenje, ki deluje na področju strojev – bele tehnike, pa je drugi. In to je morda še pomembnejši podatek kot same številke o celotnem izvozu v Rusijo. Največja podjetja – vlečni konji slovenske gospodarske rasti so v precejšnji meri odvisni od prodaje na ruskih trgih. Krka je v lanskem letu v Rusijo izvozila za 224 milijonov evrov blaga in

Milan Kučan

na vzhodne trge za 327 milijonov evrov oziroma tretjino vsega svojega izvoza. Lek je v letu 2014 (novejših podatkov o izvozu po državah še ni) vknjižil 95 odstotkov (750 milijonov evrov) svojih prihodkov iz prodaje na trgih centralne in vzhodne Evrope. Gorenje je v letu 2015 v vzhodni Evropi imelo za 53 odstotkov prometa (650 milijonov evrov). Ob tem velja še omeniti, da je Slovenska industrija jekla, eden od pomembnejših slovenskih izvoznikov, v ruskih rokah. To je torej ekonomski vidik, ki delno pojasnjuje "poseben odnos".

Politični botri

V tem kontekstu pa je potrebno pogledati tudi na politični vidik tega posebnega odnosa, ki ga nikakor ne gre zanemariti. Srečanje in spominska svečanost na Vršiču je simboličen višek in najbolj nazoren prikaz prijateljstva med Rusijo in Slovenijo. Prireja ga že vrsto let Društvo Slovenija Rusija (DSR). Za pravilno razumevanje politične podpore prijateljskim odnosom s Putinom tudi v času, ko je (bil) ruski predsednik nezaželena oseba, lahko pogledamo prav v vodstveno strukturo tega društva. Njegov predsednik je Saša Geržina, upokojeni gospodarstvenik in diplomat. V tem kontekstu je morda še bolj zanimivo dejstvo, da je Geržina podpredsednik stranke Desus in tesni sodelavec predsednika stranke in – pozor pozor – zunanjega ministra Karla Erjavca. Geržina je bil z izjemo lanskega leta (a k temu še pridemo) navadno tudi govornik na slavnostnih prireditvah na Vršiču. To še ni vse. Geržinov sin Aleksander je bil kot diplomat v zadnjih letih med drugim tudi vršilec dolžnosti generalnega direktorja Direktorata za bilateralo in evropske zadeve: mlajši Geržina je imel precejšnjo moč pri vzpostavljanju institucionalnih vezi z drugimi državami na bilateralni ravni, tudi z Rusijo. Aleksander Geržina je bil lani tik pred premestitvijo na zelo pomembno veleposlaniško mesto v Zagrebu: imenovanje je spodletelo zadnji trenutek, ker je na dan prišlo, da naj bi si izplačal za 12 tisoč kilometrov potnih stroškov (skupaj 4.500 evrov). Od zagrebškega imenovanja potem ni bilo več nič. Če povzamemo ta del, torej: zunanji minister Erjavec ima že med najtesnejšimi sodelavci močne predstavnike t. i. ruskega lobija.

Pa pojdimo naprej. V upravnem odboru DSR najdemo še enega znanega in vplivnega politika. Govorimo o Metodu Dragonji, donedavnem državnem sekretarju na finančnem ministrstvu, ki ga je odnesla afera Luka Koper. O njem so v prejšnjih tednih že večkrat pisali. V vladi Alenke Bratušek najprej in Mira Cerarja kasneje je vlekel številne niti. Ena od teh je peljala prav tudi v DSR: spomnimo še naj, da je bil Dragonja med 2008 in 2014 direktor predstavništva NLB Rusija.

Vplivnih slovenskih osebnosti v podobnih društvih je še veliko. Vzemimo v pretres, recimo, Slovensko-ruski poslovni svet (SRPS). V SRPS je na primer funkcionar z ministrstva za zunanje zadeve Stanislav Raščan, ki je danes na MZZ odgovoren za sektor strateških študij in analiz. Predsednik tega društva je Janez Škrabec, nepremičninski podjetnik, ki je ravno v Rusiji in v bližnjih državah našel zelo donosen trg. Njegovo podjetje Riko deluje na ruskem območju že dolgo obdobje, pred leti so ga slovenski mediji vzeli pod drobnogled zaradi poslovnega sodelovanja z enim od podjetnikov, ki je bil dokaj blizu beloruskemu samodržcu Aleksandru Lukašenku. Škrabec sedi tudi v upravnem odboru Foruma 21, interesnega združenja, ki mu predseduje Milan Kučan.

In da zaokrožimo še ta politični vidik... dolgujemo vam odgovor na prej postavljeno vprašanje: kdo je bil lani ob pomembnem gostu, ruskem premieru Medvedjevu, slavnostni govornik pri Ruski kapelici? Seveda, Milan Kučan, ki je mimogrede tudi častni član Društva Slovenija Rusija.

Slovesnost ob Ruski kapelici

Ob spominski slovesnosti pri Ruski kapelici pod Vršičem bo Slovenijo od četrtka, 28., do nedelje, 31. julija 2016, obiskala delegacija ruske pravoslavne Cerkve, ki jo bo vodil predsednik Oddelka za zunanje cerkvene zadeve pri moskovskem patriarhatu nj. eksc. metropolit Ilarion. Metropolita Ilariona bodo v petek, 29. julija, ob 11. uri sprejeli ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore, podpredsednik Slovenske škofovske konference in celjski škof msgr. dr. Stanislav Lipovšek ter drugi predstavniki Slovenskega ekumenskega sveta pri SŠK. Isti dan bo ob 17.45 na trgu pred cerkvijo Marijinega vnebovzetja v Kranjski Gori nastop pevcev ruske pravoslavne Cerkve, ob 18.30 bo sv. maša s pravoslavno molitvijo. V nedeljo, 31. julija, ob 9.00 bo v cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pravoslavno bogoslužje, ob 20.00 nastop zbora ruske pravoslavne Cerkve v cerkvi Marijinega oznanjenja na Tromostovju v Ljubljani. Člani delegacije ruske pravoslavne Cerkve se bodo srečali tudi z apostolskim nuncijem v RS nj. eksc. msgr. Juliuszem Januszem, predstavniki srbske pravoslavne Cerkve in drugimi predstavniki verskega in družbenega življenja.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (26)

Mariza Perat

Omenjeni Louis Justin Duconte Bouhort se je po petdesetih letih, 23. avgusta 1908, ob jubilejnem romanju in 50-letnici prikazovanj, udeležil procesije, ki so jo v Lurdu priredili lurški ozdravljenci.
Dne 8. decembra 1933 je 77-letni Louis kot častni gost v Vatikanu prisostvoval slavju ob razglasitvi Bernadette Soubirous za svetnico.
Eno izmed nenadnih ozdravljenj, ki sta ga zdravniška in cerkvena komisija priznali kot čudežnega, se je zgodilo 26. avgusta 1938.
Tega dne je s starši prispel v Lurd Francis Pascal, deček štirih let, doma iz okolice Avignona. Zbolel je za meningitisom, ki mu je povzročil paralizo obeh rok in obeh nog. Poleg tega je popolnoma oslepel. Zdravniki so izjavili, da ni nobenega upanja, da bi se stanje kdaj izboljšalo. Starši so v živi veri prišli v Lurd in tu Boga in Sveto Devico prosili za otrokovo ozdravljenje. Ko so dečka drugič položili v kopel z lurško vodo, je nenadoma spregledal. Izginila je tudi paraliza rok in nog. Deček se je s starši zdrav vrnil domov.
Čudežno je ozdravela tudi Delizia Cirolli, rojena 17. novembra 1964 v kraju Paterno', približno 20 km severozahodno od mesta Catania na Siciliji.
Deklici se je v začetku leta 1976 na desnem kolenu pojavila oteklina z bolečinami. Zdravniki so v gornjem delu piščali desne noge ugotovili kostnega raka, ki je že imel metastaze. Hoteli so ji odrezati nogo, toda ker je bil rak že razširjen, so to misel opustili, saj bi tako samo še povečali dekličino trpljenje. Prisodili so ji še kakih šest mesecev življenja ter jo izročili staršem, ki so jo odpeljali domov.

Delizia Cirolli

Med prebivalci mesteca Paterno' je nastala velika žalost. V župniji sv. Barbare, kamor je Delizia spadala, so župljani začeli zbirati denar, da bi ji omogočili romanje v Lurd. Umirajoča deklica se je skupaj z materjo udeležila romanja, ki je bilo od 5. do 13. avgusta 1976. Vsi romarji so molili za dekličino ozdravljenje, prav tako tudi tisti, ki so ostali doma. Vendar Delizia v Lurdu ni ozdravela. To je pri vseh povzročilo veliko razočaranje, samo Delizia ni obupala. Njena vera je ostala trdna. Vedela je, da je v ljubečih božjih rokah.
Kljub dekličinemu brezupnemu stanju, deklica je v tem času tako shujšala, da je tehtala samo 22 kg, so vsi člani župnije skupaj z malo bolnico še naprej molili in prosili za čudež, mati pa ji je ves čas dajala lurško vodo. In na božični dan 1976 se je čudež res zgodil. Oteklina na kolenu se je nenadoma zmanjšala, bolečine so popustile. Deklica je spet lahko brez pomoči hodila in kmalu zatem je znova začela obiskovati tudi šolo. Kostni rak je izginil.
Naslednje leto, 1977, je Delizia odšla v Lurd in se tu z dokumenti, ki so jih zdravniki izdali med njenim zdravljenjem, predstavila na lurškem Zdravniškem uradu. Ta je po podrobnih in tehtnih raziskavah, ki so trajale tri leta, dne 28. julija 1980 izjavil, da je do ozdravljenja kostnega raka prišlo v nasprotju z vsemi zdravniškimi predvidevanji in je torej to ozdravljenje popolnoma nerazložljivo.
To poročilo je omenjeni urad posredoval Mednarodnemu Zdravniškemu odboru, ki prav tako deluje v Lurdu. Ta je spet z vso vestnostjo proučil omenjeno ozdravljenje in 26. septembra 1982 izjavil, da je ozdravljenje kostnega raka Delizie Cirolli povsem nerazložljivo.
To je potrdila tudi škofijska komisija v mestu Catania in 28. junija 1989 je tamkajšnji škof Luigi Bonmarito slovesno izjavil, da se je ozdravljenje Delizie Cirolli zgodilo na čudežen način. To je bil 65. lurški čudež, ki ga je cerkvena oblast potrdila.
Tudi po tem priznanem ozdravljenju je v Lurdu bilo še več drugih čudežnih ozdravljenj. Tako je dne 9. septembra 1993 nenadoma ozdravel Jean Salaun iz mesta Chartres, ki je trpel zaradi multiple skleroze.
Nenadno in nerazložljivo ozdravljenje pa se je v Lurdu zgodilo tudi letos 11. maja 2016.
Dnevnik Avvenire z dne 13. maja poroča, da je nenadoma ozdravela deklica, stara šest let, gluha pravzaprav od rojstva. Deklica živi v Liguriji in se je z materjo, staro materjo in mlajšim bratom udeležila romanja v Lurd, ki ga je od 8. do 12. maja pripravila organizacija UNITALSI iz Milana. Ravnatelj omenjene organizacije, g. Giuseppe Secondi, pripoveduje, da se je zvečer ob 20.30 igral z deklico. Ko ji je povedal, da ima druge obveznosti in naj se vrne k materi, si je deklica snela oba slušna aparata. Mati ji je ukazala, naj aparata takoj postavi na svoje mesto, deklica pa je odgovorila:
"Ne potrebujem ju več! Slišim"!
Dekličina mati je ob odhodu iz Lurda povedala, da se je hčerka rodila pri 26 tednih, na Božič 2009, medtem ko bi se morala roditi v začetku aprila. Ob rojstvu je tehtala 800 gr. Tri mesece je bila v bolnišnici Gaslini v Genovi. Da bi ji rešili življenje, so ji dajali zdravila, ki so ji povzročila nekatere možganske krvavitve in ji izžgala oba sluhovoda. Zdravniški pregledi so dognali globoko gluhoto na obeh ušesih. Potrebna sta bila slušna aparata.
Omenjena gospa, ki je s svojci bila prvič v Lurdu, je tudi povedala, da se je za romanje v ta milostni kraj odločila zato, da se Božji Materi zahvali, ker ji je ohranila hčerko, ki je kljub vsemu zrasla vesela in zadovoljna, pa tudi zato, da bi se ji priporočila za nadaljnjo pomoč v težavah življenja. Gospa je še dodala:
"Res se mi zdi, da hčerka bolje sliši brez aparatov, saj bi si ju drugače ne bila snela. Otroci ne lažejo. Sem verna", nadaljuje gospa, "vendar hočem, da se o tem, kar se je zgodilo, izreče znanost. S temi stvarmi se ni šaliti".
Mati je zato deklico takoj odvedla na Zdravniški urad v Lurdu. Tu niso dali nobene izjave, ampak so zahtevali vse dokumente, ki so jih zdravniki do takrat izdali, zahtevali pa so tudi nove. "To", je pojasnila dekličina mati, "je ravno prav, kajti jutri ima hčerka pregled, kjer bi ji morali izmeriti sluh in ji, kot se je pred odhodom v Lurd zdelo potrebno, namestiti še močnejša slušna aparata. Ne vem, kaj se je zgodilo", pravi gospa, "vem samo, da je to, kar se je zgodilo, nekaj lepega".

/ dalje

NOVI GLAS
ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail **paljk@noviglas.eu**
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Vršilec dolžnosti predsednika** prof. Peter Černic
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail **gorica@noviglas.eu**
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail **trst@noviglas.eu**
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail **uprava@noviglas.eu**
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, **SWIFT** ali **BIC koda**: ICRAITRRES0
ali **IBAN:** IT 67 M 05484 12401 001570069280, **SWIFT** ali **BIC koda:** CIVIIT2C
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 – 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B – Videm.
Tel. št. 0039 0432 299664 – Faks 0039 0432 512095 – E-mail info@publistarudine.com
Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji **USPI** in Zveze katoliških tednikov v Italiji **FISC**
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250
To številko smo poslali v tisk v torek, 26. julija, ob 14. uri

Internetne pasti

Spletne nevarnosti v času dopustov

V ekipi projekta *Varni na internetu* opozarjajo na nekatere nevarnosti, ki v poletnem času prežijo na dopustnike. Med drugim svarijo pred prevaranti na spletnih oglasnikih ter svetujejo previdnost pri uporabi javnih računalnikov. Ravno pri teh je namreč največja verjetnost, da so okuženi z virusom, trojancem ali črvom, opozarjajo.
Kot so zapisali, uporaba okuženega računalnika pomeni, da ima lahko nekdo dostop do vseh podatkov, ki jih vpisujemo oz. do vseh spletnih strani, ki jih obiščemo. Pri uporabi javnih računalnikov tako med drugim močno odsvetujejo vpisovanje svojih osebnih podatkov in gesla, prijavljanje v elektronsko pošto, družbena omrežja ali dostopanje do službenega omrežja.
Nekoliko varnejši dostop do interneta predstavlja uporaba brezžičnih omrežij, ki so, denimo, brezplačno ali za zmerno ceno dostopna na letališčih, kavarnah ali hotelih. Vendar pa, če brezžična dostopna točka ni dovolj zavarovana, lahko pride do prestrezanja omrežnega prometa, kar pomeni, da lahko neznanec spremlja ves omrežni promet, opozarjajo.
Posebno previdnost po besedah projekta zahteva t. i. ad-hoc brezžično omrežje, ki ga nekdo ustvari kar na svojem računalniku. V tem primeru se posameznik poveže neposredno na prenosnik neznanca. Tovrstna omrežja so navadno označena z nekoliko drugačno ikono, zato v projektu svetujejo, da se uporabniki vedno pozanimajo, katero je pravo omrežje hotela oz. lokacije, kjer dostopajo do interneta. Če je na voljo izbira med nešifriranim in šifriranim omrežjem, naj izberejo le-tega, pravijo.
Previdnost svetujejo tudi pri najemanju apartmajev prek platform, kot je, denimo, Airbnb. Kot so zapisali, prevaranti na popularni platformi objavijo svoj oglas za "neverjetno" stanovanje po izjemno nizki ceni. Zatem pa komunikacijo in plačevanje speljejo stran od platforme, ki sicer potrošnika ščiti v primerih, ko gre kaj narobe. Administratorji tovrstne "neverjetne ponudbe" sicer redno odstranjujejo, kljub temu pa je dovolj že nekaj ur, da zavedejo večje število potrošnikov.
Tovrstne oglase najdemo tudi na slovenskih spletnih oglasnih portalih. V ekipi *Varni na internetu* zato svetujejo, da uporabniki izbirajo samo uveljavljene ponudnike, ki so na portalu registrirani že dalj časa, njihovo verodostojnost pa potrjujejo tudi številne pozitivne izkušnje drugih uporabnikov.
Uporabnike na internetu zavajajo tudi lažne agencije, ki ponujajo zelo ugodne letalske karte in namestitve za različna potovanja. Takšne lažne ponudbe lahko posamezniki prepoznajo po neverjetno ugodnih cenah, prav tako pa naj bodo pozorni na kontakte, navedene na strani, svetujejo v ekipi. Znak za previdnost je, če "agencija" uporablja brezplačni elektronski predal, kot je, denimo, Gmail, ali če na strani ni nobenih podatkov o ponudniku oz. registriranem podjetju.

Pred vpisom številke kreditne kartice na kateremkoli spletnem mestu v ekipi svetujejo, da uporabniki poiščejo znake, ki kažejo na varno povezavo. Prenos podatkov je varen in šifriran, če se URL naslov spletnega mesta začne s HTTPS. V URL naslovni vrstici je tudi ikona s ključavnico, kar je signal za varno oddajanje podatkov o kreditni kartici, zeleno obarvana vrstica z varnostnim stanjem pa pove, da je digitalno potrdilo dodatno preverjeno, pišejo v ekipi.
Ob načrtovanem nakupu vstopnice za koncert, glasbeni festival ali tekmo pa je na uradni spletni strani organizatorja dobro preveriti, katere agencije so pooblaščene za prodajo vstopnic. "Vstopnice lahko prodajajo tudi posamezniki prek različnih spletnih oglasnikov in v takšnih primerih vztrajajte pri plačilu prek posrednika PayPal, ne nakazujte denarja neposredno na bančni račun", še svetujejo v ekipi.

NATUROPATSKI NASVETI (118)

Erika Brajnik

ZLO, BES IN JEZA

Vsako nasilno dejanje izvira iz pomanjkanja ljubezni. O tem nam govori že Edward Bach, ki z Bachovimi cvetnimi esencami uravnava 38 različnih emocionalnih stanj človeka. Vsaka disharmonija (nepotrpežljivost, jeza, ljubosumje, nevoščljivost, samovšečnost, izguba nadzora itd.) izvira iz pomanjkanja ljubezni.
Pogosto slišimo izjavo: "Vročina mu je udarila v glavo". Navadno izrečemo ta stavek sredi poletja in mislimo na človeka, ki je izgubil nadzor nad seboj, nad svojimi dejanji in je v navalu besa in jeze storil grozovito dejanje, na katerega se navadno niti ne spomni.

Tradicionalna kitajska medicina in antična grška medicina obravnavata organe našega telesa širše kot naša uradna medicina. Obe povezujeta organe in čustva, ki iz njih izhajajo, in obratno, enostavneje povedano: čustva napajajo organ, iz katerega izhajajo, in organ napaja in uravnava določene emocije.
Jetra in žolč sta tista dva organa, ki nadzorujeta čustvo jeze. Po TKM se bes rodi v jetrih, ki preko krvi pride do glave in tam izzove nekontrolirano vedenje.
Poznamo več vrst jeze: lahko se zdravo razjezimo, če nas določena oseba ali situacija razjezi, takrat se jeza pokaže, vendar za kratek čas, ko situacija mine, izgine tudi jeza.
Ko je deficit jeter močnejši, energija jeter oteži kri, ki kot pregosta pride do možganov, in takrat se človeku dogaja, da ga vsaka malenkost, napačen gib, napačen pogled itd., spravi ob živce tako močno, da izgubi nadzor nad samim seboj in ne ve več, kaj dela, se razbesni, postane nasilen, grob, močen (saj ti da moč), napadalen, ubijalski, izgubi razsodnost in se v navalu jeze dejansko ne zna ustaviti.
Jeza se pojavi brez nobenega konkretnega objektivnega razloga. Oseba, ki vztraja in napačno napaja organ jetra in teh epizod izbruha ne ustavi, postane večno jezna in besna, nenehno bi se kregala, v njenih očeh vsak postane sovražnik, napadalec in slab človek. Taka oseba postane manipulantska, frustrirana, negativna, kritična itd.
Lahko pozdravimo jezo v nas? Lahko je NE hranimo!
Hrana, ki energetsko šibi jetra: mlečni izdelki, oreščki, pomaranča, češnja, sliva, paprika, jajčevci, poper, paradižnik, česen, čebula, por, čemaž, kava, čokolada in kakav, losos, kislo zelje, kis, začimbe, arome, dišavnice, zelišča.

/ dalje
www. saeka. si

Zla slutnja ...

Smreke brez konca

Grem, z nahrbtnikom na rami in s tišino v žepu. Na dvatisoč metrih je slišati samo veter in oblake. Hrup je daleč spodaj. Zato so misli vse bolj živahne, zato jih je vse več. Ko grem po teh stezah med kamenjem in travami. Tu je nebo še neskaljeno. Tu je tišina tako gosta, da bi jo lahko rezal z nožem. Tu se veter igra z oblaki in vrhovi so tako blizu, da jih lahko božaš z dlanjo. Tu je vse manj človeškega in vse polno večnosti.

Razmišljam, da sem šla na pot polna težkih misli. Ko se dvigaš, izginjajo, izhlapijo. Um postane čist, prozoren. Pretežak je naš vsakdan, da bi segal do sem, do te višine, do tega modrega neba. Pred točno sto leti je med temi skalami dišalo po smrti in trpljenju. Umirali so v rovih in granate so mrcvarile skalovje. Baje je bilo to zadnjič, ko so te gore okusile vojno. Nikoli več ne bo prišla sem gor, ne splača se, nikomur ni več do tega. Sedaj pametne bombe pobijajo civiliste v lastnih domovih. In otroke tudi. Vojna se bije v mestih, med ljudmi, med množico. Vojne se igrajo tisti, ki hočejo sejati smrt. V najhujšem primeru bo vrhove doseglo sevanje. Radioaktivno žarčenje. A drevesa in žuželke niso občutljivi na sevanje. Oni nas bodo preživeli. Gledam na morje smrek, ki se spajajo z obzorjem in se spomnim tiste Guccinijeve pesmi... "catene di monti coperte di neve, saranno confine a forese di abeti, ma noi, noi non ci saremo... "... "gorske verige, pokrite s snegom, bodo meja smrekovim gozdovom, a nas, nas ne bo... "

Nas ne bo. In v objemu te nedoumljive lepote, v tej harmoniji, v tej paleti edinstvenih barv, sploh ne bo zaznati, da nas ni. Tu je čutiti samo popolnost stvarstva. Tu se čuti tista harmonija, ki je spodaj, v dolini, ni več nikjer. V dolini je kaos, ki ga je zagrešil človek. Uničenje in kaos. Bolečina, ki je tem vrhovom neznana.

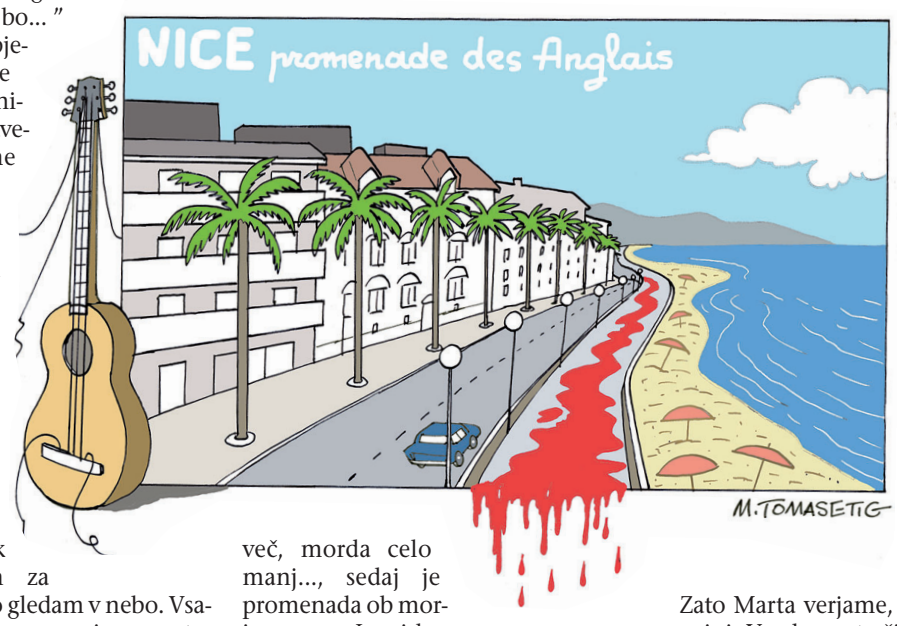

Odložim nahrbtnik in ga uporabim za vzglavnik, da lahko gledam v nebo. Vsakič, ko tako ležim, se spomnim na potovanja iz mladih let. Z nahrbtnikom..., ki je prepogostokrat postal vzglavnik. Morda je bilo pred tridesetimi leti, morda celo več, morda manj. Spominjam se, kako sva s prijateljem Markom v največji vročini vlačila težke nahrbtnike po promenadi ob morju. Nica. Samo petičneži. Midva umazana in lačna. V teh dragih lokalih si nisva mogla privoščiti niti kave, sanjala sva pa kruh s sirom in salamo. In vlačila s sabo šotor in lonček za čaj. A vseeno, bila sva tu, na Azurni obali, med palmami in razkošjem. In morje, lepota elitnega Mediterana, ljudje, glasba. Kako brezskrbno sva šla po tisti promenadi. Polno ljudi je hodilo z nama. Brezskrbnih ljudi. Trideset let, morda več, morda celo manj..., sedaj je promenada ob morju prazna. In ni hrupa, niti smeha niti razkošja več. Kri in ječanje.

Spomini. Na večer, preden sem šla v gore, sem na spletni strani dvajsetletne prijateljice iz Ronk prebrala pismo, ki ga je italijanska univerzitetna študentka napisala svoji mami dan po atentatu v Nici... Mama, umrla bom kot žrtev terorističnega napada, piše 26-letna Marta Baggiani. Tako ti govorim, ker je to zelo verjetno. Spadam namreč v tisto srečno generacijo mladih, ki nam je bila dana možnost, da smo študirali in spoznavali svet. In tega vsekakor nismo počeli z namenom, da bi pozneje čepeli doma, zaklenjeni in polni bojazni.

Marta piše, da, če bi se rodila v Siriji ali na Bližnjem vzhodu, bi verjetno nikoli ne spregovorila o tem. V tem primeru bi namreč imela zelo malo možnosti, da bi doštudirala in sploh preživela do te starosti. Ampak Marta se je rodila v Italiji, v tistem predelu sveta, kjer smo do danes zelo malo vedeli o teroristih. In vojni. Potem se je zgodilo, da je vse to prišlo do nas. Zato Marta verjame, da bo umrla v tej vojni. Ve, da so starši njenih staršev ali celo nonoti, umirali v drugačnih vojnah. Kjer je bilo vse skupaj bolj jasno, samoumevno, ampak zato nič manj kruto.

Pisma ne morem in ne morem pozabiti. Koliko resnice je v besedah mlade študentke, ki razmišlja, kot sem razmišjala sama v tistih srečnih letih, ko sem z nahrbtnikom potovala po Nici in Evropi. Tedaj sem komaj kdaj telefonirala domov. Denarja za telefon nisem imela, in vedela sem, da starše ne skrbi preveč. Evropa je bila tedaj bogata in brezskrbna. In mladi smo z vlakom potovali in spoznavali ljudi in dežele. Ne vem zakaj, a ima me, da si zapojem pesmico, ki smo jo peli kot otroci v koloniji... "Vse slovenske deklice hodijo per il mondo poslušat muziko, per ballare il tango... "

Tudi jaz sem hodila po svetu, da bi poslušala muziko. Na vseh trgih, v vseh mestih, na vseh postajah je vsakič kdo igral na kitaro. Pesmi, Simon and Garfunkel, pesmi Johna Lennona. *The sound of silence*, zvok tišine, *Immagine... Immagine je* pesem, ki je bila himna naše generacije. A sedaj nihče več ne verjame besedilu. Predstavljaj si, da vsi ljudje živijo samo za današnji dan, predstavljaj si, da ni držav in niti religij... Ne morem si več predstavljati tega. Vse to je, obstaja, države, religije in vojne... v najbolj negativnem pomenu besede. In še marsikaj drugega, kar nam ne dovoli, da bi živeli za ta sončni dan in za to modro nebo. Ki nam ne dovoli, da bi sploh živeli.

Sonce greje moje premražene spomine, poletje je, a v srcu je strah pred zimo. Nekaj kot slutnja, nekaj kot zlo neznanega, nekaj, česar nočem imenovati. Prerokovana, je nekoč napisal Finžgar. Prerokovana... kako težka beseda. Kako težka slutnja. Grem po stezi, greben valovi v vetru. Trave, zelena v tisočih odtenkih, pot, ki gre v dve smeri. Nekje daleč je večnost, spodaj, globoko med prepadi, dolina. In prižgan radio, ki še vedno govori o Nici.

Suzi Pertot

Živimo zdravo!

Hitre diete le povečajo delež maščobe v telesu

Znanstveno dokazano je, da se med hitrim hujšanjem z izredno nizkim vnosom kalorij telo obnaša enako kot med hudim stradanjem. Posledica takih diet pa je tudi porušeno razmerje med mišičnim in maščobnim tkivom. Poveča se namreč delež maščobnega in zniža delež mišičnega tkiva ter vode, opozarja Matej Gregorič z NIJZ.

Drastične diete zagotavljajo manj kilogramov, a večji delež maščobe

Naše telo je evolucijsko ustvarjeno za pomanjkanje hrane. Zato se med hudim stradanjem bazalni metabolizem zniža na najnižjo možno mero in metabolizem telesa se izredno upočasni. Telesu v takih okoliščinah primanjkuje goriva, telo pa se tako z vgrajenimi hormonskimi in encimskimi mehanizmi prilagodi na znižan vnos energije in varčuje za pozneje, navaja Gregorič z Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ).

"Čim bolj je drastična dieta, bolj telo varčuje z vneseno energijo in dejansko hujšanje se upočasni", je opozoril za STA. Pri takem hujšanju pretežno izgubimo vodo - ta namreč predstavlja dve tretjini teže telesa odraslega človeka - in mišično maso, medtem ko črpanje energije iz maščevja poteka počasneje.

Ker pa navadno takšnih nizkoenergetskih diet ne moremo vzdrževati na dolgi rok, kmalu preidemo na normalno, staro obliko prehranjevanja. "Telo, ki se je navadilo stradati in preživeti z malo energije, sedaj naenkrat dobi preveč hrane in kalorij. V nadaljevanju sledi, da vse viške energije telo skladišči, zato se teža vrne na začetno raven ali pa se celo še zredimo", Gregorič pojasnjuje jo-jo efekt.

Modne shujševalne diete pa nimajo le estetskih posledic na telo, ampak lahko pripeljejo celo do pomanjkanja posameznih hranil, to pa vodi k boleznim, na primer slabokrvnosti, k psihičnim spremembam, motnjam krvnega obtoka in srčnega utripa.

"Shujševalne diete lahko v izjemnih primerih privedejo do prehranskih motenj. Ogromno ljudi hujša ali razmišlja o hujšanju, prodaja se ogromno knjig o dietah, hujšanju in zdravem prehranjevanju, pa vendar se telesna teža med prebivalstvom povečuje", opozarja.

Z več majhnimi obroki hitreje shujšamo kot z enim velikim

Ključ za učinkovito izgubljanje maščobnega tkiva je tako v uravnoteženi prehrani, ki naj bi bila razporejena na manjše obroke čez cel dan, ter v gibanju.

S pogostimi manjšimi obroki ne izboljšamo le nadzora nad dnevnim energijskim vnosom, saj povečamo občutek sitosti in zmanjšamo možnost prenajedanja. S tem nižamo vsebnost maščob v krvi in ugodno vplivamo na raven sladkorja v krvi ter zmanjšamo tveganja za hranilno in energijsko podhranjenost.

Zdravo je pojesti toliko obrokov, da imamo stalno ravno prav poln želodec. S tem se izognemo možnosti, da bi pojedli preveč za en obrok.

Raziskave kažejo, da manjkajoči obroki povzročijo, da pri naslednjem obroku pojemo več in izberemo manj kakovostno hrano. "Zatečemo se k junk hrani in sladkemu, saj nam ta daje občutek večjega zadovoljstva", opozarja Gregorič.

Telo pa se drugače obnaša, če v enem dnevu zaužijemo enako energetsko vrednost z več obroki ali pa z enim. Ob izpuščenem obroku telo izgubi energijo in jo z varovalnimi hormonskimi in encimskimi mehanizmi nadomesti s shranjevanjem vsega, kar pojemo pri naslednjem obroku.

Z manjšimi obroki preprečujemo tudi nagle dvige krvnega sladkorja in s tem inzulina, ki vodijo odvečni sladkor do celic, kjer se le ta shrani kot višek v obliki maščob. Več majhnih obrokov obremeni trebušno slinavko precej manj, kot če bi enako količino hrane zaužili naenkrat, pojasnjuje Gregorič.

Če jemo večkrat po malem, mora trebušna slinavka proizvesti naenkrat veliko manj inzulina, s tem pa preprečujemo inzulinski šok, ko nam višek inzulina vliva potrebo po novi hrani.

Brez zajtrka počasnejši in debelejši

Ena od zmot pri hujšanju je po besedah Gregoriča tudi preskakovanje zajtrka. "Dekleta se velikokrat odločijo, da ne bodo pojedla zajtrka, saj želijo na ta način zaužiti manj kalorij in posledično hujšati. To seveda ni res. Izkazalo se je, da izpuščanja obrokov niso vodila v zmanjševanje telesne teže, ampak so se ljudje celo zredili", je opozoril.

Poleg tega možgani ne morejo delovati brez energije. "Sposobnost koncentracije in osredotočanja jim omogočamo z neprekinjeno oskrbo z energijo v obliki glukoze, ki po krvi potuje do možganov", navaja. Zato svetuje, naj bo zajtrk sestavljen iz kompleksnih ogljikovih hidratov, na primer žit, ki sproščajo glukozo počasi v krvni obtok in preprečijo velika nihanja ravni glukoze v krvi.

Sladkarije in sladke pijače, živila z veliko dodanega sladkorja namreč hitro dvignejo raven glukoze, a raven glukoze tudi zelo hitro pade. Velika nihanja glukoze v krvi privedejo do slabše osredotočenosti in pomanjkanja koncentracije.

Za možgane so pomembne tudi nenasičene maščobne omega 3 kisline, ki jih najdemo v živilih živalskega in rastlinskega izvora, in so gradniki celičnih membran živcev v možganih. So izjemno pomembne za delovanje možganov in splošno dobro počutje.

Poleg tega je priporočljivo zajtrku dodati še beljakovine, ki so med drugim gradniki prenašalcev živčnih dražljajev v možganih. Torej omogočajo, da možganske celice komunicirajo med seboj, pojasnjuje Gregorič. Nezadosten vnos beljakovin povzroča zmanjšano tvorbo prenašalcev živčnih dražljajev, kar lahko privede do slabše koncentracije in utrujenosti.

Po Gregoričevih besedah je pomembno tudi razmerje med beljakovinami in ogljikovimi hidrati. Izključno beljakovinska prehrana s premalo ogljikovimi hidrati namreč lahko zmanjša količino aminokisline triptofan, ta pa je pomembna pri uravnavanju razpoloženja ter vpliva na spomin in učenje, je opozoril.

Za izgubo 10 kilogramov maščobe moramo vdihniti 29 kilogramov kisika

Maščobe se v telesu shranjujejo v maščobnem tkivu v obliki trigliceridov. V raziskavi, objavljeni v eni od znanstvenih revij, so prikazali, da je za izgubo 10 kilogramov telesne maščobe potrebno 29 kilogramov vdihanega kisika. V metabolni reakciji, ki pri tem poteče, pa nastane 28 kilogramov ogljikovega dioksida in 11 kilogramov vode.

Pri tem se sprošča toplota, ki je stranski produkt te reakcije, ne pomeni pa, da se maščoba pretvori le v toploto. Ogljikov dioksid in voda, ki sta produkta te reakcije, se izločita iz telesa z dihanjem, torej skozi pljuča.

"Ugotovitve ne pomenijo, da bomo zgolj z več dihanja pokurili več maščobe. S tem si bomo kvečjemu povzročili vrtoglavico. Seveda je za izgubo telesne mase še vedno potrebna fizična aktivnost, ki povzroči, da se zaloge maščobe sploh začnejo porabljati. Ko pa se ta proces začne, produkte razgradnje, torej ogljikov dioksid in vodo, izločimo z dihanjem", navajajo na inštitutu za nutricionistiko.

Novo ime slovenskega športa v Italiji

Medalji na kadetskem evropskem prvenstvu

Karen Hervat je novo ime slovenskega športa v Italiji. Ko gre za uspehe najstnikov, kaže sicer vedno biti izjemno previdni. Zato pa dolžnostno in z veseljem obeležujemo velik dosežek 15-letne lokostrelke tržaškega društva Ascat (Compagnia Arcieri Trieste), ki se je vrnila z mladinskega evropskega prvenstva v Bukarešti z dvema kolajnama. V kategoriji kadetinj (letnik 2001) je osvojila zlato odličje ekipno v dresu italijanske reprezentance, med posameznicami pa je iztržila bronasto medaljo. Zanjo je bilo to sploh prvo veliko mednarodno tekmovanje, njen obračun pa je kajpak sijajen. Sploh so bile azzurre na romunskem EP izredno uspešne, Tatiana Andreoli, ki je nastopila na ekipni tekmi skupaj s Karen in z Eliso Ester Coerezza, je postala tudi prvakinja posamezno. Treba je namreč vedeti, da ima Italija v lokostrelstvu bogato tradicijo in redno osvaja kolajne tudi na svetovnih prvenstvih in olimpijskih igrah (nazadnje se spomnimo Tržičana Mattea Bisianija, ki je streljal tudi na tekmah pri nas).

Karen Hervat je svojčas tekmovala tudi za bazovsko Zarjo, pri kateri se je tudi začela ukvarjati s to športno panogo. Njen trener je zgodovinski spomin belo-rdečega bazovskega kluba Moreno Granzotto, ki je bil pri Zarji najprej odličen tekmovalec, nato pa trener. Dijakinja družboslovnega liceja Anton Martin Slomšek iz Trsta, doma iz Hrvatov v dolinski občini, je letos nastopila in opozorila nase tudi na drugih manjših mednarodnih mitingih, v prvi etapi evropskega prvenstva za kadetinje na Madžarskem pa je bila ekipno že zlata. Še pred tem je bila uspešna na državnih prvenstvih najmlajših kategorij. Obetavna lokostrelka ogromno trenira, njen trener, ki jo usmerja že polnih osem let, torej od malih nog, je v pogovoru s kolegi Primorskega dnevnika ocenil, da je v letošnji sezoni izstrelila za trening kakih 42 tisoč puščic.

HC

Osebni spomini na pot osamosvajanja Slovenije (3)

Samostojni

NABORNIKI

Tudi med svetovnim nogometnim prvenstvom 1990 sem preko agencij spremljal doganja v Sloveniji, predvsem zasedanja v novoizvoljenem družbenopolitičnem zboru slovenske skupščine. Med 25. junijem in 2. julijem 1990 je bil izglasovan ustavni zakon za uresničitev temeljne listine o samostojnosti in neodvisnosti.

Kljub avgustovski vročini je Peterletova vlada delovala s polno paro. Zunanji minister Rupel je prepričeval zahodno diplomacijo, da je Slovenija na pravi poti, obrambni minister Janša pa je poleg reorganizacije teritorialne obrambe skušal prepričati vrh jugoslovanske vojske, da imajo slovenski naborniki vso pravico služiti vojsko doma. Pogajanj med slovensko in delegacijo JLA, ki jo je vodil admiral Stane Brovet, se je udeležil tudi predsednik zveznega izvršnega sveta Marković. Pogajanja so se vlekla ves september brez vidnejših rezultatov, slovenski starši pa so odločno zahtevali, da njihovi sinovi nadaljujejo služenje vojske v Sloveniji. Med množico na trgu pred parlamentom v Ljubljani sem zagledal tudi Tržačana, zgodovinarja Borisa Gombača, ki je bil takoj pripravljen spregovoriti v italijanščini za drugi TV dnevnik. Od njega sem izvedel, da je bilo sila napeto na beograjskem srečanju, ko je Marković obtožil slovensko skupščino, da obravnava dokument o napadih na vojašnice in druge objekte jugoslovanske vojske v Sloveniji. Izkazalo pa se je, da je obveščevalna služba vojske poslala beograjski vladi povsem izmišljeno poročilo.

Sredi septembra se je oglasil poslanec Grillo. S pomočjo kolega Iva Jevnikarja, ki je bil tedaj deželni tajnik Slovenske skupnosti, sem se s tajniki strank Demosa dogovoril za obisk italijanskega parlamentarca. Na letališče v Ronkah je dopotoval s tajnico in me prosil, da bi ga še prej peljal k sorodnikom v Gradišče ob Soči, kjer so nam obilno postregli s pršutom in tokajcem. Prenočili smo v Ljubljani in se najprej srečali s članom predsedstva Ivanom Omanom. Razgovor je prekinil tajnik predsedstva, ki je Omanu prinesel potni list za uradno potovanje v Avstrijo. V parlamentu smo se srečali s predsednikom Francetom Bučarjem, ki je Grillu povedal, da razume italijansko, ker so ga fašisti konfiniali v Gonarsu, nato so ga odpeljali v Nemčijo, vendar je med prevozom pobegnil in se pridružil partizanom. Italija, je dejal, se nam bo morala opravičiti za zlo, ki so nam ga povzročili, še posebej pa Primorcem. V preddverju parlamenta smo srečali brata Podobnik. Grillo se je čudil, da sta tako mlada že v samem političnem vrhu. Janez je tedaj komaj dopolnil 31, Marjan pa še ne 30 let. Peš smo se napotili do sedeža RTV, bližnji, nekdanji sedež Socialistične zveze delovnega ljudstva so namreč dodelili novim političnim strankam. Tu smo se sestali z vodjo Demosa Jožetom Pučnikom. Spet je bilo treba prevajati, kajti Grillo je znal le nekaj francoščine. Pučnik je podrobno nakazal strategijo slovenske politike in napovedal plebiscit, na katerem se bodo prebivalci Slovenije izrekli, ali želijo samostojno državo. Na sedežu Krščanskih demokratov nas je sprejel upravni tajnik, končno pa smo se oglasili še na republiškem sekretariatu za informiranje, kjer smo imeli izčrpen pogovor s kolegom in dobrim znancem Stanetom Staničem, dolgoletnim dopisnikom Dela iz Beograda, ki je bil v Peterletovi vladi eden redkih strankarsko neodvisnih republiških sekretarjev. Tako so se še po starem imenovali ministri raznih resorjev. Grilla kasneje nisem več slišal, ni se oglasil, po razpustitvi republikanske stranke je presedlal k Berlusconiju.

Osamosvojitvena vlada

Konec septembra je skupščina izglasovala ustavna dopolnila, ki so bila sila pomembna za slovensko suverenost. Omenim naj le dopolnilo k 63. členu: Če organi federacije sprejmejo odločitve v nasprotju z njihovimi v ustavi določenimi pristojnostmi in s tem posežejo v ustavni položaj in pravice Republike Slovenije, je skupščina dolžna sprejeti ukrepe, s katerimi se zagotovi varovanje z ustavo določenega položaja in pravic Republike Slovenije. Z eno besedo: ustava republike je v Sloveniji nad federativno.

Začele so se priprave na plebiscit. Najbolj goreč zagovornik plebiscita Jože Pučnik je predlagal, naj bi ga izvedli 23. decembra, ko delavci iz južnih republik gredo domov, v Slovenijo pa se vrnejo zaposleni v tujini. 18. novembra je vlada sprejela stališče, da je plebiscit nujen, za njegovo izvedbo pa je potrebno soglasje vseh strank in po pogajanjih je bilo soglasje tudi doseženo. 6. decembra je skupščina odobrila zakon o plebiscitu. Politiki vseh strank so skupno s civilno družbenimi organizacijami agitirali za uspeh plebiscita. Predstavnike slovenskih strank in organizacij v Italiji so povabili v pršutarno v Kobjeglavi. Kot predstavnika tržaškega radia sva bila vabljena tudi Filibert Benedetič za programski, jaz pa za novinarski oddelek. Takoj po pozdravu sekretarja za Slovence po svetu Janeza Dularja, ki je v nekaj besedah orisal vzroke za sklic plebiscita, so zastopniki levo usmerjenih strank in organizacij izrekli pomisleke o morebitni odcepitvi Slovenije od Jugoslavije, češ vera, da bo Slovenija postala samostojna le, če bodo Slovenci dovolj trdni, lahko pripelje do mednarodne izolacije in končno do tega, da se bodo morali ponižno vrniti v Beograd.

Spet drugi so bili mnenja, da bo samostojna Slovenija v Evropi pomenila toliko kot "lipa", kot naj bi se imenoval slovenski denar, praktično nič. Za samostojno Slovenijo se je med redkimi izrekel tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar. Večina je bila proti plebiscitu. Z Benedetičem se nama je zdelo, da naši v narekovaju uporabljajo za ugovarjanje argumente in retoriko Markovića in Miloševića. Besedo je tedaj povzel predsednik Milan Kučan, govoril je dobro uro, ne vem, ali je sogovornike z leve prepričal, gotovo pa je, da po njegovem nastopu ni nihče več prosil za besedo.

Dne 17. decembra so nas povabili na Ig pri Ljubljani in predstavili specialno brigado Moris, ki je bila izredno dobro oborožena. Generali jugoslovanske vojske so se čudili, od kot teritorialcem ameriške puške. 23. decembra je Slovenija glasovala, razglasitev rezultatov pa je bila napovedana za 26. december, ko je bilo v Sovodnjah nagrajevanje primorskih športnikov z obeh strani meje. Prireditev smo v neposrednem prenosu predvajali na valovih tržaškega in koprskega radia. Medtem ko je potekal spored, smo bili na telefonski povezavi s slovenskim parlamentom, da bi se vključili neposredno, ko bi predsednik Bučar razglasil rezultate. Kulturni del prireditve smo poverili igralcu Vladimirju Jurcu. Poslušal sem ga z enim ušesom, z drugim pa sledil dogajanju v Ljubljani. Nenadoma sem zaslišal, da Jurc govori o orožju, puški, oblila me je kurja polt, kajti ljubljanski tisk je istega dne objavil novico, češ da je Združenje slovenskih športnih društev v Italiji, ki je bilo soorganizator nagrajevanja, posrednik pri nakupovanju orožja za slovensko vojsko. Prebledel je tudi predsednik ZSŠDI Odo Kalan. Oba pa sva si kmalu oddahnila, kajti Jurc je puško le slučajno omenil. Hip za tem smo se povezali s skupščino in poslušali predsednika Franceta Bučarja, ki je povedal, da je volilo 1.359.581 volilnih upravičence, za je glasovalo 95 odstotkov ali dobrih 88 odstotkov celotnega volilnega telesa. Jože Pučnik je tedaj vzkliknil: "Jugoslavije ni več". Prihodnjič o podrobnostih priprav na osamosvojitev tako s političnega kot tudi vojaškega in obveščevalnega vidika. Nova slovenska vlada je zorala ledino, saj republiške strukture niso bile pripravljene na nove izzive. Problem je bila tudi oborožitev, kajti lep del za slovensko teritorialno obrambo nabavljenega orožja je bil v skladiščih Jugoslovanske ljudske armade. Novi protiobveščevalni službi se je posrečilo vtihotapiti svojega človeka v sam vrh zveznega generalštaba, kjer so pripravljali načrte za najrazličnejše situacije, ki bi se lahko pojavile v Jugoslaviji.

/ dalje

Saša Rudolf

Avtonomija slovenske manjšine temeljna specifika Dežele FJK

Pogovor SSk s poslanko SVP

Življenje narodne skupnosti, kakršno predstavljamo Slovenci v FJK, sloni na jezikovnih pravicah, a tudi na kakovostni stopnji avtonomije, ki se mora odražati v različnih družbenih segmentih. To je še posebej pomembno, kar se tiče predstavništva v izvoljenih organih ter na nekaterih ključnih področjih, kot sta gospodarstvo in še posebej bančništvo. Na teh osnovah so potekali pogovori s poslanko SVP Renate Gebhard in predsednikom trgovinske zbornice Michlom Ebnerjem, s katerima so se v petek, 22. julija, srečali deželni tajnik SSk Igor Gabrovec, goriški pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek in predsednik SSO Walter Bandelj.

Bančna reforma je bila glavna tema v pogovoru s poslanko Renate Gebhard; srečanje je bilo na sedežu SVP v Bocnu. Gebhardova je namreč članica pristojne poslanske komisije in je podrobno seznanjena s celotno zadevo. Reforma je v fazi oblikovanja določil za izvajanje vladnega zakonskega dekreta 18/2016, ki ga je parlament z nekaterimi spremembami potrdil z zakonom 49/2016. Ta določila, ki so v pristojnosti finančnega ministrstva in italijanske državne banke, pa so še posebno pomembna za prihodnost dveh slovenskih zadružnih bank, ZKB in ZBDS. Ravno v tem trenutku je izrednega pomena, da se določila, ki zadevajo ovrednotenje kulturne in jezikovne specifike obeh bank, oblikujejo na tak način, da bo bančnima zavodoma omogočeno poslovanje v slovenskem jeziku tako v odnosih s strankami kot na vseh nivojih bančne upravne strukture.

Južnotirolska poslanka je zelo dobro razumela nujo, da reforma zadružnega bančništva v tem trenutku določi, kako se bo izvajala točka c) v 7. odstavku člena 37-bis enotnega bančniškega teksta (TUB), in obljubila vsestransko pomoč. Zato pa bo bistveno, da bodo pristojni slovenski predstavniki enotno predstavili predlog, ki naj bo vključen v določila za izvajanje.

S poslanko Gebhardovo so se Gabrovec, Čavdek in Bandelj pogovarjali tudi o pripravah na ustavni referendum. Južnotirolska zbirna stranka bo izvedla več posvetovalnih srečanj, da preveri, kako njihovi člani in somišljeniki razmišljajo. Ustavna reforma bo imela nekatere posledice tudi na sicer široko avtonomijo obeh pokrajin in zato pripravljajo tako Pokrajina Bocen kot stranka SVP nekaj mednarodnih posvetov, na katerih bodo sodelovali tudi predstavniki avstrijske vlade in evropskih institucij. Druga pomembna tematika je bil volilni zakon, ki postavlja pod vprašaj dosedanjega predstavnika v italijanskem parlamentu, kar bi bilo za Slovence v FJK zelo hud udarec in močno znižanje ravni zaščite. Veliko zaskrbljenost vzbuja porast skrajnih političnih skupin in gibanj, kar se odraža na vsedržavnem ozemlju in tudi na Južnem Tirolskem.

Ustavni referendum in volilni zakon pa sta bili tudi tematiki, na katerih bi se lahko dolgoletno sodelovanje med SVP in SSk konkretiziralo v jesenskih mesecih. Poslanka Gebhard je namreč z veseljem sprejela povabilo deželnega tajnika SSk Igorja Gabrovca, da obišče slovensko narodno manjšino v FJK.

Slovenski politični predstavniki so se srečali tudi s predsednikom bocenske Trgovinske zbornice Michlom Ebnerjem, sicer dolgoletnim prijateljem SSk. Tudi njemu so predstavili problematiko, ki zadeva vsedržavno reformo zadružnega bančništva, za kar je predsednik Ebner izrazil razumevanje in podporo.

S 3. strani

"Simbioza je ..."

"Šola ni več žarišče slovenstva, ker se okrog nje nič več ne dogaja. Izgubili smo mašo, zbor ... Etnična meja se je zdaj pomaknila na Jazbine in Števerjan", je z veliko mero grenkobe opomnil Sirk, ki je v isti sapi povedal, da tudi družina Sirk ni več taka, kot je bila nekdaj. Njegova žena Loredana je posvetila velik del svojega življenja, da je njunim otrokom posredovala vero, slovenstvo in etično držo. A že kot najstniki so imeli svoje poglede na te vrednote. Danes imata vnuke, ki živijo z njima in s katerimi se zmeraj pogovarjata po slovensko, a kljub temu se otroci s težavo izražajo v slovenščini, čeprav obiskujejo slovensko šolo. Vse to odraža stanje okolja. Vsi bi morali biti bolj pozorni na vidno prisotnost slovenskega jezika, gospodarstveniki, vinarji, gostilničarji ... Ustekleničeno vino z nalepko s slovenskim napisom gotovo označuje poreklo z dvojezičnega območja, ravno tako jedilni list. Čotar je opozoril, da bi bilo treba res napraviti neki skupen načrt, ki bi pripomogel k oživitvi moči dvojezičnosti v marketinškem smislu. Fabčevi listki dokazujejo, da se to da tudi na enostaven način. Dvojezičnost na Krminskem bo ostala, če bodo vsi pripomogli k temu. Takega mnenja je Sirk. Posamezen vinar ali gostinec tega ne bo zmogel, razen če ni zagrizen idealist. "S politiko se ne da napraviti nič, brez nje tudi ne", je bil oster Sirk, "Krovni organizaciji sta daleč od realnosti, gledano z našega vidika, a brez njiju se tudi ne da napraviti nič. Skupaj bi morali delati v takem projektu in pomisliti, kako to izvesti in kako skupaj premostiti praktične težave", je še dodal Sirk.

Nanašajoč se na to, da oba rada potujeta ali sta potovala, ju je Čotar vprašal, ali zanju drži stari slovenski rek: Povsod je lepo, najlepše pa doma. Franc Fabec je brez pomisekov dejal, da je to res. Ko je imel več časa za potovanja, je sicer z očmi kradel, kar je le mogel, saj mu je to pomagalo pri neki mentalni dinamiki, a doma je res najlepše. Sirk je drugačnega mnenja, glasno je zatrdil: "Pri nas gre slabo! Naša Brda so bila l. 2000 na startu in so tam tudi ostala, ker nismo bili zmožni izkoristiti ugodnega trenutka. Družbenoekonomska situacija ni zavidljiva in tudi delikatne odločitve, kam naj bi šla Brda, nismo zavzeli: smo še tu, čakamo, kdo bo prvi protestiral. Pogovoriti bi se morali, tudi skregati, in poiskati skupno rešitev, kako iti naprej. Ker pri nas ne gre dobro"! je ponovil Sirk. S tem grenkim priokusom se je končal 'uradni' del večera, nato so si sledila vprašanja poslušalcev, ki so odprla še marsikatero tematiko. Med drugim je bilo poudarjeno tudi to, da naši vinarji, od Doberdoba do Krmina, niso zmožni na proizvodih naše zemlje uporabljati slovenščine, saj je to vendar dodana vrednost. Na to pripombo dr. Paulina sta odgovorila oba gosta. Fabec je pojasnil, da je najprej obstajal konzorcij pridelovalcev vin Collio Carso – Brda Kras. Nato je prišlo do določenih zamer in problemov, zato so se kraški pridelovalci odločili, da izstopijo iz konzorcija. Po Fabčevem mnenju je bila to zgrešena poteza, ker so s tem izgubili priložnost skupaj nastopiti v svetu. Danes se tega zavedajo in bi radi spet naredili kaj skupnega. Sirk pa je dejal, da javnost ni dovolj informirana o tem: glede vina - in ne samo vina - je uporaba imena Brda **prepovedana**, to je **kaznivo dejanje**, ker poreklo vina, ki se prideluje na italijanski strani Brd, je Collio. Do l. 2011 je zakon o poreklu veljal le za vino, po tem letu pa velja za karkoli drugega, ki prinaša dohodek.

Zelo konstruktivno soočanje je marsikaj pojasnilo, a tudi razkrilo, da je potrebno postoriti še veliko, da bi bila kmetijska in turistična ponudba na slovenskem narodnem območju res bolj narodnostno razpoznavna in bolj učinkovita.